

REPUBLIKA
SLOVENIJA
VRHOVNO
SODIŠČE

Sodnikov informativ

2 / 2025

*Quod nimium est fugito, paruo gaudere memento:
Tuta mage est puppis, modico quae flumine fertur.*

**Beži pred vsem, kar je preveč, in ne pozabi se veseliti majhnih stvari.
Varnejša je ladja, ki jo nosi majhna reka.***

* Povzeto iz: Janez Kranjc, Pozabljena latinščina, 2014

VSRS, ODDELEK ZA SPREMLJANJE SODNE PRAKSE, TEL 01 366 42 60 ISSN 2335/3228

**REPUBLIKA
SLOVENIJA
VRHOVNO
SODIŠČE**

ODDELEK ZA
SPREMLJANJE SODNE PRAKSE

I. IZ ODLOČB SENATOV VRHOVNEGA SODIŠČA	1
A. Kazensko področje.....	1
1. Pomen sodbe ESČP za ponovno presojo pravnomočne sodbe in meje privilegija pridružitve	1
Sodba I Ips 59294/2010 z dne 7. 1. 2025.....	1
2. Razlaga pojma „več oseb“ pri spolnem nasilju: potreba po treh sosterilcih	2
Sodba I Ips 44022/2017 z dne 23. 1. 2025.....	2
3. Umor iz nizkotnih nagibov	2
Sodba I Ips 12048/2021 z dne 6. 2. 2025	2
4. Obseg preizkusa izrečene kazni 30 let zapora ali dosmrtnega zapora na tretji stopnji	3
Sodba I Ips 69064/2020 z dne 10. 2. 2025.....	3
5. Odločanje o zahtevi za varstvo zakonitosti, ki je bila vložena po sodbi ESČP	4
Sodba I Ips 4980/2011 z dne 13. 3. 2025	4
6. Predodelitev zadeve po upokojitvi sodnice zaradi odločanja o alternativnem načinu izvršitve kazni	5
Sodba I Ips 41699/2015 z dne 9. 5. 2025.....	5
B. Civilno področje.....	6
1. Zapuščina brez dediča	6
Sklep II Ips 44/2024 z dne 15. 1. 2025.....	6
2. Pravica občine do odgovora na objavljeno informacijo	6
Sodba II Ips 66/2024 z dne 15. 1. 2025.....	6
3. Akcesornost pri maksimalni hipoteki.....	6
Sklep II Ips 43/2024 z dne 7. 2. 2025	6
4. Ali pravni pouk v sodni odločbi, ki vsebuje izrecno opozorilo, da bo sodišče pritožbo v primeru vložitve v nezadostnem številu izvodov zavrglo, ne da bi vložnika pozvalo, naj jo popravi ali dopolni, izključuje uporabo šestega odstavka 108. člena ZPP v postopku s pritožbo?	7
Sodba in sklep II Ips 49/2024, 50/2024 z dne 7. 2. 2025	7
5. Delegacija pristojnosti v primeru pravde zaradi plačila odškodnine v zvezi s posli, ki so se med strankama odvijali na določenem območju	7
Sklep I R 1/2025 z dne 7. 2. 2025	7
6. Sorodstveno razmerje med predsednikom pristojnega sodišča in odvetnico, družbenico odvetniške družbe, ki zastopa nasprotno stranko, ni razlog za prenos krajevne pristojnosti.	7
Sklep I R 5/2025 z dne 7. 2. 2025	7

7. Možnost izjave o sodni praksi v zvezi s krediti v CHF	8
Sklep II Ips 39/2024 z dne 19. 2. 2025	8
8. Nična kreditna pogodba ima za posledico neveljavno ustanovitev hipoteke	8
Sodba II Ips 48/2024 z dne 19. 2. 2025.....	8
9. Učinkovitost začasnih odredb v sporih v zvezi s krediti v švicarskih frankih	9
Sklep II Ips 10/2025 z dne 16. 4. 2025	9
C. Gospodarsko področje	10
1. Odškodninska odgovornost naročnika v postopkih javnega naročanja ...	10
Sklep III Ips 30/2023 z dne 11. 2. 2025	10
2. Udeležba v postopkih odločanja po ZTFI-1.....	10
Sodba V Ips 2/2024 z dne 11. 3. 2025	10
3. Priznanje DDV pri povračilu stroškov odvetniških storitev v postopku ..	10
Sklep III Ips 2/2024 z dne 11. 3. 2025	10
D. Delovno in socialno področje	12
1. Sodno varstvo glede plačila delovne uspešnosti zaradi povečanega obsega dela	12
Sklep VIII Ips 33/2024 z dne 11. 3. 2025.....	12
2. Dolžnost izdelave ocene redne delovne uspešnosti za sindikalnega zaupnika	12
Sodba VIII Ips 2/2025 z dne 11. 3. 2025.....	12
3. Lastnost zavarovanca v primeru ničnosti pogodbe o zaposlitvi	13
Sodba VIII Ips 24/2024 z dne 11. 3. 2025.....	13
4. Odpoved pogodbe o zaposlitvi vodilnemu delavcu iz razloga nesposobnosti	13
Sodba VIII Ips 3/2025 z dne 11. 3. 2025.....	13
E. Upravno področje	14
1. Višje nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča mora biti v razumnem sorazmerju z večjo uporabnostjo zemljišča zaradi boljše lege	14
Sodba X Ips 13/2024 z dne 29. 1. 2025.....	14
2. Razveljavitev javnega razpisa ni izredno pravno sredstvo za poseg v odločitev o dodelitvi sredstev	14
Sklep I Up 22/2025 z dne 26. 3. 2025	14

II. IZ ODLOČB USTAVNEGA SODIŠČA.....	16
1. Zakon o zaščiti živali	16
Odločba U-I-227/23-14 z dne 22. 1. 2025	16
2. Nesorazmernost sodne prodaje stanovanja	17
Odločba Up-94/23 z dne 22. 1. 2025	17
3. ZIZ – prednostno poplačilo zapadlih terjatev prispevkov iz socialnih zavarovanj za samozaposleno osebo	18
Odločba U-I-103/22-21, Up-265/22-36 z dne 6. 3. 2025	18
4. ZPP – vračanje nepopolnih vlog v dopolnitev (faza dopustitve revizije in faza odločanja o reviziji)	20
Odločba U-I-209/23-9 z dne 13. 3. 2025	20
5. ZSVarPre – Ustavna neskladnost dodeljevanja denarne socialne pomoči zaradi upoštevanja dohodkov, s katerimi upravičenec zaradi stečajnega postopka ne more razpolagati	20
Odločba U-I-41/23-9 z dne 10. 4. 2025	20
6. ZKP – Ustavna zahteva po kontradiktornosti pri odločanju o uvedbi sodne preiskave (pritožba državnega tožilca zoper sklep zunajobravnavnega senata o zavrnitvi zahteve za preiskavo).....	21
Odločba U-I-19/23-12 z dne 10. 4. 2025	21
III. IZ ODLOČB SODIŠČA EVROPSKE UNIJE	23
A. SVOBODA GIBANJA.....	23
1. Svoboda ustanavljanja	23
a. Pravo Unije ne nasprotuje omejitvi višine provizije nepremičninske agencije na 4 % od prodajne cene ali najemnine.....	23
Sodba Sodišča v zadevi C-674/23 AEON NEPREMIČNINE in drugi	23
B. VARSTVO OSEBNIH PODATKOV	24
a. Avtomatizirano sprejemanje odločitev, vključno z oblikovanjem profilov: ocena plačilne sposobnosti fizične osebe	24
Sodba Sodišča v zadevi C-203/22 Dun & Bradstreet Austria.....	24
b. Podatki (o spolni identiteti), ki niso točni že od njihovega vpisa v javni register	25
Sodba Sodišča v zadevi C-247/23 [Deldits]	25
C. VARSTVO POTROŠNIKOV	26
1. Oglaševanje zdravil, ki se izdajajo na recept.....	26
a. Boni, ki ustrezajo določenemu znesku denarja ali odstotku znižanja za poznejši nakup drugih izdelkov.....	26
Sodba Sodišča v zadevi C-517/23 Apothekerkammer Nordrhein	26

2.	Nepošteni pogodbeni pogoji.....	28
a.	Pogodba, sklenjena z obetavnim košarkarjem	28
	Sodba Sodišča v zadevi C-365/23 [Arce]	28
D.	ZRAČNI PREVOZ.....	29
1.	Odškodnina potnikom	29
a.	Let, ki je del paketnega potovanja	29
	Sodba Sodišča v zadevi C-20/24 [Cymdek]	29
E.	TEMELJNE PRAVICE	30
1.	Neodvisnost sodnikov	30
a.	Odvzem zadev sodniku in premestitev sodnika.....	30
	Sodba Sodišča v združenih zadevah C-647/21 D. K. ter C-648/21 M. C. in M. F.....	30
F.	MEDNARODNI SPORAZUMI	31
1.	Sporazum o trgovini in sodelovanju z Združenim kraljestvom.....	31
a.	Predaja osebe Združenemu kraljestvu zaradi kazenskega pregona.....	31
	Sodba Sodišča v zadevi C-743/24 [Alchaster II]	31
G.	PRAVOSODNO SODELOVANJE V KAZENSKIH ZADEVAH.....	32
1.	Evropsko javno tožilstvo	32
a.	Sodni nadzor postopkovnih aktov.....	32
	Sodba Sodišča v zadevi C-292/23 Evropsko javno tožilstvo	32
2.	Evropski nalog za prijetje	33
a.	Razlogi za fakultativno neizvršitev.....	33
	Sodba Sodišča v zadevi C-481/23 [Sangas]	33
H.	DRŽAVLJANSTVO UNIJE.....	34
1.	Pravica do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic	34
a.	Dokazovanje razmerja odvisnosti	34
	Sodba Sodišča v zadevi C-607/21 Belgijska država	34
I.	INSTITUCIONALNE DOLOČBE.....	35
1.	Psihično nadlegovanje	35
a.	Pravica do obrambe	35
	Sodba Splošnega sodišča v zadevi T-349/23 Semedo proti Parlamentu.....	35

J. KONKURENCA	36
1. Člen 101 PDEU (sporazumi, sklepi in usklajena ravnanja)	36
a. Omejevanje konkurence po cilju	36
Sodba Splošnega sodišča v zadevah T-441/21, T-449/21, T-453/21, T-455/21, T-456/21, T-462/21 UBS Group in UBS proti Komisiji.....	36
IV. IZ ODLOČB EVROPSKEGA SODIŠČA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE	38
2. člen EKČP (pravica do življenja)	38
❖ Pozitivne obveznosti države: smrt protestnika med policijsko operacijo 38	
Fraise in drugi proti Franciji, sodba z dne 27. 2. 2025.....	38
❖ Pozitivne obveznosti države: nasilje nad partnerico	39
N. D. proti Švici, sodba z dne 3. 4. 2025	39
3. člen EKČP (prepoved nečloveškega ali ponižujočega ravnanja)	40
❖ Neučinkovita preiskava suma kaznivega dejanja posilstva	40
X proti Cipru, sodba z dne 27. 2. 2025.....	40
❖ Nečloveško ravnanje in diskriminatoren odnos državnih organov do intelektualno ovirane osebe	41
I. C. proti Moldaviji, sodba z dne 27. 2. 2025	41
6. člen (nepristransko sodišče) – prvi odstavek	42
6. člen (domneva nedolžnosti) – drugi odstavek	42
❖ Sojenje obdolžencu po obsodbi soobdolžencev, ki sta sklenila sporazum o priznanju krivde	42
Gorše proti Sloveniji, sodba z dne 6. 3. 2025.....	42
10. člen EKČP (svoboda izražanja)	45
11. člen EKČP (svoboda zbiranja in združevanja)	45
3. člen Protokola št. 1 (pravica do svobodnih volitev)	45
❖ Prepoved razpravljanja o neodvisnosti Katalonije v katalonskem parlamentu	45
Costa i Rosselló in drugi proti Španiji, sklep z dne 27. 2. 2025	45
7. člen EKČP (ni kazni brez zakona)	46
❖ Koruptivno sojenje	46
Bădescu in drugi proti Romuniji, sodba z dne 15. 4. 2025	46
8. člen EKČP (pravica do spoštovanja zasebnega življenja)	49
❖ Rentgenski test za ugotavljanje starosti	49
F. B. proti Belgiji, sodba z dne 6. 3. 2025.....	49
❖ Odvzem starševske skrbi materi	49
Van Slooten proti Nizozemski, sodba z dne 15. 4. 2025	49

10. člen EKČP (svoboda izražanja)	50
❖ Zaseg in izbris video posnetkov policijskih postopkov, ki jih je napravil novinar	50
Hayk Grigoryan proti Armeniji, sodba z dne 3. 4. 2025	50
1. člen Protokola št. 1 h Konvenciji (varstvo premoženja).....	51
❖ Izredni finančni ukrepi Banke Slovenije – nekdanji imetniki izbrisanih obveznic in delnic.....	51
Kotnik in Jukič proti Sloveniji, sklep z dne 6. 3. 2025.....	51
V. OBVESTILA SODIŠČEM	52
1. Novi sodniki.....	52
2. Prenehanje sodniške službe oziroma funkcije	52
3. Mattias Guyomar nov predsednik ESČP	52
4. Nova primerjalnopravna analiza SAR	53
VI. IZ STROKOVNIH REVIJ	54
1. Domače strokovne revije (izbor člankov).....	54
2. Tuje strokovne revije (izbor člankov)	60
VII. STROKOVNI ČLANEK.....	68
Dr. Franc Brinc: Mladoletniško prestopništvo	68
VIII. IZ URADNIH LISTOV	73
IX. NOVOSTI V CENTRALNI PRAVOSODNI KNJIŽNICI.....	74

I. Iz odločb senatov Vrhovnega sodišča

A. Kazensko področje

1. Pomen sodbe ESČP za ponovno presojo pravnomočne sodbe in meje privilegija pridružitve

Sodba I Ips 59294/2010 z dne 7. 1. 2025

Zahteva za varstvo zakonitosti zagovornikov obsojenega A. A. se zavrne.

Zahteva za varstvo zakonitosti obsojenega B. B. se zavrže.

Vrhovno sodišče se strinja z uvodno ugotovitvijo izjaviteljev, da je vrhovna državna tožilka odgovorila na vloženi zahtevi za varstvo zakonitosti po roku iz drugega odstavka 423. člena Zakona o kazenskem postopku (ZKP). Hkrati pa opozarja, da gre za prekoračitev v zvezi s pravnim sredstvom, ki nima prekluzivnih posledic, kot jih ima prekoračitev roka iz tretjega odstavka 421. člena ZKP pri zahtevi za varstvo zakonitosti, vloženi po obsojencu, zagovorniku ali ostalih upravičencih iz drugega odstavka 367. člena ZKP, ne pa tudi po vrhovnem državnem tožilcu, ki ga ta rok ne zavezuje.

Odprava eventualno ugotovljene kršitve Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP) (*reparatio*) je zato prepuščena pravni ureditvi posamezne države članice, ki si mora v okvirjih možnega prizadevati za vzpostavitev stanja pred ugotovljeno kršitvijo (*restitutio*), medtem ko lahko Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP) samo (subsidiarno) nakloni le izplačilo pravičnega zadoščenja prizadetemu pritožniku (*compensatio*). Slednje države članice v navedenih restitucijskih prizadevanjih v ničemer ne odvezuje, po drugi strani pa je v teh prizadevanjih ne omejuje. Izjema so primeri, v katerih se je država članica dolžna nemudoma odzvati na ugotovljeno kršitev EKČP ter jo glede na visok hierarhični položaj varovane pravice in zato, ker kršitev še vedno traja, takoj odpraviti.

Prizadevanje Slovenije, kot ene od članic Sveta Evrope za vzpostavitev stanja pred ugotovljeno kršitvijo EKČP po odločbi ESČP, je v kazenskem postopku določeno z izjemo v petem odstavku 421. člena ZKP, po kateri je mogoče vložiti zahtevo za varstvo zakonitosti tudi zoper odločbo vrhovnega sodišča. Izjema ni formalna in po pravilni ugotovitvi vrhovne državne tožilke ne vodi v samodejno ugoditev zahtevi za varstvo zakonitosti ter posledično v predlagano spremembo ali razveljavitev pravnomočne sodbe, ampak jo je Vrhovno sodišče dolžno po predhodno ugotovljeni dovoljenosti in pravočasnosti (drugi odstavek 423. člena ZKP) vsebinsko preizkusiti (prvi odstavek 424. člen ZKP). Razlika v tem primeru je, da se mora Vrhovno sodišče najprej osredotočiti na vprašanje zmožnosti spremembe ali razveljavitve pravnomočne sodbe za odpravo kršitve EKČP, kot je bila ugotovljena v sodbi ESČP in šele v naslednjem koraku preiti k preizkusu zatrjevanih kršitev v zahtevi. Pomembno je še, da so tedaj kršitve preizkušene zgolj z vidika ali v obsegu ugotovljene kršitve EKČP in ne morebiti na način priziva ali pritožbe zoper sodbo Vrhovnega sodišča, ki se je o teh kršitvah že izjavilo pred odločbo ESČP.

Čeprav je nedvomno, da se navedena sodba ESČP nanaša na pravnomočno sodbo, v kateri je bil tudi ta obsojenec spoznan za krivega, je po drugi strani dejstvo, da je bila sodba izdana samo po pritožbi obsojenega A. A. in po ugotovljeni kršitvi drugega odstavka 6. člena EKČP oz. kršitvi pravice do domneve nedolžnosti temu obsojencu. Vložnikovo sklicevanje na

dobro vero pri izvrševanju sodbe ESČP je zato neutemeljeno, analogija s položajem pri privilegiju pridružitve, kot je določen v drugem odstavku 424. člena ZKP pa je neumestna. V tem primeru navedeni privilegij po pravilni ugotovitvi vrhovne državne tožilke zaživi šele, ko je Vrhovno sodišče zahtevi za varstvo zakonitosti enemu od soobdolžencev ugodilo (pozitivni pogoj) in ko drugi soobdolženec ali soobdolženci zahteve za varstvo zakonitosti ni oz. niso vložili (negativni pogoj).▪

2. Razlaga pojma „več oseb“ pri spolnem nasilju: potreba po treh sosterilcih

Sodba I Ips 44022/2017 z dne 23. 1. 2025

Zahteva za varstvo zakonitosti se zavrne.

Razvoj inkriminacije s kvalificirano obliko spolnega nasilja (z zaporedno storitvijo „več oseb“) razkriva zakonodajalčevo večdesetletno vztrajanje pri samostojni besedni zvezi „več oseb“ in (prav tako večdesetletno) doslednost pri predpisovanju (ostalih) sosterilskih oblik kaznivih dejanj (z jasnim opiranjem na splošna merila sosterilstva). Samostojne besedne zveze „več oseb“ (ob izhodiščni pomenski nedoločnosti) ni več mogoče razložiti z opiranjem na splošna merila o sosterilstvu. Zaradi uporabe množinske oblike se tako v to kvalificirano obliko kaznivega dejanja spolnega nasilja umeščajo tisti primeri, pri katerih gre za sosterilstvo vsaj treh oseb.

Že državna tožilka je izrecno zapisala, da se obtožba opira na obe določbi, tj. na prvi in na drugi odstavek 171. člena KZ-1. V zatrjevanje kvalificirane oblike kaznivega dejanja spolnega nasilja pa je, kot pojasnjeno zgoraj, nujno že vključen tudi očitek sosterilstva. To pomeni, da pravna opredelitev v sodbi višjega sodišča ne more pomeniti presenečenja na način, ki bi obsojencema onemogočal predhodni razmislek o načinu obrambe.▪

3. Umor iz nizkotnih nagibov

Sodba I Ips 12048/2021 z dne 6. 2. 2025

Zahteva za varstvo zakonitosti se zavrne.

Glede na opisani kontekst, vsebino in kontinuiteto obsojenčevega ravnanja, glede na opisano ženino podrejenost v razmerju do obsojenca ter kasnejšo njeno odločenost, da bo obsojenca zapustila, o čemer ga je neposredno seznanila in glede na opisani obsojenčev odziv, ko ženinega odhoda ni hotel sprejeti in jo je raje ubil, kot da bi ji pustil oditi, Vrhovno sodišče pritrjuje ugotovitvi sodišča druge stopnje, da pri takšnem opisu po njegovi celoviti oceni ne gre za zatrjevano obsojenčevo maščevanje ženi zaradi nameravanega odhoda in ne za kombinacijo ali preplet maščevanja z dejanskimi okoliščinami, ki so lahko zakonski znaki drugega kaznivega dejanja.

V takšnem položaju, ko je v splošnem še vedno šlo za preverjanje ugotovitev izvedenca psihiatra, in ko je bilo ugotovljeno, da priča G. G. niti na Hrvaškem ni izvedenka s področja nevrologije, sodišče druge stopnje ni bilo dolžno seznanjati navedene priče z izvedenskim mnenjem izvedenca nevrologa, niti z dopolnjenim izvedenskim mnenjem izvedenca psihiatra. Kontradiktornost iz drugega in tretjega odstavka 16. člena ZKP je kot izpeljava enakosti orožij iz prvega odstavka tega člena, izključno zagotovljena strankam. Odločilno je

zato, da sta bila z izvedenskim mnenjem izvedenca nevrologa in z dopolnjenim izvedenskim mnenjem izvedenca psihiatra seznanjena obsojenec in vložnik ter da sta se lahko o mnenju in dopolnitvi tudi izjavila.▪

4. Obseg preizkusa izrečene kazni 30 let zapora ali dosmrtnega zapora na tretji stopnji

Sodba I Ips 69064/2020 z dne 10. 2. 2025

Zahtevi za varstvo zakonitosti se delno ugotovi.

Maščevanje in močno sovraštvo (mržnja), ki sta v izreku izpodbijane sodbe ustrezno opisana, glede na analogijo *intra legem* v 4. točki 116. člena Kazenskega zakonika (KZ-1) po utrjeni sodni praksi spadata med nizkotne nagibe, če sta po vsebini in intenzivnosti enakovredna brezobzirnemu maščevanju.

Že po jezikovni razlagi 1. točke prvega odstavka 398. člena Zakona o kazenskem postopku (ZKP) je mogoče ugotoviti zahtevo po preizkusu izrečene kazni 30 let zapora ali dosmrtnega zapora na vsaj dveh stopnjah, kar sodišču tretje stopnje onemogoča spremembo druge najstrožje kazni v najstrožjo od vseh kazni. Gre torej za preizkus upravičenosti posega po eni od dveh najvišje predpisanih kazni zapora in ne za preizkus utemeljenosti izbire med najvišje predpisanimi kaznimi.

Ker je 1. točka prvega odstavka 398. člena ZKP v razmerju do tretjega odstavka 367. člena ZKP specialnejša, zahtevani preizkus izrečene kazni 30 let zapora ali dosmrtnega zapora na dveh stopnjah pomeni tako omejitev pravnega interesa, ki ga sme državni tožilec zasledovati s pritožbo, kot tudi meja preizkusa in pooblastil sodišča tretje stopnje. Omejitev je po ugotovljenem določena s kaznijo, ki je bila predhodno izrečena ali potrjena na drugi stopnji.

Izrek enotne kazni dosmrtnega zapora pri dveh ali več določenih kaznih 30 let zapora je obligatoren. Navedeno izhaja iz jezikovne in sistematične razlage 1. točke drugega odstavka 53. člena KZ-1, ki uporablja besedno zvezo „izreče kazen dosmrtnega zapora“ in ne besedni zvezi „sme izreči“ ali „lahko izreče“, s katerima zakon določa fakultativnost pri drugih institutih splošnega dela.▪

5. Odločanje o zahtevi za varstvo zakonitosti, ki je bila vložena po sodbi ESČP

Sodba I Ips 4980/2011 z dne 13. 3. 2025

Zahteva za varstvo zakonitosti se zavrne.

Zahteva je dovoljena le, če je s sodbo ESČP ugotovljena kršitev človekove pravice ali temeljne svoboščine, ki jo zagotavlja EKČP s protokoli. V konkretnem primeru to pomeni, da so procesne predpostavke za vsebinsko obravnavo lahko izpolnjene le glede ugotovljenih kršitev.

Ugoditev izrednemu pravnemu sredstvu, ki je vloženo zaradi izvršitve sodbe ESČP, ni samodejna. Hkrati pa v obravnavani zadevi tudi ni mogoče prepoznati, da bi bila že ugotovitev kršitve in dosojeno pravično zadoščenje zadostna ukrepa za odpravo posledic ugotovljenih kršitev. ESČP je namreč pri svoji odločitvi o višini pravičnega zadoščenja upoštevalo prav možnost obsojenca zahtevati ponovno sojenje pred slovenskimi sodišči. Presoja, ali in kako odpraviti posledice ugotovljene kršitve, je jedro obravnave vložene zahteve za varstvo zakonitosti.

Razveljavitev in vrnitev v ponovno sojenje, za kar se zavzema vložnik, je ena od takšnih možnosti (in pooblastil Vrhovnega sodišča). Ob tem pa je treba upoštevati, da sme Vrhovno sodišče ugotovljene kršitve človekovih pravic v nekaterih primerih sanirati tudi tako, da ponudi razloge o zatrjevanih kršitvah zakona ali (ustavno varovanih) kršitvah človekovih pravic.

Navedbe, kot jih ponuja vložnik, praviloma ne dosegajo praga določnosti, ki se v okviru načela dispozitivnosti zahteva, da Vrhovno sodišče navedbe tudi vsebinsko preuči. Vendar pa bi bilo v primeru, kot je ta, vztrajanje pri ustaljenih merilih o trditvenem bremenu vložnikov nesmiselno. Upoštevajoč vložnikovo sklicevanje na ugotovljene kršitve EKČP bi bilo pretirano vztrajati pri zahtevi, da mora vložnik iste kršitve (s katerimi je že uspel v postopku pred ESČP) zatrjevati znova.

Naloga Vrhovnega sodišča zato je, da v luči stališč ESČP celovito pretehta vse pravne argumente, tudi tiste, na katere se sodišča morda niso oprla, in v dobri veri preuči, ali je na mestu vzpostavitev stanja, kot je obstajalo pred kršitvijo. Slovenska sodišča pri tem zavezuje presoja ESČP - ne glede na to, ali je bila v konkretnih postopkih Republika Slovenija udeležena ali ne. ▪

6. Predodelitev zadeve po upokojitvi sodnice zaradi odločanja o alternativnem načinu izvršitve kazni

Sodba I Ips 41699/2015 z dne 9. 5. 2025

Zahtevi za varstvo zakonitosti se zavrneta.

Pri kršitvi iz 8. točke prvega odstavka 371. člena ZKP gre vedno za nedovoljeno opiranje sodbe na dokaze, ki so bili pridobljeni s kršitvijo z Ustavo določenih pravic in temeljnih svoboščin ali na dokaze, na katere se sodba po določbah ZKP ne more opirati ali na dokaze, ki so bili pridobljeni na podlagi takega nedovoljenega dokaza in nikoli za opiranje sodbe na dokaze, ki bi bili neverodostojni. To je predmet pravilno in popolno ugotovljenega dejanskega stanja, ki ga po že obrazloženem z zahtevo za varstvo zakonitosti ni mogoče izpodbijati.

Le ko gre za način dokazovanja v primeru tako imenovanih osebnih ali personalnih dokazov, je ta na obravnavi pred sodiščem druge stopnje, pogojen z enakim načinom dokazovanja kot na glavni obravnavi pred sodiščem prve stopnje, saj morata biti obe sodišči v tem primeru pri njihovi oceni v enakem spoznavno psihološkem položaju.

Če se je torej Vrhovno sodišče v izhodišču strinjalo z vložnikom, da pri zvočnih posnetkih pogovorov med obsojencem in pričo C. C. ne gre za dokaze iz drugega odstavka 83. člena ZKP, ki bi morali biti iz spisa izločeni, je na drugi strani pritrdilo sodišču druge in tretje stopnje v oceni, da so bili ti posnetki v danih okoliščinah pridobljeni ustavno pravno nedopustno in da kot takšni niso smeli biti uporabljeni. Od tod naprej pa je jasno, da drugostopenjska sodba na zvočne posnetke v nobenem primeru ne bi smela biti oprta in da zato njihova nepravilna izločitev iz spisa, na zakonitost te sodbe ni imela nobenega vpliva.

Čeprav je obsojenec po opisu kaznivega dejanja v izreku drugostopenjske sodbe pri dejanju, ki ga je storil B. B. sodeloval v obdobju od pomladi 2008 do avgusta 2008, ko je torej še veljal navedeni Kazenski zakonik, se Vrhovno sodišče strinja s sodiščem tretje stopnje, ki je v 79. točki obrazložitvi tretjestopenjske sodbe pravilno ugotovilo, da je za pravno opredelitev sodelovanja pri kaznivem dejanju in za začetek teka roka za zastaranje kazenskega pregona po prvem odstavku 90. člena KZ-1 in prvem odstavku 91. člena KZ-1, odločilen čas, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno in ne čas, ko je kateri od udeležencev iz 37. in 38. člena KZ-1 pri storitvi kaznivega dejanja sodeloval. Njihova kaznivost je namreč po 36.a členu KZ-1 odvisna (akcesorna) od storilčeve kaznivosti, le-ta pa od tega, ali in kdaj je bilo kaznivo dejanje po prvem odstavku 17. člena in 18. členom KZ-1 storjeno.

Pri bistveni kršitvi določb kazenskega postopka iz 9. točke prvega odstavka 371. člena ZKP je pozornost usmerjena v sodbo, ki se sme po prvem odstavku 354. člena ZKP nanašati samo na osebo, ki je obtožena (subjektivna identiteta) in samo na kaznivo dejanje, ki je predmet obtožbe, obseženo v vloženi oz. na glavni obravnavi spremenjeni ali razširjeni obtožnici (objektivna identiteta). ▪

B. Civilno področje

1. Zapuščina brez dediča

Sklep II Ips 44/2024 z dne 15. 1. 2025

Sodba in sklep o zavrnitvi revizije.

S sklepom iz 219. člena Zakona o dedovanju je državi izročeno po vrsti in tipu stvari opredeljeno premoženje, ki je obstajalo ter je bilo zapustnikovo v času smrti, ne glede na to, kje se (je) nahaja(lo).

Namen tega pravnega instituta ni zgolj v zagotovitvi koristi države, ki zapuščino pridobi, ampak v varovanju javnega interesa.▪

2. Pravica občine do odgovora na objavljeno informacijo

Sodba II Ips 66/2024 z dne 15. 1. 2025

Sodba o zavrnitvi revizije.

ZMed ureja pravico do popravka v 26. členu in pravico do odgovora v 42. členu. Namen omenjenih pravic ni enak, zato se tudi zakonski pogoji za uveljavitev posamične pravice razlikujejo.

Javna oblast ima pravico do odgovora, vendar je treba zaradi občutljivosti ustavno varovanih področij, zlasti svobode izražanja, njeno uveljavitev presoјati zelo previdno. Objava odgovora bo dopustna le, kadar gre za informacijo o javni zadevi, ki je za javnost tako pomembna, da njen interes po objektivni in celoviti predstavitvi vsebine prevlada nad svobodo izražanja in s tem upraviči poseg oblasti vanjo

V okoliščinah obravnavanega primera ima javnost interes, da izve, kakšen je odgovor občine na očitke, ki se nanašajo na njeno poslovanje z javnim denarjem. Interes lokalne skupnosti je, da se zbrana javna sredstva porabijo na najbolj ekonomičen in racionalen način.

3. Akcesornost pri maksimalni hipoteki

Sklep II Ips 43/2024 z dne 7. 2. 2025

Sklep o ugoditvi reviziji.

Po Stvarnopravnem zakoniku (SPZ) je v primeru odstopa terjatve, zavarovane z maksimalno terjatvijo in hipoteko, prenos hipoteke izključen (četrty odstavek 146. člena SPZ).

Pri maksimalni hipoteki ni akcesornosti med posamezno terjatvijo in hipoteko, temveč obstaja akcesornost med poslovnim razmerjem in maksimalno hipoteko. Če preneha posamezna terjatev znotraj maksimalne hipoteke, ne preneha tudi maksimalna hipoteka. Če se cedira terjatev, ki je zavarovana z maksimalno hipoteko, pa se hipoteka ne prenese na novega upnika niti delno.▪

4. Ali pravni pouk v sodni odločbi, ki vsebuje izrecno opozorilo, da bo sodišče pritožbo v primeru vložitve v nezadostnem številu izvodov zavrlo, ne da bi vložnika pozvalo, naj jo popravi ali dopolni, izključuje uporabo šestega odstavka 108. člena ZPP v postopku s pritožbo?

Sodba in sklep II Ips 49/2024, 50/2024 z dne 7. 2. 2025

Sodišči prve in druge stopnje sta kršili šesti odstavek 108. člena, šesti odstavek 324. člena ter 336. člen Zakona o pravnem postopku.

Pravni pouk, v katerem je stranka opozorjena, da bo sodišče pritožbo, ki ne bo vložena v zadostnem številu izvodov, takoj zavrlo, ne da bi stranko pozivalo k predložitvi manjkajočih izvodov, je napačen. Zakonodajalec je izključil le vračanje nepopolnih pritožb v dopolnitev, ne pa tudi pozivanja pritožnikov k predložitvi manjkajočih izvodov pritožb. V skladu z ustaljeno sodno prakso Ustavnega in Vrhovnega sodišča pa napačen pravni pouk stranki ne sme odvzeti pravice oziroma jamstev, ki ji jih daje (zagotavlja) zakon. Navedeni pravni pouk zato ne more izključiti zakonsko predvidene uporabe šestega odstavka 108. člena Zakona o pravnem postopku v postopku s pritožbo. Tak način vnaprejšnjega opozorila je namreč manj intenziven kot konkreten poziv, ki ga zagotavlja zakon. ▪

5. Delegacija pristojnosti v primeru pravde zaradi plačila odškodnine v zvezi s posli, ki so se med strankama odvijali na določenem območju

Sklep I R 1/2025 z dne 7. 2. 2025

Za odločanje v tej zadevi se določi Okrožno sodišče v Murski Soboti.

Na območju Ljubljane ima sedež le toženka, vendar sama navaja, da ima delavnico - podružnico v Prekmurju in da se tam večino časa nahaja tudi njen zakoniti zastopnik. Na območju Murske Sobote ima prebivališče tožnik, prav tako pa imata občutno krajšo pot do Okrožnega sodišča v Murski Soboti kot do Okrožnega sodišča v Ljubljani tudi pooblaščenca obeh pravnih strank (odvetnika v Murski Soboti oziroma Gornji Radgoni). Glede na navedeno Vrhovno sodišče ocenjuje, da se bo postopek lažje, hitreje in z manjšimi stroški izvedel pred Okrožnim sodiščem v Murski Soboti kot pa pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani. ▪

6. Sorodstveno razmerje med predsednikom pristojnega sodišča in odvetnico, družbenico odvetniške družbe, ki zastopa nasprotno stranko, ni razlog za prenos krajevne pristojnosti.

Sklep I R 5/2025 z dne 7. 2. 2025

Predlog se zavrne.

Sorodstveno razmerje med predsednikom pristojnega sodišča in odvetnico, družbenico odvetniške družbe, ki zastopa nasprotno stranko, ni razlog za prenos krajevne pristojnosti po 67. členu Zakona o pravnem postopku (ZPP). Predsednik sodišča ima namreč pristojnosti na področju sodne uprave, nima pa vpliva na dodeljevanje spisov in na sestavo

senatov v posameznih zadevah ali pooblastil, s katerimi bi vplival na odločitev posameznih sodnikov v konkretnih zadevah.

7. Možnost izjave o sodni praksi v zvezi s krediti v CHF

Sklep II Ips 39/2024 z dne 19. 2. 2025

Sklep o ugoditvi reviziji

Toženka je odgovor na pritožbo vložila dne 6. 1. 2021. Pritožbo je prejela 10. 12. 2020, kar pomeni, da se je rok za odgovor na pritožbo iztekel 11. 12. 2021. To je leto in pol pred objavo sodbe Vrhovnega sodišča II Ips 8/2022. Zato revizijsko sodišče pritrjuje toženkinemu revizijskemu očitku, da se stranki nista mogli izjaviti glede nadgrajenih stališč Vrhovnega sodišča v sklepu II Ips 8/2022, predvsem o drugačnih (strožjih) pravnih posledicah, ki jih novejša sodna praksa Vrhovnega sodišča pripisuje neopravljeni pojasnilni dolžnosti glede na značilnosti (mehanizma) obravnavanega kredita, v primerjavi s prejšnjo sodno prakso. Ravno tako jim v postopku nista mogli prilagoditi svojih dejanski navedb in v zvezi z njimi podati svojega pravnega razumevanja razlage spremenjene sodne prakse.

Vključitev klavzule zamenljivosti v kreditno pogodbo z valutno klavzulo torej lahko vpliva na presojo vprašanja dobre vere ter vprašanja (ne)ravnotežja v pogodbenih pravicah in obveznostih strank, če je ponudnik potrošniku izpolnil kriterij preglednosti, ki pomeni predpogodbeno obveznost pojasnila mehanizma pogodbenega pogoja kreditne pogodbe z valutno klavzulo, v povezavi z mehanizmom pogodbene konverzije obveznosti po kreditni pogodbi v valuto, v kateri potrošnik prejema plačo tako, da lahko potrošnik razume ekonomske posledice s pogodbo prevzetih obveznosti. V nasprotnem primeru lahko toženkino zagotovilo o možnosti konverzije pri potrošniku celo utrdi prepričanje o tem, da sklenjeni kredit zanj ne pomeni večjih tveganj od kredita v domači valuti.▪

8. Nična kreditna pogodba ima za posledico neveljavno ustanovitev hipoteke

Sodba II Ips 48/2024 z dne 19. 2. 2025

Sodba o zavrnitvi revizije.

Nična kreditna pogodba, iz katere izvira zavarovana terjatev, ima za posledico neveljavno ustanovitev hipoteke. Zaradi učinkovanja načela akcesornosti je namreč ničen tudi sporazum o zavarovanju terjatve. Zaradi načela kavzalnosti, torej povezanosti zavezovalnega in razpolagalnega pravnega posla), pa je nično pogodbi pripadajoče zemljiškoknjižno dovolilo prve tožnice za vpis zastavne pravice toženke na nepremičninah v njeni lasti. Hipoteka pa se zaradi načela specialnosti zavarovane terjatve ne more raztezati na toženkino terjatev iz naslova kondikcijske posledice ničnosti kreditne pogodbe. Zato je materialnopravno neveljavna in so podani razlogi za njen izbris.▪

9. Učinkovitost začasnih odredb v sporih v zvezi s krediti v švicarskih frankih

Sklep II Ips 10/2025 z dne 16. 4. 2025

Sklep o zavrnitvi zahteve za varstvo zakonitosti se zavrne.

Odgovor na vprašanje, ali je ukrep po izdani začasni odredbi, v skladu s katerim pogodba in notarski zapis (začasno) ne učinkujeta, zadosti učinkovit, je pritrđen. Tudi zato šteujemo, da je sodno varstvo z izdajo sodbe, ki ugotavlja ničnost pogodbe in notarskega zapisa, učinkovito. Ker v takšnem primeru sodne odločbe ne podkrepimo s prepovedjo vlaganja predlogov za izvršbo in s pretnjo denarne kazni, ni nobenega razloga, da bi v primeru izdane začasne odredbe ravnali drugače. ▪

C. Gospodarsko področje

1. Odškodninska odgovornost naročnika v postopkih javnega naročanja Sklep III Ips 30/2023 z dne 11. 2. 2025

Sklep o ugoditvi reviziji

Vložitev zahtevka za revizijo neizbranega ponudnika v postopkih javnega naročanja ni procesna predpostavka odškodninskega zahtevka po 49. členu Zakona o pravnem varstvu v postopkih javnega naročanja (ZPVPJN). Vendar pa se neizbrani ponudnik, v kolikor lahko v revizijskem postopku doseže poln učinek tega pravnega sredstva, z vložitvijo zahtevka za revizijo izogne učinku pretrganja vzročne zveze med zatrjevanim protipravnim ravnanjem v postopku oddaje javnega naročila in zatrjevano škodo. Neizbrani ponudnik z odškodninskim zahtevkom po 49. členu ZPVPJN zasleduje svoj zasebni interes, zato se opustitve vložitve zahtevka za revizijo ne more razbremeniti s tem, da je zahtevek za revizijo vložil zagovornik javnega interesa. ZPVPJN obema potencialnima vložnikoma določa različne vloge, temu ustrezno so tudi posebej urejena nekatera procesna vprašanja.▪

2. Udeležba v postopkih odločanja po ZTFI-1 Sodba V Ips 2/2024 z dne 11. 3. 2025

Sodba o zavrnitvi revizije

V drugem odstavku 463. člena ZTFI-1 je določeno, da se za postopek odločanja Agencije uporablja ZUP, če v ZTFI-1 ni določeno drugače. To pomeni, da so v postopku odločanja Agencije, tudi v postopku nadzora, ki ga Agencija opravi na podlagi 443. člena ZTFI-1, kot je bilo v obravnavani zadevi, določbe ZUP subsidiarno upoštevne, to je takrat, kadar ZTFI-1 nima posebne ureditve, ki odstopa od ureditve ZUP in slednjo kot specialna izključuje. ZTFI-1 ima izrecne določbe o tem, kdo je stranka postopka nadzora in kdo se lahko udeleži postopka odločanja Agencije. Zato je v obravnavani zadevi za presojo, kdo se lahko udeleži predmetnega nadzornega postopka, upošteven ZTFI-1 kot *lex specialis*. Ta pa iz udeležbe v postopku izključuje vse, razen subjekta nadzora.▪

3. Priznanje DDV pri povračilu stroškov odvetniških storitev v postopku Sklep III Ips 2/2024 z dne 11. 3. 2025

Sklep o ugoditvi zahtevi za varstvo zakonitosti.

Odločitev o povračilu potrebnih stroškov postopka, ki jo sodišče izda v obliki sklepa, v razmerju med sodiščem in stranko, ki je do povračila stroškov upravičena po prvem odstavku 155. člena ZPP, ni del sistema DDV. Sodišče stranki, ki mora stroške plačati, ne izstavi računa in ne obračuna DDV, ampak s sklepom tisti stranki, ki je pravdo izgubila, naloži povračilo stroškov v določenem pavšalnem znesku. V zvezi z odmero pravih stroškov po OT pomeni DDV na odvetniške storitve le obračunsko postavko, ki je vključena v ceno storitve, v primeru, ko je odvetnik zavezanec za plačilo DDV (drugi odstavek 2. člena

OT). Predpostavlja se, da je stranka odvetniku, ki je zavezanec za DDV, plačala račun z vključenim DDV, saj je to dolžna storiti (drugi odstavek 12. člena OT). Kako je pravdna stranka v zvezi s plačilom DDV od odvetniških storitev nadalje uravnala svoje obveznosti iz naslova plačila DDV in ali ima možnost DDV odbiti, v zvezi z odločbo o odmeri pravnih stroškov ni pomembno.

Ni materialnopravne podlage, po kateri bi bilo sodišče pri presoji obsega potrebnih pravnih stroškov na podlagi 155. člena ZPP dolžno presojati, ali je stranka znesek DDV, ki naj bi ga plačala svojemu odvetniku, odbila tudi od svoje davčne obveznosti oziroma bi to lahko storila po 63. členu ZDDV-1.▪

D. Delovno in socialno področje

1. Sodno varstvo glede plačila delovne uspešnosti zaradi povečanega obsega dela

Sklep VIII Ips 33/2024 z dne 11. 3. 2025

Sklep o zavrnitvi revizije.

Revizija napačno navaja, da 22. e člen ZSPJS ureja plačilo za dejansko opravljeno delo. Prav tako tožničin zahtevki ne temelji na okoliščinah, ki naj bi utemeljevale plačilo za dejansko delo, ampak plačilo dela plače iz naslova delovne uspešnosti zaradi povečanega obsega dela po 22. e členu ZSPJS. Plačilo za dejansko opravljeno delo je namreč plačilo za delo, ki ga delavec opravi mimo formalno predvidenih pogojev za opravljanje dela po sklenjeni pogodbi o zaposlitvi; ko ne opravlja nalog svojega delovnega mesta, ampak naloge drugega, višje vrednotenega delovnega mesta. V primeru uveljavljanja plačila za dejansko opravljeno delo je osnova za postavitev zahtevka plača tistega delovnega mesta, ki ga delavec dejansko opravlja, ne pa plača delovnega mesta, ki ga formalno zaseda. Tožnica je pri postavitvi zahtevka izhajala iz plače delovnega mesta, ki ga je formalno zasedala.

Plačilo za dejansko opravljeno delo je denarna terjatev, glede katere je dopustno neposredno sodno varstvo po četrtem odstavku 200. člena ZDR-1. Ker v takšnem primeru predhodno odločanje delodajalca ni procesna predpostavka za sodno varstvo, tudi morebitni sklepi delodajalca niso pomembni. To pa ne velja za primer uveljavljanja plačila dela plače iz naslova delovne uspešnosti zaradi povečanega obsega dela, za katerega zakon zahteva notranje varstvo pravic oziroma odločanje s sklepi delodajalca. To pomeni, da se mora javni uslužbenec v takšnem primeru najprej obrniti na delodajalca, ki odloči s sklepom, takšen sklep pa v primeru nestrinjanja izpodbijati pri delodajalcu in nato na sodišču. Sklepi, ki so izdani, vendar niso izpodbijani, postanejo dokončni in pravnomočni. Zanje veljajo vse posledice pravnomočnosti.

Za plačilo dela plače iz naslova delovne uspešnosti zaradi povečanega obsega dela neposredno sodno varstvo ni dopustno..▪

2. Dolžnost izdelave ocene redne delovne uspešnosti za sindikalnega zaupnika

Sodba VIII Ips 2/2025 z dne 11. 3. 2025

Sodba o ugoditvi reviziji.

Tožnik ne opravlja del in nalog za delodajalca, temveč opravlja sindikalno delo polni delovni čas. Glede na to je nepravilen zaključek sodišča druge stopnje, da s sindikalnim delom opravlja svoje redne delovne naloge. Neutemeljena je odločitev, da je toženka dolžna njegovo delovno uspešnost oceniti in njegove delovne rezultate ustrezno nagraditi ne glede na organizacijsko hierarhijo. Tožnik namreč v zvezi z delom, ki ga opravlja za sindikat, ni v hierarhičnem (podrejenem) odnosu s toženko in s tem delom ni neposredno vključen v organizacijsko strukturo toženke. Njegovo podrejenost prepoveduje tudi drugi odstavek 207. člena ZDR-1.

Ob tem je treba pojasniti, da ocena redne delovne uspešnosti, tudi če bi jo bilo mogoče oblikovati, sama po sebi ne zagotavlja ustrezne nagrade oziroma priznanja dodatnih pravic,

za katere se tožnik zavzema v drugem delu tožbenega zahtevka, saj bi bila takšna ocena lahko tudi negativna.▪

3. Lastnost zavarovanca v primeru ničnosti pogodbe o zaposlitvi

Sodba VIII Ips 24/2024 z dne 11. 3. 2025

Sodba o ugoditvi reviziji

Glede na prvi odstavek 22. člena ZPIZ-2 je pogoj za prenehanje zavarovalnega razmerja (in s tem prenehanje lastnosti zavarovanca) prenehanje delovnega razmerja, ki je bilo podlaga za ugotovitev obstoja takšnega razmerja (in za pridobitev lastnosti zavarovanca), in ne ugotovitev ničnosti pogodbe o zaposlitvi, na podlagi katere je bilo delovno razmerje vzpostavljeno. Za ugotavljanje obstoja delovnega razmerja oziroma njegovega prenehanja je pristojno delovno sodišče v individualnem delovnem sporu. Ker delovno sodišče v sporu o ničnosti pogodbe o zaposlitvi z dne 10. 9. 2020 ni odločilo o prenehanju delovnega razmerja tožnika pri stranskem intervenientu (niti s 30. 9. 2021 niti s kasnejšim datumom), toženec ob že vzpostavljenem zavarovalnem razmerju v obdobju od 16. 10. 2020 do 30. 9. 2021, ki je bilo posledica prijave stranskega intervenienta, ni imel podlage za odločitev, da je tožniku prenehala lastnost zavarovanca iz naslova delovnega razmerja pri stranskem intervenientu z dnem 15. 10. 2020, torej za nazaj.

4. Odpoved pogodbe o zaposlitvi vodilnemu delavcu iz razloga nesposobnosti

Sodba VIII Ips 3/2025 z dne 11. 3. 2025

Sodba o ugoditvi reviziji

Sodišči druge in prve stopnje sta sprejeli napačno razlago, da je statut delniške družbe takšne vrste predpis, kot ga za ugotovitev odpovednega razloga nesposobnosti določa 2. alineja prvega odstavka 89. člena ZDR-1, ko je podana odpoved vodilnemu delavcu zaradi njegove razrešitve z mesta vodilnega delavca. Četudi je statut po določbah ZGD-1 za delniško družbo obvezen in temeljni splošni korporativnopravni akt, je to še vedno avtonomni akt delodajalca, ki temelji na volji ustanoviteljev (delničarjev), ne pa oblastveni akt državnega organa (prisilni predpis), ki bi urejal položaj vodilnega delavca. Zato je napačno stališče, da toženkino postopanje po statutarni določbi o razrešitvi vodilnega delavca utemeljuje odpovedni razlog nesposobnosti.

E. Upravno področje

1. Višje nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča mora biti v razumnem sorazmerju z večjo uporabnostjo zemljišča zaradi boljše lege **Sodba X Ips 13/2024 z dne 29. 1. 2025**

Sodba o ugoditvi reviziji

Načelu enakosti ustreza samo takšna normativna različnost, ki ustreza različnosti dejanskih stanj, s tem da razlikovanje ne sme biti arbitrarno in mora predpis v okviru svojega namena izbrati sredstva, sorazmerna ugotovljeni različnosti položajev, ki so podlaga za normativno razlikovanje. Ne zadošča torej, da je izbrani kriterij razlikovanja v razumni povezavi s predmetom različnega pravnega urejanja. Tudi uporaba izbranega kriterija mora prestati preizkus razumnosti na način, da do konca izpelje logiko, ki opravičuje razlikovanje: višina dodatne obremenitve mora biti v razumnem sorazmerju z višjo uporabnostjo, ki jo prinaša boljša lega zemljišča.

Upravno sodišče ne bi smelo ugotoviti le, da je izbrani kriterij razlikovanja (lega zemljišč v povezavi z zagotovljenimi elementi komunalne opremljenosti) v razumni povezavi s predmetom različnega pravnega urejanja (razdelitev zemljišč po območjih), ampak bi moralo ugotovljeno logiko razlikovalnih kriterijev uporabiti pri presoji razumnega sorazmerja med dodano uporabno vrednostjo zemljišč v drugem območju in njihovo dodatno obremenitvijo z nadomestilom za uporabo stavbnega zemljišča. Tega silogističnega sklepanja Upravno sodišče v izpodbijani sodbi ni opravilo.

Upravno sodišče napotilo lahko določi, če je mogoče podzakonski predpis razlagati zakonito in ustavnoskladno, če to ni mogoče, pa le če zakonska ureditev sama (ob uporabi ustreznih metod razlage) omogoča oblikovanje napotila v konkretnem primeru. Če ne, napotila ne more oblikovati, saj zanj nima ustrezne zakonske podlage in gre za neustavno pravno praznino. Navedeno od sodišča terja prekinitev postopka in vložitev zahteve za presojo ustavnosti takšne zakonske ureditve (neustavna pravna praznina).▪

2. Razveljavitev javnega razpisa ni izredno pravno sredstvo za poseg v odločitev o dodelitvi sredstev

Sklep I Up 22/2025 z dne 26. 3. 2025

Sklep o zavrnitvi pritožbe

Sklep o izbiri ni zgolj pravno nezavezujoča informacija, prav tako pa tudi ne zgolj procesno dejanje v postopku javnega razpisa, temveč vsebinska odločitev o pravici vlagatelja vloge za dodelitev sredstev. Ker je bil izdan v javnopravnem postopku, ki temelji na ZJF in Pravilniku o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije, gre za formalni akt, ki pridobi tudi naravo pravnomočnosti. S formalno pravnomočnostjo sklepa o izbiri postane ustavno varovan tudi položaj izbranega prejemnika sredstev, torej upravičenje skleniti pogodbo o dodelitvi sredstev v skladu s sklepom o izbiri.

Pravna razmerja, urejena s pravnomočno odločbo državnega organa, je mogoče odpraviti, razveljaviti ali spremeniti le v primerih in po postopku, določenih z zakonom (158. člen URS). Izpodbijanega sklepa o razveljavitvi javnega razpisa nikakor ni mogoče šteti za izredno pravno sredstvo, ki bi lahko poseglo v pravna razmerja o dodelitvi sredstev, določena s sklepom o izbiri. Zato pritožnik zoper razveljavitev javnega razpisa nima sodnega varstva ne po 2. ne po 4. členu ZUS-1. Tudi iz ustavnih določb, na katere se sklicuje (23., 120. in 157. člen URS), namreč ne izhaja pravica do sodnega varstva zoper odločitve oblastnih organov, s katerimi ni bilo poseženo v pravice ali obveznosti in pravne koristi posameznikov ali organizacij.

O obveznosti sklenitve pogodbe na podlagi sklepa o izbiri ni mogoče odločiti v tem upravnem sporu. Tožba zoper sklep o razveljavitvi javnega razpisa namreč ni pravno sredstvo za uveljavljanje pravic iz pravnomočnega akta o dodelitvi sredstev.

II. Iz odločb Ustavnega sodišča

1. Zakon o zaščiti živali

Odločba U-I-227/23-14 z dne 22. 1. 2025

Šesti in sedmi odstavek 36.b člena Zakona o zaščiti živali (Uradni list RS, št. 38/13 – uradno prečiščeno besedilo, 92/20, 159/21 in 109/23) se razveljavita.

Prvi do peti ter osmi in deveti odstavek 36.b člena Zakona o zaščiti živali niso v neskladju z Ustavo.

Člena 36c in 36č Zakona o zaščiti živali nista v neskladju z Ustavo.

Tretja alineja 43. člena Zakona o zaščiti živali ni v neskladju z Ustavo.

Iz četrtega odstavka 72. člena Ustave izhajajo dolžnost zakonodajalca, da z zakonom ustrezno uredi varstvo živali. Varstvo živali je ustavno varovana vrednota ter, širše gledano, del ustavnih zahtev ohranjanja narave in varovanja okolja po prvem in drugem odstavku 72. člena Ustave. Za varstvo okolja, ki ni subjekt, da bi lahko sam varoval svoje pravice in interese, in kar velja tudi za varstvo živali, je na splošno še posebej pomembno delovanje subjektov, kot so različne nevladne organizacije, ki lahko na različne načine varujejo javne interese na teh področjih.

Ukrep trajnega odvzema rejnih živali posega v lastninsko pravico lastnikov in skrbnikov živali. Tudi skrbniki živali, ki niso njihovi lastniki, uživajo ustavnopravno varstvo lastninske pravice po 33. členu Ustave, saj se to varstvo razteza tudi na položaje, ki so za posameznika podobni lastninskopravnim.

Navedeni ukrep temelji na ustavno dopustnem cilju zaščite živali, saj se z njim lahko odstrani tveganje, da bi se mučenje živali pri skrbniku nadaljevalo ali ponavljalo. Ukrep je primeren in nujen za doseg zasledovanega cilja, pri čemer gre za odločanje o strokovnih vprašanjih, zato je treba zakonodajalcu priznati širše polje proste presoje. Ker tudi vrednost zasledovanega cilja končati trpljenje oziroma mučenje živali pretehta nad težo posledic posega v pravico do zasebne lastnine, ukrep ni v neskladju s pravico do zasebne lastnine.

Ker so z vidika presojanega ukrepa vsi lastniki in skrbniki živali v enakem položaju, saj za vse velja enak ukrep, sama finančna vrednost rejnih živali pa pri tem ni upoštevana, je ureditev skladna z načelom enakosti iz drugega odstavka 14. člena Ustave.

Kvalificirani prijavitelji, kot jih določa Zakon o zaščiti živali, niso del državne uprave in niso nosilci javnih pooblastil, ker ne izvršujejo upravnih nalog oziroma ne izvajajo oblastnih dejanj kot pristojni inšpektorji. O pravicah in obveznostih posameznikov se odloča v konkretnih inšpekcijskih postopkih.

Ustavno sodišče medsebojno (ne)skladnost dveh zakonov presoja le, če bi ta pomenila anomijo v pravnem redu, ki bi kršila načela pravne države in s tem 2. člen Ustave.

Uporaba nedoločnih pravnih pojmov v predpisih sama po sebi ni v neskladju z Ustavo in tudi ne daje podlage za arbitrarno odločanje pristojnega organa v posameznih postopkih.

Izpodbijana ureditev, v skladu s katero lahko kvalificirani prijavitelj v primeru nestrinjanja z ugotovitvami pristojnega organa oziroma inšpektorja zahteva ponovno presojo teh ugotovitev, ki jo izvede posebna tričlanska komisija, ni jasno urejena, kar je v nasprotju z zahtevo po jasnosti in pomenski določljivosti predpisov iz 2. člena Ustave.▪

2. Nesorazmernost sodne prodaje stanovanja

Odločba Up-94/23 z dne 22. 1. 2025

Sodba Vrhovnega sodišča št. II Ips 16/2022 z dne 27. 7. 2022 se razveljavi in zadeva se vrne Vrhovnemu sodišču v novo odločanje.

Sporna prodaja stanovanja in shrambe pritožnice je bila opravljena zaradi poplačila dveh upnikov, glede katerih že v času dražbe ni bil odobren odlog izvršbe, pri čemer glede enega od upnikov, ki je tudi tožena stranka v odškodninski pravdi, odlog pravzaprav ni bil odobren zaradi njegovega napačnega razumevanja zakonskih določb o odlogu in posledično prepozna predloga za odlog. Nazadnje se je iz kupnine poplačal le en upnik, saj sta bila preostala dva upnika v treh oziroma štirih mesecih po prodaji izvensodno poplačana. Nesorazmerje med vrednostjo prodanih nepremičnin in višino terjatev, zaradi katerih sta se stanovanje in shramba prisilno prodala, je bilo razmeroma veliko.

Izvršbo na nepremičnine pritožnice je v različnih časovnih obdobjih začelo ali k izvršbi pristopilo razmeroma visoko število upnikov, pritožnici pa ni uspelo izvensodno poplačati le enega samega. Obenem ji je uspelo izvensodno odplačati nezanemarljive zneske dolga. Za tehtanje prave mere posega v dom in lastnino pritožnice v obravnavani zadevi je bistveno, zaradi terjatev katerih upnikov in v kakšni višini so bile njene nepremičnine dejansko na koncu prodane. Pritožnica se je torej trudila izvensodno odplačati dolg in ga je v času trajanja izvršilnega postopka z rednimi plačili v znatnem delu tudi delno odplačala.

Premišljeno je treba tehtati položaje v primeru vsakega vrednostnega nesorazmerja med nepremičnino, ki je dom, in terjatvijo, ne pa le v primeru objektivno minimalnih oziroma „bagatelnih“ terjatev.

Do odlogov izvršbe v tej zadevi ni prihajalo na predlog pritožnice. Postopek prisilnega poplačila iz njenih nepremičnin ni bil ekscesno dolg.

Izvršilno sodišče je zavrnilo predlog pritožnice za odlog izvršbe iz posebno upravičenih razlogov na prazen in vsebinsko neopredeljen način. Nesprejemljiv je zaključek izvršilnega sodišča, da realizacija izvršbe sama po sebi, tudi če gre za prodajo stanovanja, v katerem dolžnik živi, ni nenadomestljiva ali težko nadomestljiva škoda, saj naj bi se ta škoda morala izkazovati v drugih dobrinah dolžnika.

Obstajalo je več alternativnih možnosti ravnanja, s katerimi bi izvršilno sodišče lahko preprečilo prodajo stanovanja in shrambe na dražbi, da bi pritožnica vendarle dobila dodatno in razumno dolgo obdobje za izvensodno poplačilo vseh dolgov.

Izvršilno sodišče v škodo pritožnice ni pravično uravnotežilo njenih pravic iz 33. in 36. člena Ustave s pravico upnikov iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Ustavno sodišče je razveljavilo sodbo Vrhovnega sodišča, ki je pri odločanju o odškodninski predpostavki protipravnosti ravnanja izvršilnega sodišča sprejelo ustavnopravno zmotno stališče, iz katerega izhaja, da izvršilno sodišče sploh ni ravnalo ustavnopravno nepravilno.▪

3. ZIZ – prednostno poplačilo zapadlih terjatev prispevkov iz socialnih zavarovanj za samozaposleno osebo

Odločba U-I-103/22-21, Up-265/22-36 z dne 6. 3. 2025

Točka 3 prvega odstavka 197. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 28/09, 51/10, 26/11, 53/14, 54/15, 11/18 in 36/21), kolikor določa prednostno poplačilo terjatev prispevkov iz socialnih zavarovanj, zapadlih za zadnje leto, za samozaposleno osebo, ni v neskladju z Ustavo.

Ustavna pritožba zoper sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. II Ips 52/2022 z dne 2. 2. 2022 v zvezi s sklepom Okrajnega sodišča v Grosupljem št. I 330/2018 z dne 10. 12. 2021 se zavrne.

Človekova pravica do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave varuje tudi terjatve in hipoteke. Pogodbena in prisilna hipoteka in z njo po načelu akcesornosti povezana zavarovana denarna terjatev so ustavnopravno varovane s 33. členom Ustave.

Presojana zakonska določba jemlje v trenutku nastanka hipoteke, glede na upniku dosegljive podatke, pridobljeno poplačilno prednost hipotekarnih upnikov v razmerju do terjatev iz socialnih zavarovanj, zapadlih za zadnje leto, kot konkurirajočih terjatev ter tako izključuje sistemsko ustaljena pravila glede prednosti pri poplačilu. Načelo prednosti pri poplačilu, ki se ravna po času nastanka hipoteke, je ključnega pomena za samo bistvo hipoteke.

Za obravnavano zadevo je bistveno razmerje, ki je z izpodbijano določbo vzpostavljeno med nosilcem socialnega zavarovanja, čigar terjatev je v sodni izvršbi na nepremičnino dolžnika, prodano na javni dražbi, priglasila Finančna uprava Republike Slovenije, in zastavnim upnikom, ki bi moral biti po splošnem pravilu poplačan iz prejete kupnine. Pri presojanem delu 3. točke prvega odstavka 197. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju, ki poplačilno prednost pred hipotekarnimi terjatvami daje terjatvam iz naslova obveznih socialnih zavarovanj (ki so obvezne dajatve in s tem javnopravne obveznosti), za katerih izterjavo skrbi Finančna uprava Republike Slovenije (torej državni organ), gre za vertikalni poseg v pravice zastavnih upnikov iz 33. člena Ustave.

Na podlagi prvega odstavka 50. člena Ustave imajo državljani pod pogoji, določenimi z zakonom, pravico do socialne varnosti. Vsebina pravice do socialne varnosti z Ustavo ni podrobno določena, vendar iz drugega odstavka 50. člena Ustave izhaja, da so temelj sistema socialne varnosti obvezna socialna zavarovanja. Država ima v Ustavi zapovedano dolžnost, da ne le ureja obvezno zdravstveno, pokojninsko, invalidsko in drugo socialno zavarovanje, temveč tudi skrbi za njihovo delovanje (drugi odstavek 50. člena Ustave). Skrb za finančno vzdržnost sistemov socialnih zavarovanj je pogoj za njihovo delovanje. Takšna skrb v osnovi pomeni, da mora država stremeti k ureditvi obveznih socialnih zavarovanj na način, da bo sistem vzdržen sam po sebi, njegovo sofinanciranje iz državnega proračuna pa je le pomožno. Zakonodajalec s presojano določbo skrbi za varstvo socialnih skladov na način, da zagotavlja njihovo finančno vzdržnost, ki je ključna za stabilnost in nemoteno delovanje sistemov socialnih zavarovanj, ter s tem zasleduje javni interes. Cilj presojske določbe je varstvo sistemov socialnih zavarovanj. S skrbjo za obstoj trdnega in vzdržnega sistema socialnih zavarovanj zakonodajalec uresničuje oziroma zagotavlja pravico do socialne varnosti vsem državljanom pod pogoji, določenimi v zakonu. Glede na navedeno

presojsani poseg v človekovo pravico zastavnih upnikov iz 33. člena Ustave nedvomno zasleduje ustavno dopusten cilj varstva sistemov socialnih zavarovanj in s tem javni interes.

Delovanje sistemov obveznega socialnega zavarovanja je nujno povezano s plačevanjem prispevkov, saj je od tega odvisno uresničevanje pravic, ki jih obvezna zavarovanja zagotavljajo. Vsaj delno prednostno poplačilo terjatve iz naslova socialnih zavarovanj, ki je zapadla v zadnjem letu, gotovo prispeva k dosegu cilja varstva sistemov socialnih zavarovanj, zato je poseg primeren za doseg cilja.

Delno poplačilo terjatev iz naslova socialnih zavarovanj, ki so zapadle v zadnjem letu, je tudi nujno za doseg cilja varstva sistemov socialnih zavarovanj. Zlasti zato, ker s prispevki (tako s prostovoljno plačanimi ob zapadlosti ali kasneje kot tudi s prisilno izterjanimi v davčni izvršbi ter s tistimi, ki so prednostno poplačani (zapadli za zadnje leto) po presojsani določbi) izvajalci socialnih zavarovanj po načelih solidarnosti izpolnjujejo obveznosti do sedanjih upravičencev iz sistemov socialnih zavarovanj. Že umanjkanje dela obračunanih, a neplačanih prispevkov iz naslova socialnih zavarovanj lahko vpliva na likvidnost in finančno vzdržnost sistemov socialnih zavarovanj, zato se presojsani ukrep o prednostnem poplačilu terjatev iz naslova socialnih zavarovanj, zapadlih za zadnje leto, izkaže za nujen za doseg ustavno dopustnega cilja.

S časovno omejitvijo terjatev iz naslova socialnih zavarovanj, ki se prednostno poplačajo, je zamejena tudi višina terjatev, ki se poplača iz tega naslova. Zakonodajalec je s presojsano določbo prednostno poplačilo terjatev iz socialnih zavarovanj časovno omejil le na neplačane terjatve, ki so zapadle v zadnjem letu (od izdaje sklepa o izročitvi), in s tem pomembno omejil ekonomsko breme, ki je naloženo hipotekarnim upnikom, ob tem pa je upošteval, da je, pravno gledano, do pravnomočnosti sklepa o izročitvi lastnik nepremičnine še vedno dolžnik. Pri presojsi sorazmernosti je treba upoštevati tudi siceršnjo ureditev izvršbe glede poplačila terjatev iz naslova socialnih zavarovanj, za katero velja omejitev iz prvega odstavka 208. člena Zakona o davčnem postopku. Upnika iz naslova preživnine (kasnejša zastavna upnika) pa takšne omejitve nista imela. Pri presojsi sorazmernosti izpodbijane določbe je treba upoštevati še druge okoliščine. Tako ima po veljavni zakonski ureditvi tudi preživninski upravičenec pri izvršbi na nepremičnino dolžnika kot imetnika terjatve iz naslova zakonite preživnine, zapadle za zadnje leto, prednost pri poplačilu na podlagi 3. točke prvega odstavka 197. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju. Zakonodajalec je s posebnimi ureditvami (v Zakonu o izvršbi in zavarovanju, Obligacijskem zakoniku itd.), ki veljajo za (zakonite) preživnine, vzpostavil ureditev, ki olajšuje tako uveljavitev kot tudi izterjavo preživnin, zlasti kadar so preživninski upravičenci otroci, tj. osebe, ki še niso dopolnile 18 let. Ker je Ustavno sodišče prednostno poplačilo preživninske terjatve pred terjatvijo zastavnih upnikov z navedeno časovno omejitvijo na podlagi presoje iste določbe Zakona o izvršbi in zavarovanju v odločbi št. U-I-47/15 v bistvu ocenilo za sorazmerno v ožjem pomenu, to govori v prid presojsi, da je tudi prednostno poplačilo terjatev iz socialnih zavarovanj pred terjatvijo zastavnih upnikov z enako časovno omejitvijo sorazmerno v ožjem pomenu. Razlogi, zaradi katerih obvezni prispevki zavezanca (dolžnika, ki je bil samozaposlena oseba) niso bili plačani, z vidika presojsane ureditve zaradi cilja, ki ga ureditev zasleduje (varstvo socialnih skladov), niso pravno pomembni. Ustavno sodišče glede na prej navedeno ocenjuje, da je izpodbijana ureditev, ki določa prednostno poplačilo terjatev iz naslova socialnih zavarovanj, s tem da prednostno poplačilo časovno omejuje na te terjatve, ki so zapadle v zadnjem letu, četudi gre za samozaposlenega dolžnika, sorazmerna v ožjem pomenu in zato ne krši pravice hipotekarnih upnikov iz 33. člena Ustave.▪

4. ZPP – vračanje nepopolnih vlog v dopolnitev (faza dopustitve revizije in faza odločanja o reviziji)

Odločba U-I-209/23-9 z dne 13. 3. 2025

Člen 377 v zvezi s 383. in 336. členom Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 in 10/17), kolikor v položaju po drugem odstavku 373. člena Zakona o pravnem postopku izključuje uporabo 108. člena Zakona o pravnem postopku, ni v neskladju z Ustavo.

Položaja revidenta v fazi dopustitve revizije in v fazi odločanja o dopuščeni reviziji si nista v bistvenem podobna. V fazi dopustitve revizije subjektivni interes revidenta ni upošteven, v ospredju je javni interes (precedenčnost zadeve). V fazi meritornega odločanja o dopuščeni reviziji postane upošteven (tudi) zasebni revidentov interes. Zato teh položajev zakonodajalcu ni treba enako urejati. ▪

5. ZSVarPre – Ustavna neskladnost dodeljevanja denarne socialne pomoči zaradi upoštevanja dohodkov, s katerimi upravičenec zaradi stečajnega postopka ne more razpolagati

Odločba U-I-41/23-9 z dne 10. 4. 2025

Zakon o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18 in 73/18) je v neskladju z Ustavo.

Državni zbor mora ugotovljeno neskladje odpraviti v roku enega leta po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije.

Do odprave ugotovljenega neskladja iz 1. točke izreka center za socialno delo, če ugotovi, da pri osebi, ki je ob uveljavljanju pravice do denarne socialne pomoči v osebnem stečaju, niso podani krivdni razlogi iz prvega odstavka 28. člena Zakona o socialno varstvenih prejemkih in da izpolnjuje druge zakonsko določene pogoje za dodelitev denarne socialne pomoči, pri izračunu lastnega dohodka, ki je podlaga za določitev višine denarne socialne pomoči, ne sme upoštevati dohodkov in prejemkov, s katerimi oseba zaradi osebnega stečaja ne more razpolagati.

Ustavno sodišče je na podlagi zahteve Višjega delovnega in socialnega sodišča odločalo o oceni ustavnosti Zakona o socialno varstvenih prejemkih. Predlagatelj je zatrjeval, da je ta v neskladju z Ustavo, ker ne omogoča, da se lastni dohodek, ki je podlaga za določitev višine denarne socialne pomoči samski osebi ali družini, zmanjša za sredstva, s katerimi upravičenec zaradi osebnega stečaja ne more razpolagati. Ustavno sodišče je presojo opravilo z vidika človekove pravice do socialne varnosti.

Zakonska ureditev, ki v zvezi z ugotavljanjem upravičenosti samske osebe ali družine do denarne socialne pomoči ne določa, da se pri ugotavljanju lastnega dohodka, ki je podlaga za določitev višine denarne socialne pomoči, ne upoštevajo dohodki in prejemki, s katerimi upravičenec zaradi stečajnega postopka ne more razpolagati, je v neskladju s pravico do socialne varnosti iz prvega odstavka 50. člena Ustave. Neobstoj take ureditve lahko povzroči, da stečajnemu dolžniku oziroma njegovi družini, čeprav dejansko izpolnjujejo vse zakonske pogoje za dodelitev denarne socialne pomoči, ta ni dodeljena oziroma ni dodeljena v ustrezni višini. ▪

6. ZKP – Ustavna zahteva po kontradiktornosti pri odločanju o uvedbi sodne preiskave (pritožba državnega tožilca zoper sklep zunajobravnavnega senata o zavrnitvi zahteve za preiskavo)

Odločba U-I-19/23-12 z dne 10. 4. 2025

Zakon o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo in 53/24) ni v neskladju z Ustavo.

Ustavno sodišče je odločalo o zahtevi Varuha človekovih pravic za oceno ustavnosti Zakona o kazenskem postopku. Predlagatelj je trdil, da je izpodbijana ureditev v neskladju z več členi Ustave, ker osumljencu v specifičnem položaju, ki lahko nastane v fazi odločanja o zahtevi državnega tožilca za preiskavo, ne zagotavlja pravice do izjave. Gre za položaj, ko tako preiskovalni sodnik kot zunajobravnavni senat z zahtevo za preiskavo ne soglašata, državni tožilec pa nato zoper sklep zunajobravnavnega senata o zavrnitvi zahteve za preiskavo vloži pritožbo. Predlagatelj je menil, da izpodbijana ureditev osumljencu ne omogoča, da se s to pritožbo seznanj in se o njej izjavi, čeprav lahko višje sodišče o pritožbi odloči tudi tako, da zavrnilni sklep zunajobravnavnega senata (ki je osumljencu v korist) spremeni in preiskavo uvede (kar je osumljencu v škodo).

Ustavno sodišče je pojasnilo, da je sklep o preiskavi vmesna procesna odločitev, ki (sama zase) ne posega v materialne pravice obdolženca (npr. v njegovo svobodo gibanja ali pravico do zasebne lastnine). Prav tako ta sklep preiskovalnemu sodniku tudi ne daje pooblastila za izvajanje katerih koli preiskovalnih dejanj in ne posega v domnevo nedolžnosti. Z izdajo tega sklepa sodišče namreč (le) presodi, da so izpolnjene vse predpostavke za začetek postopka pred kazenskim sodiščem. Ker pa lahko ima ta sklep za obdolženca izjemoma negativne posledice na drugih pravnih področjih (npr. začasna prepoved opravljanja določenega dela ali poklica) in ker so v primeru pravnomočnega sklepa o zavrnitvi zahteve za preiskavo možnosti za kasnejšo uvedbo kazenskega postopka občutno omejene, je Ustavno sodišče presodilo, da gre za pomembno vmesno procesno odločitev, glede katere mora biti v skladu z načelom enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave osumljencu zagotovljena pravica do izjave. To vključuje tudi pravico osumljenca, da se seznanj s pritožbo državnega tožilca zoper sklep o zavrnitvi zahteve za preiskavo in se do nje opredeli.

Ustavno sodišče je v naslednjem koraku presoјalo, ali je Zakon o kazenskem postopku z navedeno ustavno pravico osumljenca v neskladju. Ob tem je izhajalo iz svojega ustaljenega stališča, po katerem zakonska ureditev ni v neskladju z 22. členom Ustave že zato, ker pravice do izjave izrecno ne ureja. V tem položaju so namreč sodišča dolžna strankam to pravico zagotoviti neposredno na podlagi 22. člena Ustave. Zakon je v neskladju z Ustavo

še, če pravico do izjave izključuje. Ustavno sodišče je po analizi upoštevni določb Zakona o kazenskem postopku prišlo do zaključka, da zakon v obravnavanem položaju osumljencu pravice do izjave ne zagotavlja izrecno, vendar po drugi strani te pravice tudi ne izključuje. Izpodbijana ureditev torej sodiščem ne preprečuje, da osumljencu pravico do izjave zagotovijo neposredno na podlagi 22. člena Ustave.

Glede na navedeno je Ustavno sodišče odločilo, da Zakon o kazenskem postopku ni v neskladju z Ustavo. ▪

III. Iz odločb Sodišča Evropske unije

Vrhovno sodišče [na intranetni strani](#) mesečno objavlja izbrane odločbe Sodišča Evropske unije.

A. SVOBODA GIBANJA

1. Svoboda ustanavljanja

a. Pravo Unije ne nasprotuje omejitvi višine provizije nepremičninske agencije na 4 % od prodajne cene ali najemnine

Sodba Sodišča v zadevi C-674/23 | AEON NEPREMIČNINE in drugi

(Predhodno odločanje – Svoboda ustanavljanja – Storitve na notranjem trgu – Direktiva 2006/123/ES – Člen 15(2) in (3) – Najvišje obvezne tarife – Ponudnik storitev nepremičninskega posredovanja – Nacionalna ureditev, ki določa omejitev višine provizije, ki se lahko zaračuna za storitve posredovanja pri prodaji ali najemu nepremičnine s strani fizične osebe – Sorazmernost – Člena 16 in 38 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Svoboda gospodarske pobude – Varstvo potrošnikov)

Sodba (tretji senat) z dne 27. 2. 2025

Slovensko ustavno sodišče presoja ustavnost zakona, s katerim se urejajo storitve nepremičninskega posredovanja. Ta zakon omejuje višino provizije, ki se lahko zaračuna za te storitve v primeru nakupa, prodaje ali najema nepremičnine. V primeru nakupa ali prodaje provizija ne sme presegati 4 % pogodbene cene. V primeru najema omejitev znaša 4 % od zmnožka zneska mesečne najemnine in števila mesecev, za katero se nepremičnina oddaja. Pogodba o posredovanju, v kateri ta omejitev ni upoštevana, je nična.

Ker slovensko ustavno sodišče ni bilo prepričano, da je ta ukrep v skladu s pravom Unije, je zadevo predložilo Sodišču Evropske unije. Dvomi navedenega sodišča se nanašajo na omejitev, ki se uporablja za storitve posredovanja v zvezi z enostanovanjskimi stavbami, stanovanji ali bivalnimi enotami, katerih kupec ali najemnik je fizična oseba.

Sodišče je v sodbi opozorilo, da je ukrep, kot je ta, ki ga določa slovensko pravo, lahko dopusten, če:

- (i) ni diskriminatoren,
- (ii) je utemeljen s pomembnimi razlogi, ki se nanašajo na javni interes, in
- (iii) je sorazmeren.

Omejitev provizij se ne zdi diskriminatorna, ker se uporablja ne glede na kraj, v katerem ima zadevna nepremičninska družba sedež. Kar zadeva utemeljenost, omejitev spodbuja dostopnost primernih stanovanj po dostopnih cenah, saj se višina provizije verjetno odraža v prodajni ceni ali najemnini. To je zlasti pomembno za ranljive osebe – mlade, študente in starejše. Ta ukrep lahko prispeva tudi k varstvu potrošnikov s povečanjem preglednosti cen in preprečevanjem uporabe pretiranih tarif.

Slovensko ustavno sodišče bo moralo preveriti, ali je omejitev provizij potrebna za doseg zgoraj navedenih ciljev in ali ne obstajajo manj omejujoči ukrepi, s katerimi bi bilo mogoče doseči enak rezultat. V zvezi s tem bo moralo med drugim preučiti, ali bi nacionalni zakonodajalec lahko uvedel ukrep, ki bi bil posebej namenjen ranljivim potrošnikom, in ali

plačilo za storitve nepremičninskega posredovanja družbam, ki te storitve opravljajo, omogoča, da krijejo svoje stroške in ustvarijo razumen dobiček.

[Povzetek sodbe](#)

B. VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

a. Avtomatizirano sprejemanje odločitev, vključno z oblikovanjem profilov: ocena plačilne sposobnosti fizične osebe

Sodba Sodišča v zadevi C-203/22 | Dun & Bradstreet Austria

(Predhodno odločanje – Varstvo osebnih podatkov – Uredba (EU) 2016/679 – Člen 15(1)(h) – Avtomatizirano sprejemanje odločitev, vključno z oblikovanjem profilov – „Scoring“ – Ocena plačilne sposobnosti fizične osebe – Dostop do smiselnih informacij o razlogih za oblikovanje profilov – Preverjanje točnosti posredovanih podatkov – Direktiva (EU) 2016/943 – Člen 2, točka 1 – Poslovna skrivnost – Osebni podatki tretjih oseb)

Sodba (prvi senat) z dne 27. 2. 2025

V Avstriji je mobilni operater zavrnil sklenitev pogodbe s stranko z obrazložitvijo, da njena kreditna sposobnost ni zadostna. Operater se je pri tem zanašal na oceno kreditne sposobnosti, ki jo je z avtomatiziranimi sredstvi izvedlo podjetje Dun & Bradstreet Austria, specializirano za tovrstne ocene. Pogodba bi vključevala mesečno plačilo v višini 10 evrov.

V nadaljnjem sporu je avstrijsko sodišče s pravnomočno odločbo ugotovilo, da je podjetje Dun & Bradstreet kršilo Splošno uredbo o varstvu podatkov (GDPR). Dun & Bradstreet namreč stranki ni zagotovilo „pomembnih informacij o logiki“, uporabljeni pri obravnavani avtomatizirani odločitvi. Podjetje vsaj ni v zadostni meri pojasnilo, zakaj teh informacij ni moglo zagotoviti.

Sodišče, pred katerim je stranka vložila tožbo zaradi uveljavitve te sodne odločbe, se sprašuje, kaj mora Dun & Bradstreet v praksi storiti v zvezi s tem. Zato je zadevo predložilo Sodišču Evropske unije, da bi pridobilo usmeritve glede razlage GDPR in direktive o varstvu poslovnih skrivnosti.

Sodišče je ugotovilo, da mora upravljavec podatkov postopek in uporabljena načela opisati tako, da lahko posameznik razume, kateri njegovi osebni podatki so bili uporabljeni in kako so bili uporabljeni v okviru avtomatiziranega odločanja.

Da bi izpolnili zahteve glede preglednosti in razumljivosti, je zlasti primerno posameznika obvestiti, v kolikšni meri bi sprememba upoštevanih osebnih podatkov privedla do drugačnega rezultata. Nasprotno pa zgolj posredovanje algoritma ne pomeni dovolj jedrnate in razumljive razlage.

Če upravljavec meni, da informacije, ki jih je treba posredovati, vsebujejo zaščitene podatke tretjih oseb ali poslovne skrivnosti, jih mora predložiti pristojnemu nadzornemu organu ali sodišču. Ti nato tehtajo pravice in interese, da bi določili, v kolikšni meri ima posameznik pravico do dostopa do teh informacij.

Sodišče ob tem poudarja, da GDPR izključuje uporabo nacionalne določbe, ki bi praviloma onemogočila pravico do dostopa, če bi ta ogrozila poslovno skrivnost upravljavca ali tretje osebe.

[Povzetek sodbe](#)

b. Podatki (o spolni identiteti), ki niso točni že od njihovega vpisa v javni register

Sodba Sodišča v zadevi C-247/23 | [Deldits]

(Predhodno odločanje – Varstvo posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov – Uredba (EU) 2016/679 – Člen 5(1)(d) – Načelo točnosti – Člen 16 – Pravica do popravka – Člen 23 – Omejitve – Podatki o spolni identiteti – Podatki, ki niso točni že od njihovega vpisa v javni register – Dokazila – Upravna praksa, v skladu s katero se zahteva dokaz o kirurškem posegu za spremembo spola)

Sodba (prvi senat) z dne 13. 3. 2025

V. P., oseba z iranskim državljanstvom, je leta 2014 na Madžarskem pridobila status begunca s sklicevanjem na svojo transspolno identiteto in s predložitvijo zdravniških potrdil, ki so jih izdali specialisti za psihiatrijo in ginekologijo. Iz teh potrdil je razvidno, da ima ta oseba moško spolno identiteto, čeprav je bila rojena kot ženska. Vendar je bila navedena oseba, potem ko ji je bil priznan statusa begunca na tej podlagi, vpisana v azilni register – ki ga vodi madžarski organ, pristojen za odločanje o azilu, in ki vsebuje identifikacijske podatke, vključno podatek o spolu, oseb, ki so pridobile status begunca na Madžarskem – kot ženska.

Oseba V. P. je leta 2022 na podlagi istih zdravniških potrdil od tega organa med drugim zahtevala, naj na podlagi Splošne uredbe o varstvu podatkov (GDPR) popravi navedbo njenega spola v tem registru. Vendar je bila ta prošnja zavrnjena z obrazložitvijo, da oseba V. P. ni dokazala, da je bil na njenem telesu opravljen kirurški poseg za spremembo spola.

Oseba V. P. je zoper to zavrnitev vložila tožbo pri županijskem sodišču v Budimpešti (Madžarska). Navedeno sodišče je s pojasnilom, da madžarsko pravo ne določa postopka za pravno priznanje transspolne identitete, Sodišče Evropske unije vprašalo, po eni strani, ali GDPR nacionalnemu organu, pristojnemu za vodenje javnega registra, nalaga, da popravi osebne podatke o spolni identiteti fizične osebe, kadar ti podatki niso točni, in po drugi strani, ali lahko država članica z upravno prakso pogojuje uresničevanje pravice do popravka takih podatkov s predložitvijo dokazov, med drugim o kirurškem posegu za spremembo spola.

Sodišče je najprej ugotovilo, da ima posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, na podlagi GDPR in zlasti načela točnosti, določenega v tej uredbi, pravico doseči, da upravljavec brez nepotrebnega odlašanja popravi netočne osebne podatke v zvezi z njim. S to uredbo se tako v praksi uresničuje temeljna pravica iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, v skladu s katero ima vsak posameznik pravico dostopa do podatkov, ki so bili zbrani v zvezi z njim, in pravico zahtevati, da se ti podatki popravijo. V zvezi s tem je Sodišče navedlo, da je treba točnost in popolnost teh podatkov presojudati glede na namen, za katerega so bili ti podatki zbrani.

V obravnavani zadevi je Sodišče, potem ko je ugotovilo, da zadevna obdelava podatkov spada na stvarno področje uporabe GDPR, navedlo, da mora madžarsko sodišče preveriti točnost zadevnega podatka glede na namen, za katerega je bil ta podatek pridobljen. Če je bil namen zbiranja tega podatka identifikacija osebe, na katero se podatki nanašajo, se zdi, da se navedeni podatek nanaša na spolno identiteto, ki jo doživlja ta oseba, in ne na spolno identiteto, ki naj bi ji bila dodeljena ob rojstvu. V tem kontekstu je Sodišče pojasnilo, da se država članica ne more sklicevati na to, da v njenem nacionalnem pravu ni postopka za pravno priznanje transspolne identitete, da bi preprečila uresničevanje pravice do popravka podatka. Čeprav pravo Unije ne posega v pristojnost držav članic na področju osebnega stanja oseb in pravnega priznanja njihove spolne identitete, morajo te države pri izvajanju te pristojnosti vseeno spoštovati pravo Unije, vključno s GDPR, razlagano ob upoštevanju Listine.

Zato je Sodišče ugotovilo, da je treba GDPR razlagati tako, da nacionalnemu organu, pristojnemu za vodenje javnega registra, nalaga, da popravi osebne podatke o spolni identiteti fizične osebe, kadar ti podatki niso točni v smislu te uredbe.

Sodišče je tudi ugotovilo, da se od te osebe za uveljavljanje njene pravice do popravka lahko zahteva, da predloži upoštevne in zadostne dokaze, ki jih je mogoče razumno zahtevati, da bi dokazala netočnost navedenih podatkov. Vendar država članica uresničevanja te pravice nikakor ne sme pogojevati s predložitvijo dokazov o kirurškem posegu za spremembo spola.

Taka zahteva namreč posega zlasti v bistvo pravice do osebne celovitosti in pravice do spoštovanja zasebnega življenja iz 3. in 7. člena Listine. Poleg tega taka zahteva nikakor ni niti potrebna niti sorazmerna za zagotavljanje zanesljivosti in doslednosti javnega registra, kot je azilni register, ker je zdravniško potrdilo, vključno s predhodno psihodiagnozo, v zvezi s tem lahko upošteven in zadosten dokaz.

[Povzetek sodbe](#)

C. VARSTVO POTROŠNIKOV

1. Oglaševanje zdravil, ki se izdajajo na recept

a. Boni, ki ustrezajo določenemu znesku denarja ali odstotku znižanja za poznejši nakup drugih izdelkov

Sodba Sodišča v zadevi C-517/23 | Apothekerkammer Nordrhein

(Predhodno odločanje – Zdravila za uporabo v humani medicini – Direktiva 2001/83/ES – Člen 86(1) – Pojem „oglaševanje zdravil“ – Člen 87(3) – Oglaševanje zdravil, ki se izdajajo na recept – Oglaševanje celotnega nabora zdravil v lekarni – Boni, ki ustrezajo določenemu znesku denarja ali odstotku znižanja za poznejši nakup drugih izdelkov – Znižanja cen in plačil s takojšnjim učinkom – Prosti pretok blaga – Člen 34 PDEU – Svoboda opravljanja storitev – Elektronsko poslovanje – Direktiva 2000/31/ES – Člen 3(2) in (4)(a) – Omejitev – Upravičenost – Varstvo potrošnikov)

Sodba (peti senat) z dne 27. 2. 2025

DocMorris, nizozemska spletna lekarna, od leta 2012 izvaja različne oglaševalske kampanje za svoje stranke v Nemčiji, s katerimi spodbuja nakup zdravil na recept.

Te kampanje so v nekaterih primerih vključevale znižanja cen in izplačila določenega zneska, ki so se nanašala na nedoločena zdravila na recept, v drugih primerih pa nagrade v vrednosti od 2,50 do 20 evrov, pri čemer točen znesek nagrade vnaprej ni bil znan. Poleg tega je DocMorris za spodbujanje nakupa zdravil na recept ponujal tudi bone za kasnejši nakup drugih izdelkov, kot so zdravila brez recepta ter izdelki za zdravje in nego.

Na zahtevo Lekarniške zbornice Severnega Porenja je Deželno sodišče v Kölnu sprejeločasne ukrepe, s katerimi je prepovedalo oglaševalske kampanje DocMorrisa.

Ker je Deželno sodišče v Kölnu večino teh začasnih ukrepov pozneje razveljavilo (po sodbi SEU z dne 19. oktobra 2016 v zadevi Deutsche Parkinson Vereinigung (C-148/15)), DocMorris zdaj pred nemškimi sodišči od Lekarniške zbornice zahteva odškodnino v višini približno 18,5 milijona evrov. Po mnenju DocMorrisa so bili začasni ukrepi od začetka neutemeljeni.

Nemško zvezno sodišče, ki odloča o reviziji, je Sodišču Evropske unije zastavilo vprašanje, ali so oglaševalske akcije, ki se nanašajo na nakup zdravil, ki se izdajajo na recept in ki so iz celotnega nabora izdelkov lekarne, zajete s pojmom „oglaševanje zdravil“ v smislu člena 86(1)

Direktive 2001/83 ali pa je, nasprotno, njihov namen le vplivati na izbiro lekarne, v kateri stranka kupi taka zdravila, pri čemer taka izbira ne spada na področje uporabe te direktive. Predložitveno sodišče se sprašuje tudi, ali ta direktiva nasprotuje razlagi upoštevni določb nacionalne ureditve o oglaševanju zdravil, v skladu s katero so dovoljene oglaševalske akcije pri nakupu zdravil, ki se izdajajo na recept, v obliki znižanj cen in plačil v natančni višini in s takojšnjim učinkom, medtem ko so prepovedane tiste, ki vključujejo nagrado med 2,50 EUR in 20 EUR na recept ali v obliki bonov za poznejši nakup drugih izdelkov.

Direktiva, ki popolnoma usklajuje področje oglaševanja zdravil, določa, da morajo države članice prepovedati oglaševanje zdravil na recept širši javnosti. Po drugi strani pa je oglaševanje zdravil brez recepta širši javnosti dovoljeno pod določenimi pogoji in omejitvami.

Vendar pa niso vse oglaševalske aktivnosti za nedoločena zdravila samodejno zajete v področje uporabe te direktive. Da bi direktiva veljala, mora biti cilj ukrepa spodbujanje predpisovanja, dobave, prodaje ali porabe zdravil. Če temu ni tako, potem se direktiva za konkretni primer ne uporabi.

Ker je torej za odločitev o predpisovanju takih zdravil izključno odgovoren zdravnik, ki mora te naloge opravljati popolnoma objektivno, to sporočilo ne spodbuja predpisovanja ali potrošnje nedoločenih zdravil, ki se izdajajo na recept. Kar zadeva pacienta, je treba navesti, da kadar ta prejme recept, je edina odločitev, ki jo mora še sprejeti glede zdravila, ki se izdaja na recept, ta, v kateri lekarni bo to zdravilo kupil. Zato oglaševalske akcije v obliki znižanj cen in plačil v natančni višini in s takojšnjim učinkom ter oglaševalska akcija, ki vključuje nagrado v določeni višini na recept, niso zajete s pojmom „oglaševanje zdravil“ v smislu člena 86(1) Direktive 2001/83, ker se nanašajo na izbiro lekarne, v kateri pacient kupi zdravilo, ki se izdaja na recept. Direktiva torej ne preprečuje, da bi bili takšni oglaševalski ukrepi – če so v obliki določenega zneska ali zneska, ki se izračuna na določen način – zakoniti po nemški zakonodaji.

Kljub temu pa lahko država članica na podlagi drugih določb prava EU – kot je to primer v Nemčiji – iz razlogov varstva potrošnikov prepove oglaševanje za nedoločena zdravila na recept, ki vključuje nagrado, katere točen znesek ni znan vnaprej. Takšna prepoved namreč preprečuje, da bi potrošniki precenili vrednost nagrade.

Kar zadeva bone, ki jih ponujajo za kasnejši nakup zdravil brez recepta ali izdelkov za zdravje in nego, Sodišče meni, da se zanje direktiva uporablja, saj ti boni spodbujajo porabo zdravil brez recepta.

V obravnavani zadevi lahko potrošnik z uporabo zadevnih bonov po znižani ceni kupi izdelke iz celotnega nabora izdelkov zadevne lekarne in izbira na primer med nakupom zdravil, ki se izdajajo brez recepta, in nakupom drugih potrošniških izdelkov, kot so zdravstveni izdelki in izdelki za nego. Enačenje zdravil, ki se izdajajo brez recepta, z drugimi potrošniškimi izdelki, ki jih ponuja lekarna, zaradi zadevnih oglaševalskih akcij lahko privede do nesmotrne in prekomerne uporabe teh zdravil, ker po eni strani prikriva zelo specifično naravo teh zdravil, ki se zaradi svojih terapevtskih učinkov bistveno razlikujejo od drugega blaga, po drugi strani pa potrošnika odvrča od objektivne ocene nujnosti jemanja navedenih zdravil.

Zato prepoved, kakršna je ta, ki jo določa nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari, ustreza bistvenemu cilju varovanja javnega zdravja, ker se z njo preprečuje razširjanje elementov oglaševanja, ki spodbujajo nesmotrno in prekomerno uporabo zdravil, ki se izdajajo brez recepta.

[Povzetek sodbe](#)

2. Nepošteni pogodbeni pogoji

a. Pogodba, sklenjena z obetavnim košarkarjem

Sodba Sodišča v zadevi C-365/23 | [Arce]

(Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Direktiva 93/13/EGS – Področje uporabe – Člen 2(b) – Člen 3(1) – Člen 4(2) – Člen 5 – Člen 6(1) – Člen 8a – Tipska pogodba – Pogodba, sklenjena med prodajalcem ali ponudnikom, ki opravlja storitve za športni razvoj in karierno pomoč, ter mladoletnim „obetavnim“ igralcem, ki ga zastopajo njegovi starši – Pogoj, ki določa obveznost plačila prodajalcu ali ponudniku v višini 10 % prihodkov, ki jih bo ta športnik prejel v naslednjih petnajstih letih – Listina Evropske unije o temeljnih pravicah – Člena 17 in 24 – Lastninska pravica – Pravice otrok)

Sodba (peti senat) z dne 20. 3. 2025

Leta 2009 je mladoletni športnik (17 let), ki so ga zastopali njegovi starši, sklenil pogodbo z latvijskim podjetjem, ki športnikom ponuja vrsto storitev za razvoj njihovih poklicnih sposobnosti in kariere. Cilj te pogodbe je bil temu mlademu športniku zagotoviti uspešno poklicno košarkarsko kariero. Navedena pogodba, ki je bila sklenjena za petnajst let, je določala vrsto storitev, kot so zlasti treniranje pod nadzorom specialistov in služb za športno medicino, psihološko podporo ter podporo na področju trženja, pravne pomoči in računovodstva.

V zameno se je mladi športnik zavezal, da bo, če bo postal profesionalac, temu podjetju plačeval znesek v višini 10 % vseh neto prihodkov, pridobljenih na dogodkih v zvezi z igro, oglaševanjem, trženjem in pojavljanjem v medijih, povezanih z zadevnim športom, in prejetih med trajanjem te pogodbe, če bodo ti prihodki znašali vsaj 1.500 EUR na mesec. Ob upoštevanju dejstva, da so prihodki, ki jih je ustvaril mladi športnik, ki je medtem postal poklicni košarkar, in ki izhajajo iz pogodb, podpisanih s športnimi klubi, skupaj znašali več kot 16 milijonov EUR, bi moral ta navedenemu podjetju plačati 10 % tega zneska, kar je več kot 1,6 milijona EUR.

Zadeva je bila predložena latvijskim sodiščem, ki so menila, da je zadevni pogodbeni pogoj nepošten. Zadevno podjetje je vložilo kasacijsko pritožbo pri latvijskem vrhovnem sodišču, ki se je odločilo, da v zvezi s tem Sodišču Evropske unije postavi vprašanje. To predložitveno sodišče želi izvedeti, ali se Direktiva o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah uporablja za sporno pogodbo in, če je tako, v kolikšnem obsegu ta direktiva nasprotuje takemu pogoju.

Sodišče je v sodbi najprej potrdilo, da se Direktiva dejansko uporablja za ta položaj. Vendar je Sodišče opozorilo, da ta direktiva določa, da ocena nepoštenosti pogodbenega pogoja, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, ne sme biti povezana s pogoji, ki se nanašajo na opredelitev glavnega predmeta pogodbe ali s pogoji v zvezi z ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem, razumljivem jeziku. Pogoj, kakršen je ta v obravnavani zadevi, pa spada pod to izjemo, tako da lahko nacionalno sodišče presoja njegovo nepoštenost le, če meni, da ni sestavljen v jasnem, razumljivem jeziku. Vendar lahko nacionalno pravo določi višjo raven varstva potrošnikov. Če je tako, lahko sodišče preveri nepoštenost pogoja, tudi če ga je prodajalec ali ponudnik predhodno sestavil v jasnem, razumljivem jeziku.

Glede vprašanja, ali je sporni pogoj sestavljen v jasnem in razumljivem jeziku, je Sodišče opozorilo, da Direktiva določa tudi zahtevo po preglednosti. V tem okviru mora biti potrošnik obveščen o vseh potrebnih informacijah, na podlagi katerih lahko oceni ekonomske posledice svoje zaveze, sicer ni mogoče šteti, da je bil ta pogoj sestavljen v jasnem, razumljivem jeziku.

Sodišče je dodalo, da tak pogoj, ki določa, da se mladi športnik zaveže, da bo plačal plačilo v višini 10 % prihodkov, ki jih bo prejel v naslednjih petnajstih letih, ne povzroči samodejno znatnega neravnotežja med strankama. Obstoj takega neravnotežja je namreč treba presojati

zlasti ob upoštevanju pravil, ki se ob odsotnosti dogovora med strankama uporabljajo v nacionalnem pravu, poštenih in pravičnih tržnih praks na dan sklenitve pogodbe v zvezi s plačilom na zadevnem športnem področju ter vseh okoliščin, ki so obstajale v času sklenitve pogodbe, in vseh drugih pogojev te pogodbe ali druge pogodbe, od katere je ta odvisna. Poleg tega je okoliščina, da je bil potrošnik ob sklenitvi pogodbe mladoleten in da so pogodbo v njegovem imenu sklenili njegovi starši, upoštevna za presojo nepoštenosti takega pogoja.

Sodišče je poleg tega pojasnilo, da sodišče, ki je ugotovilo nepoštenost pogoja v pogodbi, sklenjeni med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, ne more znižati zneska, ki ga dolguje potrošnik, na višino dejanskih stroškov, ki jih je nosil ponudnik v okviru izpolnjevanja te pogodbe.

[Povzetek sodbe](#)

D. ZRAČNI PREVOZ

1. Odškodnina potnikom

a. Let, ki je del paketnega potovanja

Sodba Sodišča v zadevi C-20/24 | [Cymdek]

(Predhodno odločanje – Zračni promet – Uredba (ES) št. 261/2004 – Člen 2(g) – Člen 3(2) in (3) – Pravica do odškodnine v primeru velike zamude leta – Področje uporabe – Potniki z vstopnim kuponom – Dokazilo o rezervaciji, ki jo potrdi letalski prevoznik – Potniki, ki potujejo brezplačno ali po znižani tarifi, ki ni neposredno ali posredno na voljo širši javnosti – Let, ki je del paketnega potovanja, ki ga financira tretja oseba – Dokazno breme glede plačila)

Sodba (sedmi senat) z dne 6. 3. 2025

Letalski prevoznik, ki ponuja čarterske lete, je sklenil pogodbo z organizatorjem potovanj. V skladu s to pogodbo je prevoznik na določene datume zagotavljal lete, za katere je ta organizator potovanj, potem ko je za te lete plačal, vozovnice prodal letalskim potnikom.

Dva letalska potnika sta bila na paketnem potovanju, ki je vključevalo let s Tenerifov v Varšavo, ki je imel več kot 22-urno zamudo ob prihodu. Pogodba o paketnem potovanju je bila v imenu teh dveh potnikov sklenjena med tretjo družbo in navedenim organizatorjem potovanj.

Zadevna potnika sta na podlagi prava Unije od letalskega prevoznika zahtevala odškodnino. Ta odškodnine ni hotel plačati. Ta dva potnika naj namreč za ta let ne bi imela potrjene in plačane rezervacije, kopiji vstopnih kuponov pa naj v zvezi s tem ne bi zadostovali. Po navedbah tega prevoznika je paketno potovanje teh dveh potnikov plačala tretja družba pod ugodnejšimi pogoji. Potnika naj bi torej potovala brezplačno oziroma po znižani tarifi, kar naj bi izključevalo njuno pravico do odškodnine.

Poljsko sodišče, pri katerem sta ta potnika vložila tožbo, se je obrnilo na Sodišče Evropske unije. Želelo je izvedeti, ali bi bilo treba na podlagi prava Unije potnikoma – v nasprotju s stališčem letalskega prevoznika – plačati odškodnino.

Sodišče je odgovorilo pritrdilno.

Ugotovilo je, da se vstopni kupon lahko uporabi kot drugačen dokaz, ki izkazuje, da je letalski prevoznik ali organizator potovanja sprejel in registriral rezervacijo za zadevni let. Razen v izrednih razmerah je torej treba potnike, ki so se prijavili na let in ki so zadevni let opravili z vstopnim kuponom za ta let, obravnavati kot potnike, ki imajo potrjeno rezervacijo za ta let.

Poleg tega Sodišče ni ugotovilo, da bi zadevna potnika potovala brezplačno ali po znižani tarifi, ki ni neposredno ali posredno na voljo javnosti. Do takega položaja bi prišlo le, če bi jima letalski prevoznik sam omogočil tako možnost. Zato dejstvo, da je za paketno potovanje organizatorju paketnega potovanja plačala tretja oseba in da je organizator potovanja plačal let letalskemu prevozniku v skladu s tržnimi pogoji, potnikom ne preprečuje, da uveljavljajo pravico do odškodnine.

Sodišče je navedlo tudi, da je v skladu s podrobnimi pravili, določenimi v nacionalnem pravu, letalski prevoznik tisti, ki mora dokazati, da je potnik potoval brezplačno ali po taki znižani tarifi.

[Povzetek sodbe](#)

E. TEMELJNE PRAVICE

1. Neodvisnost sodnikov

a. Odvzem zadev sodniku in premestitev sodnika

Sodba Sodišča v združenih zadevah C-647/21 | D. K. ter C-648/21 | M. C. in M. F.

(Predhodno odločanje – Pravna država – Člen 19(1), drugi pododstavek, PEU – Načelo neodstavljenosti in neodvisnosti sodnikov – Sklep kolegija nacionalnega sodišča, da sodnika razreši obveznosti odločanja v vseh njegovih zadevah – Neobstoj objektivnih meril za izdajo sklepa o razrešitvi – Neobstoj obveznosti obrazložitve takega sklepa – Primarnost prava Unije – Obveznost neuporabe takega sklepa o izločitvi)

Sodba (peti senat) z dne 6. 3. 2025

Oktober 2021 je kolegij okrožnega sodišča v Słupsku (Poljska) eni izmed sodnic tega sodišča odvzel približno 70 nerešenih zadev, v katerih je bila poročevalka. Sklep kolegija je bil sprejet brez njenega soglasja, ji ni bil vročen in ni vseboval nobene obrazložitve. Sodnici je bil tudi zavrnjen dostop do njegove vsebine. Nato so bile zadevne zadeve dodeljene drugim sodnikom. Predsednik tega sodišča je sprejel tudi sklep o premestitvi navedene sodnice iz pritožbenega oddelka v prvostopenjski oddelk tega sodišča.

Sodnica meni, da ti ukrepi predstavljajo obliko kazni zaradi njenih prizadevanj za izpodbijanje zakonitosti imenovanja sodnika (ker ga je imenoval nacionalni sodni svet v novi sestavi), s katerim je sodelovala v drugem senatu pri obravnavi neke zadeve. Po njenem mnenju gre tudi za kazen, ker je razveljavila sodbo na prvi stopnji, ki jo je izreklo sodišče, ki ne izpolnjuje zahtev prava EU. Odvzem zadev naj bi bil namenjen preprečitvi kakršnihkoli prihodnjih tovrstnih poskusov.

V dveh izmed zadev, ki so ji bile odvzete, je ta sodnica naslovila vprašanja na Sodišče Evropske unije. Želi izvedeti, ali ima – glede na pravo EU – še naprej pooblastilo za obravnavo teh zadev, kljub omenjenemu sklepu kolegija in poznejši prerazporeditvi teh zadev drugemu sodniku.

Sodišče ugotavlja, da neodvisnost sodnikov pomeni, da so ti zaščiteni pred neupravičenimi vplivi, ki bi lahko vplivali na njihove odločitve, vključno z vplivi znotraj samega sodišča. Dejstvo, da lahko kolegij sodišča sodniku odvzame zadeve brez upoštevanja objektivnih in natančnih meril, ki urejajo takšno pristojnost, ter brez utemeljitve takšne odločitve, lahko ogrozi sodno neodvisnost. Ni mogoče izključiti možnosti, da je bil odvzem zadev samovoljen ali da pomeni prikrito disciplinsko kazen.

Če se ugotovi in potrди, da je bil odvzem izveden v nasprotju s pravom EU, mora nacionalno sodišče odpraviti njegove nezakonite posledice. Zato je treba sklep kolegija in posledične

ukrepe razveljaviti, sodnica, ki so ji bile zadeve odvzete, pa lahko še naprej sodi v zadevah, ki so ji bile prvotno dodeljene.

[Povzetek sodbe](#)

F. MEDNARODNI SPORAZUMI

1. Sporazum o trgovini in sodelovanju z Združenim kraljestvom

a. Predaja osebe Združenemu kraljestvu zaradi kazenskega pregona

Sodba Sodišča v zadevi C-743/24 | [Alchaster II]

(Predhodno odločanje – Sporazum o trgovini in sodelovanju med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irsko na drugi strani – Predaja osebe Združenemu kraljestvu zaradi kazenskega pregona – Nevarnost kršitve temeljne pravice – Člen 49(1), drugi stavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Načelo zakonitosti v kazenskem pravu – Sprememba ureditve pogojnega odpusta v škodo obsojene osebe)

Sodba (veliki senat) z dne 3. 4. 2025

Vrhovno sodišče Irske se je drugič (gl. [sodbo SEU z dne 29. 7. 2024](#)) obrnilo na Sodišče Evropske unije s predhodnim vprašanjem v zadevi, v kateri irski organi dvomijo, ali bi bilo treba osebo, osumljeno storitve vrste kaznivih dejanj v Združenem kraljestvu, izročiti tej državi v skladu z ustreznimi določbami Sporazuma o trgovini in sodelovanju (TCA) med Evropsko unijo in Združenim kraljestvom.

Okrožni sodnik kazenskega sodišča Severne Irske (Združeno kraljestvo) je izdal štiri naloge za prijetje osebe, osumljene kaznivih dejanj, povezanih s terorizmom, v Severni Irski. Pred Vrhovnim sodiščem Irske je ta oseba trdila, da bi bila njena izročitev v nasprotju z načelom, da morajo biti kazniva dejanja in kazni določeni z zakonom, zaradi neugodne spremembe pravil o pogojnem odpustu, ki jih je Združeno kraljestvo sprejelo po domnevni storitvi zadevnih kaznivih dejanj.

V sodbi v zadevi *Alchaster*, kot odgovor na prvo zahtevo za predhodno odločanje, je Sodišče razsodilo, da mora sodni organ države članice preučiti, ali bi izročitev osebe Združenemu kraljestvu na podlagi naloga za prijetje lahko kršila pravice te osebe iz prvega odstavka 49. člena Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, ki med drugim prepoveduje retroaktivno naložitev strožje kazni. Ob koncu te presoje lahko izvršitveni sodni organ zavrne izvršitev naloga za prijetje le, če je po zahtevi za dodatne informacije in jamstva pridobil konkretne in posodobljene podatke, ki dokazujejo, da bi lahko bila osebi izrečena strožja kazen, kot je bila predvidena na dan domnevne storitve kaznivega dejanja.

S svojo drugo zahtevo za predhodno odločanje Vrhovno sodišče Irske sprašuje, ali prepoved iz Listine, da se ne sme izreči „strožje kazni“, kot je bila veljavna ob domnevni storitvi kaznivega dejanja, zajema tudi situacijo, ko so se pogoji za pogojni odpust zaostri.

Sodišče v odgovoru pojasnjuje, da sprememba, po kateri mora obsojenec odslužiti najmanj dve tretjini kazni, preden se lahko obravnava za pogojni odpust, in sicer pod pogojem, da posebni organ presodi, da nadaljnje pridržanje te osebe ni več potrebno za zaščito družbe, vendar ki kljub temu omogoča pogojni odpust leto dni pred iztekom kazni, ne pomeni naložitve strožje kazni — četudi je prejšnji režim omogočal samodejni pogojni odpust po polovici prestane kazni.

Sodišče meni, da dejstvo, da sprememba režima pogojnega odpusta vodi v strožji režim prestajanja kazni, ni nujno enako temu, da je bila naložena strožja kazen. To izhaja iz

razločevanja med pojmom „kazni“ kot izrečene ali izrekljive sankcije, in ukrepi, ki se nanašajo na „izvrševanje“ kazni.

Dokler spremembe ne odpravijo možnosti pogojnega odpusta kot takega in ne povečajo resnosti kazni, ki je bila predvidena ob času domnevne storitve kaznivega dejanja, njihova uporaba za dejanja, storjena pred uveljavitvijo sprememb, ne pomeni kršitve temeljne pravice iz Listine, da se ne sme izreči strožje kazni od tiste, ki je bila določena ob storitvi dejanja.

Sodišče meni, da režim, ki bi se uporabljal v primeru izročitve zadevne osebe Združenemu kraljestvu, ohranja možnost pogojnega odpusta. Prav tako ugotavlja, da odprava obveznosti avtomatskega odpusta po polovici prestane kazni ne pomeni podaljšanja najdaljšega obdobja, v katerem je lahko oseba pridržana. Poleg tega je uporaba merila, ki temelji na nevarnosti, ki jo obsojena oseba predstavlja v času morebitnega pogojnega odpusta, po svoji naravi povezana z izvrševanjem kazni.

[Povzetek sodbe](#)

G. PRAVOSODNO SODELOVANJE V KAZENSKIH ZADEVAH

1. Evropsko javno tožilstvo

a. Sodni nadzor postopkovnih aktov

Sodba Sodišča v zadevi C-292/23 | Evropsko javno tožilstvo

(Predhodno odločanje – Evropsko javno tožilstvo – Uredba (EU) 2017/1939 – Člen 42(1) – Postopkovni akti, ki naj bi imeli pravne učinke v razmerju do tretjih – Sodni nadzor, ki ga izvajajo nacionalna sodišča v skladu z zahtevami in postopki, določenimi v nacionalnem pravu – Obseg – Vabilo pričam na zaslišanje – Nacionalno pravo, ki ne omogoča neposrednega sodnega nadzora takega ukrepa – Člen 19(1), drugi pododstavek, PEU – Člena 47 in 48 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Načeli enakovrednosti in učinkovitosti)

Sodba (veliki senat) z dne 8. 4. 2025

Evropsko javno tožilstvo je neodvisen organ Evropske unije, pristojen za preiskavo, pregon in obtožbo storilcev kaznivih dejanj, ki škodijo finančnim interesom Unije. Organiziran je na dveh ravneh: na eni strani na centralni ravni, kjer ga sestavlja centralni urad na sedežu Evropskega javnega tožilstva v Luxembourg, in na drugi strani na decentralizirani ravni, kjer ga sestavljajo evropski delegirani tožilci, ki se nahajajo v državah članicah.

Evropsko javno tožilstvo v Španiji izvaja kazensko preiskavo zaradi goljufije v zvezi z nepovratnimi sredstvi Unije. Evropski delegirani tožilci, ki obravnavajo zadevo, so kot priči na zaslišanje povabili dve osebi.

Osebi, zoper kateri je uvedena preiskava, sta izpodbijali vabilo ene od prič na zaslihanje. Sodišče, ki v Španiji zagotavlja sodni nadzor preiskovalnih ukrepov Evropskega javnega tožilstva, je zadevo predložilo Sodišču Evropske unije. Opozarja, da španska zakonodaja tak sodni nadzor dovoljuje le v nekaterih izrecno določenih primerih, med katerimi ni vabila pričam. Meni pa, da je ta akt, ki naj bi imel pravne učinke v razmerju do tretjih. Zato šteje, da bi bilo treba opraviti nadzor tovrstnih aktov, določen s pravom Unije, da bi se izognili neupravičenemu omejevanju pravic, podeljenih s pravom Unije.

Sodišče je v sodbi poudarilo, da mora pristojno nacionalno sodišče po konkretni in posebni preučitvi ugotoviti, ali lahko vabilo pričam vpliva na pravni položaj oseb, zoper katere je uvedena preiskava. Če je tako, mora to vabilo nadzirati sodišče. To pa ne pomeni nujno, da mora biti ta nadzor opravljen z neposrednim in posebnim pravnim sredstvom. Lahko se opravi

tudi posredno, če so zagotovljene pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča ter domneva nedolžnosti in pravica do obrambe.

Če pa je za neposredno izpodbijanje podobne odločitve nacionalnih organov določeno neposredno pravno sredstvo, mora obstajati enaka možnost tudi za akte Evropskega javnega tožilstva.

Povzetek sodbe

2. Evropski nalog za prijetje

a. Razlogi za fakultativno neizvršitev

Sodba Sodišča v zadevi C-481/23 | [Sangas]

(Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah – Okvirni sklep 2002/584/PNZ – Evropski nalog za prijetje – Člen 4, točki 4 in 6 – Razlogi za fakultativno neizvršitev – Pogoji, da dejansko stanje spada v pristojnost izvršitvene države članice v skladu z njenim kazenskim pravom – Nepravnomočna obsodba – Evropski nalog za prijetje, izdan z namenom uvedbe kazenskega postopka)

Sodba (peti senat) z dne 10. 4. 2025

Leta 2022 je Nacionalno višje sodišče Španije obsodilo španskega državljana s prebivališčem v Romuniji kot sotorilca goljufije z davkom na dodano vrednost (DDV) pri prodaji ogljikovodikov v skupni vrednosti več kot 100 milijonov evrov. Obsodili so ga na več zapornih kazni in visoke denarne kazni.

Po objavi, da je obtoženi vložil pritožbo zoper svojo obsodbo na španskem vrhovnem sodišču, mu ni bilo dovoljeno potovati v državo svojega prebivališča. Kljub tej prepovedi je bil obtoženi izsleden na hrvaški meji na poti proti Romuniji. Zato je Nacionalno višje sodišče Španije aprila 2022 izdalo evropski nalog za prijetje, da bi ga izsledili, prijeli in pridržali.

Aprila 2023 je romunsko sodišče zavrnilo izvršitev tega naloga za prijetje. Ugotovilo je, da obtoženi, ki je predložil dokumentarna dokazila o stalnem in zakonitem prebivanju na ozemlju Romunije, ne želi biti izročen španskim pravosodnim organom. Poleg tega so bili kazenski postopki po romunskem pravu že zastarani.

Nacionalno višje sodišče Španije meni, da pogoji za sklicevanje na te razloge za možnost neizvršitve naloga niso bili izpolnjeni. Zato je zaprosilo Sodišče Evropske unije za razlago Okvirnega sklepa o evropskem nalogu za prijetje.

V svoji sodbi je Sodišče potrdilo stališče Nacionalnega višjega sodišča Španije.

V skladu z Okvirnim sklepom lahko sodni organ države članice izvršiteljice zavrne izvršitev evropskega naloga za prijetje, če je bil ta izdan zaradi izvršitve kazni zapora ali sklepa o pridržanju. Vendar pa mora v tem primeru zahtevana oseba prebivati v državi izvršiteljici, ta država pa se mora zavezati, da bo to kazen ali sklep o pridržanju izvršila v skladu s svojim notranjim pravom.

V obravnavanem primeru nalog za prijetje ni bil izdan zaradi teh namenov, temveč zato, da bi zagotovili navzočnost obtoženega, ko se bodo pred španskimi sodišči nadaljevali kazenski postopki.

Kar zadeva dejstvo, da so bili kazenski postopki po romunskem pravu že zastarani, Sodišče ugotavlja, da bi se bilo mogoče sklicevati na ta razlog za zavrnitev le, če bi dejanja spadala v pristojnost države izvršiteljice v skladu z njenim lastnim kazenskim pravom, kar pa v tem primeru očitno ne velja. Nacionalno višje sodišče Španije je namreč navedlo, da so bila vsa dejanja storjena v Španiji in da predstavljajo kazniva dejanja davčne utaje, ki vplivajo na gospodarske interese te države članice.

H. DRŽAVLJANSTVO UNIJE

1. Pravica do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic

a. Dokazovanje razmerja odvisnosti

Sodba Sodišča v zadevi C-607/21 | Belgijska država

(Predhodno odločanje – Državljanstvo Unije – Direktiva 2004/38/ES – Pravica državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic – Člen 3 – Upravičenci – Člen 2, točka 2(d) – Družinski član – Prednik v ravni črti partnerja državljana Unije, ki ga vzdržuje/ta državljan Unije in/ali ta partner – Presoja pogoja, da je oseba „vzdrževana“ – Upoštevni datum za določitev materialne odvisnosti – Člen 10 – Pogoji za izdajo dovoljenja za prebivanje – Ugotovitvena narava dovoljenja za prebivanje – Vložitev prošnje za izdajo dovoljenja za prebivanje v državi članici gostiteljici več let po zapustitvi izvorne države – Vpliv dejstva, da je z vidika nacionalne ureditve prebivanje nezakonito, na presojo pogoja, da mora biti oseba „vzdrževana“)

Sodba (prvi senat) z dne 10. 4. 2025

Državljanica Maroka je leta 2011 vstopila v Belgijo in zaprosila za združitev družine s svojim sinom, belgijskim državljanom. Po zavrnitvi te prošnje je leta 2015 in 2017 zaprosila za pravico do prebivanja kot neposredna sorodnica v ravni črti, odvisna od nizozemskega partnerja svojega sina, ki je leta 2005 pri belgijskem matičarju vložil izjavo o skupnem prebivanju z njenim sinom.

Državljanica Maroka je predložila dokumente iz let 2010 in 2011, torej iz obdobja pred njenim prihodom v Belgijo, da bi dokazala, da je bila v tem obdobju materialno odvisna od gospodinjstva, h kateremu se je želela priključiti. Belgijski organi so njeno prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje zavrnil, saj so menili, da so ti dokumenti prestari, da bi dokazali, da je bila odvisna od tega gospodinjstva v svoji matični državi pred prihodom v Belgijo.

Belgijski državni svet (*Conseil d'État*) se je obrnil na Sodišče Evropske unije z vprašanjem, kateri datum je po pravu EU relevanten za presojo pogoja, da mora biti starš, ki je državljan tretje države, „odvisen“ od državljana Unije, h kateremu se želi pridružiti, kadar mine več let med vstopom tega starša v državo gostiteljico in vložitvijo nove prošnje za dovoljenje za prebivanje. V tem okviru želi izvedeti tudi, ali se ta starš lahko sklicuje na dokumente, izdane pred odhodom iz svoje matične države, in ali je pomembno, da ta starš po nacionalnem pravu prebiva nezakonito.

Sodišče meni, da mora neposredni sorodnik v ravni črti partnerja državljana Unije, ki sam izpolnjuje pogoje iz direktive, izkazati, da je bil tako na dan vložitve prošnje za prebivanje (ki je bila vložena več let po njegovem prihodu v državo gostiteljico) kot tudi na dan svojega prihoda, odvisen od tega državljana Unije in/ali njegovega partnerja.

Kadar so ti pogoji izpolnjeni, ima ta neposredni sorodnik v ravni črti po pravu EU pravico do prebivanja, ki ni odvisna od izdaje dovoljenja za prebivanje in zakonitosti prebivanja v skladu z nacionalno zakonodajo. Posledično te pravice ni mogoče zavrniti zgolj zato, ker ta oseba po nacionalnem pravu prebiva nezakonito na ozemlju države članice, v kateri sta ustaljeno prebivala državljan Unije in njegov partner.

Da bi dokazal, da je bil ob prihodu v državo gostiteljico „odvisen“ v smislu prava EU, mora ta neposredni sorodnik v ravni črti predložiti dokumente, izdane v preteklosti, ki potrjujejo obstoj

razmerja odvisnosti v njegovi matični državi na dan, ko se je dejansko pridružil državljanu Unije in njegovemu partnerju. Ti dokumenti se ne smejo šteti za prestare.

Povzetek sodbe

Splošno sodišče

I. INSTITUCIONALNE DOLOČBE

1. Psihično nadlegovanje

a. Pravica do obrambe

Sodba Splošnega sodišča v zadevi T-349/23 | Semedo proti Parlamentu

(Pravo institucij – Član Parlamenta – Psihično nadlegovanje – Odločbi predsednice Parlamenta, s katerima je bilo ugotovljeno psihično nadlegovanje v razmerju do akreditiranega parlamentarnega pomočnika oziroma je bila poslancu izrečena kazen izgube pravice do izplačila dnevnic za deset dni – Pravica do izjave – Pravica do obrambe)

Sodba (četrti razširjeni senat) z dne 12. 3. 2025

Marca 2022 je posvetovalni odbor Evropskega parlamenta sprožil preiskavo proti gospe Monici Semedo, nekdanji poslanki Evropskega parlamenta. Preiskava je sledila pritožbi njene nekdanje parlamentarne asistentke, ki je trdila, da je bila žrtev psihičnega nadlegovanja.

Novembra 2022 je odbor sprejel poročilo o tej pritožbi in sklenil, da domnevna dejanja predstavljajo psihično nadlegovanje. Zato je priporočil, da se gospe Semedo za obdobje 20 dni odvzame pravica do nadomestila za preživetje. Decembra 2022 ji je predsednik parlamenta poslal anonimizirano različico poročila in jo pozval, naj predloži pripombe. Naslednji mesec je gospa Semedo poročilo izpodbijala in med drugim zahtevala dostop do celotnega spisa. Ta zahteva je bila zavrnjena. Aprila 2023 je predsednik parlamenta najprej ugotovil, da nekatera domnevna dejanja gospe Semedo pomenijo psihično nadlegovanje, in nato izrekel kazen, ki je obsegala odvzem pravice do nadomestila za preživetje za obdobje 10 dni. Gospa Semedo je zoper ti odločitvi vložila tožbo za razglasitev ničnosti na Splošno sodišče Evropske unije.

Splošno sodišče je razveljavilo odločitvi predsednika parlamenta. Presodilo je, da sta bili odločitvi obremenjeni z nepravilnostmi, ki so vplivale na pravico gospe Semedo do obrambe.

Prvič, Splošno sodišče ugotavlja, da je gospa Semedo prejela nezaupno različico poročila odbora, ki je vsebovala le povzetek izjav prič, ta pa ni odražal vsebine pričevanj, podanih med preiskavo.

Drugič, Splošno sodišče poudarja, da gospa Semedo ni imela možnosti, da bi se seznanila s podrobno vsebino dokumentov v spisu, ki so bili podlaga za očitke zoper njo v izpodbijanih odločitvah. Čeprav je bilo jasno, da je razpolagala s pisnimi izmenjavami, na katere se je oprla ugotovitev, da je prišlo do nadlegovanja – saj jih je sama napisala –, pa Splošno sodišče ugotavlja, da ji odbor ali predsednik parlamenta niso predložili vseh pisnih dokazov.

Splošno sodišče poudarja, da nepredložitev dokumentov iz spisa, na katere so se oblasti oprle, nujno vpliva – v luči varstva pravic do obrambe – na zakonitost ukrepov, sprejetih ob koncu postopka, ki lahko negativno vplivajo na tožnico.

[Povzetek sodbe](#)

J. KONKURENCA

1. Člen 101 PDEU (sporazumi, sklepi in usklajena ravnanja)

a. Omejevanje konkurence po cilju

Sodba Splošnega sodišča v zadevah T-441/21, T-449/21, T-453/21, T-455/21, T-456/21, T-462/21 UBS Group in UBS proti Komisiji

(Konkurenca – Sporazumi, sklepi in usklajena ravnanja – Sektor evropskih državnih obveznic – Odločba o ugotovitvi kršitve člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP – Usklajevanje cen in dejavnosti trgovanja z obveznicami – Izmenjava poslovno občutljivih informacij – Enotna in trajajoča kršitev – Omejevanje konkurence po cilju – Legitimni interes za ugotovitev kršitev – Izračun višine globe – Osnovni znesek – Približek za vrednost prodaje – Neomejena pristojnost)

Sodba (peti, razširjeni senat) z dne 26. 3. 2025

Z odločbo z dne 20. maja 2021 je Evropska komisija ugotovila, da je sedem investicijskih bank – UBS, Natixis, UniCredit, Nomura, Bank of America, Portigon (prej WestLB) in NatWest (prej Royal Bank of Scotland) – med januarjem 2007 in novembrom 2011 sodelovalo v kartelu na področju evropskih državnih obveznic (EGB; *European Government Bonds*). Trgovci teh bank so sodelovali in si izmenjevali informacije, da bi pridobili konkurenčne prednosti pri izdaji, plasiranju ali trgovanju z EGB, kar je vplivalo na celoten trg v Evropskem gospodarskem prostoru (EGP).

Komisija je Nomuri, UBS in UniCreditu naložila skupno denarno kazen v višini 371 milijonov evrov. Bank of America, Natixis in NatWest niso bile denarno kaznovane – prvi dve zato, ker je Komisiji za izdajo kazni pretekel rok, NatWest pa zato, ker je kartel sama razkrila Komisiji. Višina globe za Portigon je bila določena pri nič evrov, saj je bil njegov promet v predhodnem poslovnem letu (ki se upošteva pri določitvi najvišjega zneska globe) negativen.

Šest od sedmih bank (vse razen NatWest) je pred Splošnim sodiščem Evropske unije vložilo tožbo za razveljavitev odločbe Komisije ali znižanje višine globe.

Splošno sodišče je odločbo Komisije v večji meri potrdilo. Vendar je zmerno zmanjšalo višino globe, naložene UniCreditu in Nomuri:

- V primeru Nomure je Splošno sodišče ugotovilo, da je Komisija napačno določila enega od elementov globe, saj je zavrnila uporabo natančnih podatkov, ki jih je banka sama posredovala.
- Pri UniCreditu je Splošno sodišče ugotovilo, da se je protikonkurenčno ravnanje začelo 17 dni kasneje, kot je navedla Komisija.

Poleg tega je Splošno sodišče potrdilo, da je šlo za eno samo in trajno kršitev ter da so bile izmenjave poslovno občutljivih informacij, dogovori o določanju cen, delitvi trga in dodeljevanju strank tako na primarnem kot sekundarnem trgu z EGB posebej škodljive za konkurenco. Zaradi tega Komisiji ni bilo treba posebej dokazovati učinkov ravnanja trgovcev na konkurenco.

Splošno sodišče je tudi poudarilo, da je vsako protikonkurenčno ravnanje zaposlenega pripisljivo podjetju, v katerem je zaposlen – torej so banke odgovorne za ravnanje svojih trgovcev.

Nazadnje je Splošno sodišče potrdilo, da je imela Komisija legitimen interes, da ugotovi kršitev tudi v zvezi z Bank of America in Natixis, čeprav nista prejeli globe. Njuna identifikacija v odločbi je lahko prispevala k dokazovanju kršitve ali pojasnitvi obsega nezakonitega ravnanja trgovcev.

[Povzetek sodbe](#)

IV. Iz odločb Evropskega sodišča za človekove pravice

Vrhovno sodišče na [intranetni strani sodstva](#) mesečno objavlja prevode povzetrov odločb ESČP.

Izbor odločitev Evropskega sodišča za človekove pravice
(povzetki)

februar, marec in april 2025

2. člen EKČP (pravica do življenja)

❖ **Pozitivne obveznosti države: smrt protestnika med policijsko operacijo**

Fraisse in drugi proti Franciji, sodba z dne 27. 2. 2025

Smrt Rémiya Fraisseja med policijskim posredovanjem na območju Sivens, kjer se je predvidevala gradnja jezua: Sodišče ni ugotovilo kršitve procesnih jamstev, vendar je ugotovilo vsebinsko kršitev 2. člena Konvencije, ker francoske oblasti niso uspele zagotoviti potrebne ravni zaščite za preprečitev tveganja za življenje.

V zadevi Fraisse in drugi proti Franciji (pritožbi št. 22525/21 in 47626/21) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno razsodilo, da je prišlo do kršitve 2. člena (pravica do življenja) Evropske konvencije o človekovih pravicah v vsebinskem smislu, ni pa bilo kršitve 2. člena v procesnem smislu.

Rémi Fraisse, enainvajsetletni študent, je umrl v noči s 25. na 26. oktober 2014 zaradi eksplozije razpršilne bombe z udarnim učinkom, natančneje ročne bombe OF-F1, ki jo je v okviru policijske operacije na gradbišču v Sivensu (v občini Lisle-sur-Tarn) izstrelil vodnik J. To se je zgodilo med nasilnimi spopadi med protestniki, ki so nasprotovali gradnji jezua, in enotami mobilne enote žandarmerije.

V zvezi z izpolnjevanjem pozitivnih obveznosti države po 2. členu Konvencije je Sodišče najprej poudarilo, da ni njegova naloga odločati o posamezni kazenski odgovornosti, hkrati pa se zaveda težav, s katerimi se soočajo varnostni organi v primeru nasilnih dejanj. Kljub temu je ugotovilo, da zaradi pomanjkljivosti v pravnem in upravnem okviru, ki je veljal v času dogodka, ter pomanjkljivega nadzora nad pripravo in izvedbo operacije, ni bila zagotovljena potrebna raven zaščite v primeru uporabe potencialno smrtonosne sile. Zato je v danih okoliščinah prišlo do kršitve 2. člena v vsebinskem smislu.

Kar zadeva procesni vidik 2. člena, je Sodišče menilo, da postopki kot celota niso bili okrnjeni zaradi pomanjkanja neodvisnosti ali nepristranskosti. Ugotovilo je, da je bila po dogodkih izvedena temeljita preiskava s strani pravosodnih organov ter podrobna analiza zakonodajnih, organizacijskih in operativnih pomanjkljivosti, ki pa niso bile ocenjene kot kazniva dejanja. Na podlagi teh ugotovitev so bile sprejete bistvene spremembe v pravnem in upravnem okviru za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti. Sodišče je sklenilo, da državni organi niso opustili svoje procesne dolžnosti po 2. členu Konvencije, torej niso opustili izvedbe učinkovite preiskave, ki bi omogočila ugotovitev dejstev in presojo, ali je bila uporaba sile v danih okoliščinah upravičena. Zato do kršitve 2. člena v procesnem smislu ni prišlo.

❖ **Pozitivne obveznosti države: nasilje nad partnerico**

N. D. proti Švici, sodba z dne 3. 4. 2025

Švicarske oblasti niso izpolnile svoje pozitivne obveznosti zaščititi življenje ženske pred nasiljem njenega partnerja

V sodbi v zadevi N. D. proti Švici (pritožba št. 56114/18) je Evropsko sodišče za človekove pravice z večino (5 proti 2) razsodilo, da je prišlo do kršitve 2. člena (pravica do življenja) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Zadeva se nanaša na nasilje, ki ga je pritožnica utrpela s strani svojega partnerja, o čigar nevarnosti in kriminalni preteklosti ni bila seznanjena.

Leta 2007 je bila pritožnica odpeljana iz svojega doma, potem ko je svojemu partnerju sporočila, da želi prekiniti njuno zvezo. Nato je bila 11 ur zadrževana proti svoji volji ter bila posiljena in zlorabljena. Meni, da švicarske oblasti niso sprejele potrebnih ukrepov za zaščito njenega življenja.

Sodišče je ugotovilo, da so državni organi kot celota vedeli tako za odnos med pritožnico in njenim partnerjem, za njegovo preteklost, kot tudi za resničnost in neposrednost nevarnosti, ki jo je predstavljal. Obenem je policist na lastno pobudo skušal pritožnico v največji možni meri, glede na informacije, ki jih je imel, in pravne omejitve, ki so veljale zanj, opozoriti na nevarnost, v kateri se je nahajala.

Sodišče je opozorilo, da pritožnica ni vložila kazenske ovadbe ali zaprosila za pomoč, kar bi lahko pojasnili z nejasnim razumevanjem grožnje, ki ji je bila izpostavljena.

Glede na njeno ranljivost in informacijsko asimetrijo – saj ni vedela za ključne informacije, ki so jih imele oblasti – bi morale slednje, zavedajoč se te neenakosti, ukrepati z večjo previdnostjo, kar bi moralo voditi v celovito in sprotno oceno nevarnosti, ki ji je grozila.

Vendar pa je Sodišče ugotovilo, da oblasti niso storile vsega, kar bi bilo razumno pričakovati od njih, da bi preprečile gotovo in neposredno nevarnost za življenje pritožnice, o kateri so vedele ali bi morale vedeti. Čeprav je pohvalilo pobudo posameznega policista, je Sodišče izpostavilo, da ni bilo ne ustrezne ocene tveganja za življenje pritožnice ne operativnih ukrepov, ki bi lahko resnično vplivali na potek dogodkov ali zmanjšali povzročeno škodo.

Zaradi pomanjkanja zadostnega usklajevanja med pristojnimi službami in vrzeli v takratni zakonodaji so švicarske oblasti zatajile pri svoji dolžnosti zaščititi življenje pritožnice.

3. člen EKČP (prepoved nečloveškega ali ponižujočega ravnanja)

❖ Neučinkovita preiskava suma kaznivega dejanja posilstva

X proti Cipru, sodba z dne 27. 2. 2025

Pomanjkljivosti v preiskavi domnevnega skupinskega posilstva, ki so bile spremljane s škodljivimi spolnimi stereotipi in obtoževanjem žrtve

V zadevi X proti Cipru (pritožba št. 40733/22) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno razsodilo, da je prišlo do kršitve 3. člena (zaradi neučinkovite preiskave) in kršitve 8. člena (pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Prijaviteljica, X, mlada Britanka, trdi, da jo je julija 2019 v Aja Napi na Cipru skupinsko posililo več izraelskih državljanov. Zadeva se nanaša na preiskavo, ki so jo izvedli nacionalni organi. Po desetih dneh in dolgotrajnem zaslišanju, ki je trajalo pozno v noč, je X nazadnje umaknila svoje obtožbe. Takoj zatem je bila kazensko ovađena in nato tudi obsojena zaradi podaje lažne ovađbe. Vendar pa je bila pozneje na pritožbeni stopnji oproščena, pri čemer je Vrhovno sodišče Cipra opozorilo na več napak v preiskavi njene prijave posilstva.

Tudi Sodišče je ugotovilo več resnih pomanjkljivosti v preiskavi in, brez izražanja mnenja o krivdi osumljencev, ugotovilo, da je bil odziv preiskovalnih in tožilskih organov na navedbe X neustrezen glede na dolžnost države, da v praksi zagotovi učinkovito uporabo kazenskih predpisov, z učinkovito preiskavo in pregonom. Poleg tega se je izkazalo, da so ciprski organi verodostojnost pritožničininih obtožb ocenjevali skozi prizmo škodljivih spolnih stereotipov in obtoževanja žrtve.

3. člen EKČP (prepoved nečloveškega ali ponižujočega ravnanja)

4. člen EKČP (prepoved suženjstva in prisilnega dela/pomanjkljiva preiskava)

8. člen EKČP (pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja)

14. člen EKČP (prepoved diskriminacije)

❖ Nečloveško ravnanje in diskriminatoren odnos državnih organov do intelektualno ovirane osebe

I. C. proti Moldaviji, sodba z dne 27. 2. 2025

Več kršitev v zadevi v zvezi z intelektualno ovirano žensko ter njenimi navedbami o izkoriščanju pri delu in spolni zlorabi po tem, ko ni bila več deležna državne oskrbe

Zadeva I. C. proti Republiki Moldaviji (pritožba št. 36436/22) se je nanašala na intelektualno ovirano žensko, ki je trdila, da je bila po zaključku državne oskrbe leta 2013 in nastanitvi na kmetiji (v okviru postopka „deinstitucionalizacije“) prisiljena delati brez plačila in spolno zlorabljena. Po petih letih je pobegnila in s pomočjo nevladne organizacije vložila prijavo na policijo proti paru, ki je imel v lasti kmetijo. Sodni postopki, ki so sledili, so privedli do oprostitve para.

Evropsko sodišče za človekove pravice je soglasno razsodilo, da je prišlo do kršitve 3. člena (prepoved nečloveškega ali ponižujočega ravnanja), kršitve 4. člena (prepoved prisilnega dela/pomanjkljiva preiskava), kršitve 8. člena (pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja) ter kršitve 14. člena (prepoved diskriminacije) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Sodišče je ugotovilo, da so v Republiki Moldaviji sicer obstajali zakoni, ki prepovedujejo trgovino z ljudmi, suženjstvo, prisilno delo in kriminalizirajo spolno nasilje. Vendar pa je bil pravni in upravni okvir postopka odstranitve oseb z intelektualnimi oviranostmi iz državne oskrbe pomanjkljiv, predvsem zaradi odsotnosti podpornih storitev in nadzora. V primeru pritožnice to pomeni, da državni organi niso sprejeli ukrepov za njeno zaščito oziroma niso ustrezno preiskali njenih navedb, tako v zvezi z izkoriščanjem pri delu kot tudi v zvezi s posilstvom.

Sodišče je prav tako ugotovilo, da so imeli organi diskriminatoren odnos do pritožnice, ker je bila ženska z intelektualno oviranostjo. Posebej je izpostavilo, da niso upoštevali njenih prekrivajočih se oblik ranljivosti in ji niso omogočili dostopa do pravnega varstva, kljub njenim jasnim in doslednim navedbam o zlorabah.

6. člen (nepriustransko sodišče) – prvi odstavek

6. člen (domneva nedolžnosti) – drugi odstavek

❖ Sojenje obdolžencu po obsodbi soobdolžencev, ki sta sklenila sporazum o priznanju krivde

Gorše proti Sloveniji, sodba z dne 6. 3. 2025

Evropsko sodišče za človekove pravice je v zadevi *Gorše proti Sloveniji* (pritožba št. 47186/21) dne 6. 3. 2025 izdalo sodbo, s katero je ugotovilo, da je Republika Slovenija pritožniku kršila pravico iz prvega odstavka 6. člena (nepriustransko sodišče) in iz drugega odstavka 6. člena (domneva nedolžnosti) Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Pritožniku je Sodišče prisodilo 2.400,00 EUR iz naslova nepremoženjske škode ter 2.196,00 EUR za sodne stroške in izdatke.

Prevod Državnega odvetništva RS:

Pritožnik je bil odvetnik in stečajni upravitelj z licenco. Obtožen je bil kaznivih dejanj poslovne goljufije, zlorabe uradnega položaja in pranja denarja, ki so izhajala iz njegovega dela kot likvidacijskega upravitelja družbe H.K. V zvezi z istimi dogodki je bilo obtoženih več oseb. Soobtoženi P.K. in S.S. sta z državnim tožilcem sklenili sporazum o priznanju krivde. Pritožnik je v pritožbi zatrjeval, da se je prvostopenjski sodnik J.G. o njegovi krivdi opredelil v sodbah, izdanih zoper P.K. in S.S. in sicer za kaznivo dejanje pomoči h kaznivemu dejanju zlorabe uradnega položaja, ki se je očitalo pritožniku in za kaznivo dejanje pranja denarja, storjeno v sotorilstvu s pritožnikom (sodbi Okrožnega sodišča v Kopru opr. št. X K 54290/2013 z dne 12. 11. 2013 in opr. št. X K 54299/2013 z dne 12. 11. 2013). Sodnik J.G. je namreč v izreku teh sodb pritožnika izrecno navajal kot storilca kaznivega dejanja, do položaja pritožnika kot storilca kaznivega dejanja pa se je opredelil tudi v obrazložitvi sodb. Isti sodnik je nato v nadaljevanju obsodil pritožnika (sodba Okrožnega sodišča v Kopru opr. št. X K 5961/2013 z dne 15. 4. 2014). Višje sodišče v Kopru je pritožbi pritožnika delno ugodilo in ga oprostilo obtožbe kaznivega dejanja poslovne goljufije in delno obtožbe zlorabe položaja. V preostalem je pritožbo zavrnilo, vključno s pritožbo, ki se je nanašala na predlog pritožnika za izločitev sodnika (sodba Višjega sodišča v Kopru opr. št. Kp 5861/2013 z dne 28. 11. 2014). Vrhovno sodišče je pritožnika delno oprostilo storitve kaznivega dejanja pranja denarja, v preostalem pa je zahtevo za varstvo zakonitosti zavrnilo; pritožnik je bil obsojen na zaporno kazen štirih let in dveh mesecev ter na denarno kazen (sodba Vrhovnega sodišča št. Iips 5961/2013 z dne 14. 4. 2016). Ustavno sodišče ustavne pritožbe pritožnika ni sprejelo v obravnavo, pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti Kazenskega zakonika je zavrglo (sklep Ustavnega sodišča št. U-I-123/16, Up-590/16 z dne 7. 5. 2021).

Sodišče je zaradi medsebojne povezanosti zatrjevanih kršitev, tj. domnevnega pomanjkanja nepriustranskosti predsedujočega sodnika in kršitve domneve nedolžnosti, oba vidika preučilo skupaj. Ugotovilo je, da je bil senat, ki je obsodil pritožnika, sestavljen iz dveh sodnikov porotnikov in sodnika J. G., kot poklicnega sodnika. Za sodnika J. G. kot poklicnega sodnika je treba šteti, da je glede na svoje izkušnje bolj usposobljen, da se odreče razpravi in ugotovitvam v prejšnjih postopkih proti P. K. in S. S. (glej zgoraj navedeno sodbo *Meng*, točka 55). Sodišče je ugotovilo, da nič ne kaže na to, da je sodnik J. G. v postopku zoper tožečo stranko ravnal z osebnimi predsodki. **Zato je treba domnevati njegovo osebno nepriustranskost.** Poleg tega je ugotovilo, da je sodni senat v postopku zoper pritožnika sam zaslišal priče, izvedence in listinske dokaze ter da je moral v sodbi, s katero je obsodil pritožnika, sprejeti svoje dejanske in pravne zaključke na podlagi izvedenih dokazov v postopku (primerjaj tudi z zgoraj navedeno sodbo *Mucha*, točka 51).

Čeprav so to pomembni elementi pri preučitvi vprašanja, ali je prvostopenjsko sodišče v primeru pritožnika izpolnilo zahtevo po nepristranskosti iz prvega odstavka 6. člena, pa Sodišče zaradi njih ni oproščeno preučitve, ali sta sodbi proti P. K. in S. S. vsebovali ugotovitve, ki so dejansko prejudicirale vprašanje krivde pritožnika in v *objektivnem smislu* ogrozile nepristranskost sodnika, ki je pritožnika obsodil. V zvezi s tem je Sodišče preučilo dve glavni vprašanji, in sicer, ali se je bilo treba v sodbah sklicevati na udeležbo pritožnika pri kaznivih dejanjih, za katera sta bili osebi P. K. in S. S. obsojeni in če je odgovor pritrđen, ali je bilo to sklicevanje omejeno (le) na to, kar je bilo potrebno za ugotovitev krivde oseb P. K. in S. S., in ali je bilo oblikovano tako, da se prepreči morebitna škoda za pritožnika.

V zvezi z okoliščinami obravnavane zadeve je Sodišče ugotovilo, da je bilo glede na naravo kaznivih dejanj, ki so bila očitana P. K. in S. S., sklicevanje na pritožnika in na njegovo vlogo morda neizogibno pri navajanju dejstev, ki so se nanašala na njuna kazniva dejanja. Vendar pa je moralo nadalje tudi presoditi, ali je glede na raven podrobnosti in uporabljeno besedilo to sklicevanje na pritožnika ogrozilo jamstva iz prvega in drugega odstavka 6. člena. Ugotovilo je, da sta sodbi, s katerima sta bili potrjena dogovora o priznanju krivde, vsebovali podroben opis dejstev v zvezi z njunimi kaznivimi dejanji, vključno z vlogo pritožnika v njih ter tudi dejanski opis kaznivih dejanj, ki so bila pripisani pritožniku. Čeprav ti sodbi nista vsebovali nobene izrecne ločene ugotovitve krivde pritožnika, sta v izreku navedli, da sta P. K. in S. S. pritožniku naklepoma pomagali pri storitvi kaznivega dejanja zlorabe položaja in da sta skupaj z nekaterimi drugimi posamezniki razpolagali s finančnim premoženjem, za katero sta vedeli, da je bilo pridobljeno s storitvijo kaznivih dejanj, katerih „storilec“ je bil pritožnik. Zato se je zdelo, da je sodni senat opravil pravno presojo pritožnikovih dejanj še preden mu je sodil.

Sodišče je poudarilo, da **izpodbijane sodbe niso vsebovale le opisa dejanskega stanja domnevne vloge pritožnika, ampak so se nanašale tudi nanj, vključno z njenim izrekom, kot na osebo, ki je storila kaznivo dejanje zlorabe uradnega položaja. Sklicevanje na to, da je bil „storilec“ tega kaznivega dejanja, ne dopušča nobenega dvoma o tem, kaj je govorilo sodišče. Navedeno je bilo polno ime pritožnika, sklici nanj pa niso bili oblikovani tako, da bi kazali na to, da je bil takrat zgolj obtožen in da je bil kazensko preganjan v ločenem kazenskem postopku (v nasprotju s sodbo z dne 17. septembra 2024 v zadevi C. O. proti Nemčiji, pritožba št. 16678/22, točka 68). V obrazložitvi sodb, s katerimi sta bili obsojeni P. K. in S. S. (glej zgoraj navedeno sodbo Mucha, točka 60 in sodno prakso Sodišča Evropske unije, navedeno v točki 35; nasprotno Karamun v točkah 69 in 70) ni nobenega pojasnila, da krivda pritožniku ni bila pravno dokazana. Ob upoštevanju navedenega, zlasti navedbe pritožnika kot storilca zadevnega kaznivega dejanja in podrobnega opisa njegovega ravnanja, Sodišče ni prepričano, da so bila storjena zadostna prizadevanja, da bi se v največji možni meri preprečilo ustvarjanje vtisa, da je bil pritožnik že spoznan za krivega (nasprotno zgoraj navedena sodba Karaman, točka 70).**

Glede na navedeno so sodbe proti soobtoženima posegale v pravico pritožnika do domneve nedolžnosti, še preden mu je bila dokazana krivda. Poleg tega je Sodišče opozorilo, da čeprav se razume, da se presoja dokazov v sodbi, ki temelji na sporazumu o priznanju krivde, kvalitativno razlikuje od presoje, opravljene ob koncu rednega sojenja, v katerem je bila sodba izdana na podlagi vseh predloženih dokazov, je moral sodnik J. G. kljub temu preučiti dokaze zoper P. K. in S. S. ter na podlagi teh dokazov ugotoviti, da sta storili zadevna kazniva dejanja. Sodišče je menilo, da se je pritožnik upravičeno bal, da sodnik J. G., ki ga je na koncu obsodil (nasprotje, *mutatis mutandis*, zgoraj navedena sodba C. O. proti Nemčiji, točka 69), ni bil nepristranski. Sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da ima lahko tudi videz določen pomen, ali z drugimi besedami, „ni dovolj, da je pravici zadoščeno, tudi izgledati mora, da ji je zadoščeno“. Gre za zaupanje, ki ga morajo sodišča v demokratični družbi vzbujati v javnosti (glej med mnogimi sodbi z dne 20. maja 2021 v zadevi Beg S.p.a. proti Italiji,

pritožba št. 5312/11, točka 132 in z dne 20. maja 2015 v zadevi *Morice proti Franciji*, pritožba št. 29369/10, točka 78).

Nazadnje je Sodišče ugotovilo, da nacionalna sodišča, ki so obravnavala pritožnikova pravna sredstva, niso razveljavila sodbe prvostopenjskega sodišča zaradi kršitev Konvencije, ki jih je Sodišče ugotovilo v tej zadevi. **Višje sodišče v Kopru in Vrhovno sodišče sta pri obravnavi pritožnikovih pravnih sredstev svojo presojo omejili na ugotovitev, da je bilo prvostopenjsko sodišče dolžno odločiti o krivdi pritožnika na podlagi dokazov, ki so bili preučeni v postopku zoper njega, in da je bilo ravnanje sodnika J. G. v skladu z nacionalnim pravom. Vendar v tej presoji niso bile upoštevane vse trditve pritožnika in niso bili preučeni pomembni vidiki domnevne kršitve zahteve po nepristranskosti. Sodišče je tudi navedlo, da kljub temu, da je Ustavno sodišče že obravnavalo podobna vprašanja, se je odločilo, da ustavne pritožbe pritožnika ne bo sprejelo v obravnavo.** Sodišče tudi ugotavlja, da nedavna odločba Ustavnega sodišča (št. Up-1083/21 in Up-1044/21 z dne 20. November 2024) odraža povečano skrb za varstvo pravice obtoženega do neodvisnega sodišča in domnevo nedolžnosti v položaju, kot je ta v obravnavani zadevi. **Vendar pa ostaja dejstvo, da v obravnavanem primeru nacionalna hierarhično višja sodišča niso odpravila kršitev postopka na prvi stopnji. Zato je prišlo do kršitve prvega in drugega odstavka 6. člena konvencije.**

10. člen EKČP (svoboda izražanja)

11. člen EKČP (svoboda zbiranja in združevanja)

3. člen Protokola št. 1 (pravica do svobodnih volitev)

❖ Prepoved razpravljanja o neodvisnosti Katalonije v katalonskem parlamentu

Costa i Rosselló in drugi proti Španiji, sklep z dne 27. 2. 2025

Sodišče je zavrnilo pritožbe v zvezi z razveljavitvijo „razprav o neodvisnosti“ v katalonskem parlamentu

Evropsko sodišče za človekove pravice je zavrnilo pritožbe v zvezi z razveljavitvijo „razprav o neodvisnosti“ v katalonskem parlamentu. V zadevi Costa i Rosselló in drugi proti Španiji (pritožba št. 29780/20 in tri druge) je pritožbe soglasno razglasilo za nedopustne. Odločitev je pravnomočna.

Zadeva se je nanašala na odločbe španskega ustavnega sodišča, s katerimi je bilo onemogočeno ponovno razpravljanje v parlamentu Katalonije o neodvisnosti Katalonije in o političnem sistemu v Španiji, ker so bile predhodne resolucije o istih temah že razglašene za neustavne. Gibanje za neodvisno katalonsko republiko (t. i. *procés*) se je začelo z več resolucijami od leta 2015 dalje. Zadeva se je nanašala tudi na dejstvo, da so bili zoper gospoda Costa i Rossellója sproženi kazenski postopki zaradi neupoštevanja odločb ustavnega sodišča.

Sodišče je posebej poudarilo, da so bile odločbe ustavnega sodišča, s katerimi je bil predsedstvu katalonskega parlamenta preprečen sprejem novih razprav, zakonite, predvidljive in niso bile nesorazmerne. Ugotovilo je, da je špansko ustavo, kot je zapisalo tudi ustavno sodišče, mogoče spremeniti le na zakonit način, česar pa predlagane katalonske parlamentarne resolucije niso spoštovale. Prav tako je Sodišče ugotovilo, da – v nasprotju z navedbami gospoda Costa i Rossellója – kazenski postopek zoper njega ni bil politični ukrep, usmerjen v preprečevanje njegovega delovanja kot poslanca.

Zato je zavrnilo pritožbe na podlagi 3. člena Protokola št. 1 (pravica do svobodnih volitev) ter 10. in 11. člena (svoboda izražanja ter svoboda zbiranja in združevanja) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Sodišče je zavrnilo tudi pritožbe na podlagi 6. člena (pravica do poštenega sojenja), 13. člena (pravica do učinkovitega pravnega sredstva) in 18. člena (omejitev restrikcij pravic) Konvencije ter 1. člena Protokola št. 12 (splošna prepoved diskriminacije) h Konvenciji.

7. člen EKČP (ni kazni brez zakona)

❖ Koruptivno sojenje

Bădescu in drugi proti Romuniji, sodba z dne 15. 4. 2025

Obsodba pritožnikov zaradi zlorabe uradnega položaja pri opravljanju sodniške funkcije ni kršila načela sodniške neodvisnosti

V sodbi v zadevi Bădescu in drugi proti Romuniji (pritožbe št. 22198/18, 48856/18 in 57849/19) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno razsodilo, da ni prišlo do kršitve 7. člena (ni kazni brez zakona) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

S pravnomočno sodbo z dne 4. aprila 2011 je pritožbeno sodišče v Bukarešti obsodilo S. D. na sedem let zapora zaradi različnih finančnih kaznivih dejanj. S. D. je vložil dve zahtevi za obnovo postopka (izredno pravno sredstvo) pri pritožbenem sodišču v Bukarešti. O teh zahtevah je odločal senat treh sodnikov. Ker sta bili obe zahtevi zavrneni, je S. D. vložil še tretjo zahtevo za obnovo. Zadeva je bila naključno dodeljena senatu, ki so ga sestavljale sodnice, ki so pritožnice v tej zadevi pred ESČP.

Senat je zahtevi za obnovo postopka ugodil in izdal zavrnilno sodbo. Sodišče je ugotovilo, da je bil S. D. že prej kazensko preganjan zaradi dejanj, ki so deloma sovpadala s tistimi, zaradi katerih je bil obsojen s pravnomočno sodbo z dne 4. aprila 2011. Ugotovilo je, da se je kazenski postopek v tej prejšnji zadevi končal z odločbo o ustavitvi postopka, ki jo je potrdilo pritožbeno sodišče v Krajovi, in presodilo, da je v obravnavani zadevi prišlo do kršitve načela *ne bis in idem*, saj je bil S. D. dvakrat kazensko preganjan za ista dejanja.

Leta 2013 je bil zoper tretjo pritožnico in druge osebe uveden kazenski postopek v zvezi z več kaznivimi dejanji, povezanimi s korupcijo (podkupnine).

Po kazenskem postopku je Vrhovno kasacijsko sodišče Romunije s pravnomočno sodbo z dne 14. junija 2017 prvo in drugo pritožnico obsodilo na štiri leta in štiri mesece zapora zaradi zlorabe položaja in pomoči storilcu kaznivega dejanja v zvezi z obrazložitvijo sodne odločbe. Kasacijska pritožba, ki sta jo pritožnici vložili zoper sodbo, je bila 7. novembra 2019 zavrnjena kot neutemeljena.

Tudi tretja pritožnica je bila sodnica na pritožbenem sodišču v Bukarešti, ki je bila obsojena zaradi pasivne korupcije, ker je od S. D. prejela podkupnino v zameno za izdajo sodne odločbe, ki mu je bila v prid in je bila v nasprotju z zakonom. Vrhovno sodišče ji je v ločenem postopku izreklo kazen sedmih let zapora. Vrhovno sodišče je presodilo, da so kazniva dejanja, obravnavana v tem postopku, bila storjena v steku s tistimi, za katera je bila pritožnica že obsojena s sodbo z dne 2. junija 2016. Po razdelitvi kazni, izrečene v prvem postopku, in preračunu nove kazni ji je bila ponovno izrečena ista kazen sedmih let zapora.

Pritožbe so se nanašale na domnevno pomanjkanje predvidljivosti in jasnosti pravne podlage za kazensko obsodbo pritožnic zaradi zlorabe uradnega položaja po 297. členu kazenskega zakonika Romunije.

Potem ko je ESČP sklenilo, da bo o pritožbah odločilo z eno sodbo, je pritožbo tretje pritožnice (št. 57849/19) zavrnilo kot neutemeljeno in prepozno.

Glede pritožb prve in druge pritožnice je Sodišče ugotovilo, da je besedilo inkriminacije zlorabe uradnega položaja kljub zakonskim spremembam ostalo podobno. Kaznivo dejanje je bilo ves čas opredeljeno kot opustitev ali pomanjkljivo opravljanje dejanja uradne osebe pri opravljanju njene funkcije, zaradi česar je bila povzročena škoda ali poseg v pravice ali zakonite interese tretje osebe.

Sodišče je ugotovilo, da je zakonodajalec opredelil kaznivo ravnanje z nekoliko splošnimi izrazi. Zato domača zakonodaja ni vsebovala izčrpnega seznama izvršitvenih oblik, s katerimi se to dejanje lahko stori. Kot je Sodišče že poudarilo, zahteva po določnosti zakona ne izključuje uporabe splošnih izrazov na področju kazenskega prava. Vloga sodne prakse, ki jo opravljajo sodišča, je ravno v tem, da razblinijo preostale razlagalne dvome in omogočijo upoštevanje sprememb v vsakodnevni praksi.

Sodišče je nadalje ugotovilo, da so domača sodišča pri presoji, ali dejanja, za katera so bile pritožnice obtožene, sodijo v okvir kazenskega prava, uporabila zakon, ki opredeljuje zlorabo položaja, ob upoštevanju širšega konteksta ustavnega prava in zakonodaje, ki ureja delo sodnikov in tožilcev.

Sodišče je ponovilo, da je z vidika 7. člena Konvencije treba upoštevati domače pravo „kot celoto“ in način, kako je bilo uporabljeno v relevantnem času.

Tako so domača sodišča v obravnavanem primeru upoštevala dejstvo, da so sodniki pri opravljanju svojega dela neodvisni in vezani le na zakon, ter da je nadzor nad sodnimi odločbami zagotovljen z uporabo pravnih sredstev.

Glede zahteve, da mora biti zakon predvidljiv v svojih učinkih, je bilo iz primerov domače sodne prakse, priložene spisu, razvidno, da so domača sodišča dosledno odločala, da sodnikov ni mogoče kazensko preganjati zaradi obrazložitve sodne odločbe, tudi če je ta napačna. Sodni precedensi so pokazali, da so lahko sodniki kazensko odgovorni le v primerih, ko so svoje dolžnosti opravljali v slabi veri. Da bi šlo za zlorabo položaja, je bilo treba razlikovati med primeri, kjer je bila odločitev sprejeta v dobri veri, in tistimi, kjer je sodnik pravno pravilo namerno in v slabi veri napačno razložil ter s tem proces usmeril k nezakonitemu izidu v preišljenem nasprotju s pravili.

Sodišče je posebej opozorilo, da sta bili pritožnici sodnici, specializirani za kazensko pravo, z večletnimi izkušnjami v pravosodju. Glede na njun status in izkušnje ni bilo nerazumno pričakovati, da bosta ravnali izjemno previdno in skrbno ocenili tveganja, povezana z opravljanjem funkcije. Romunski pravni sistem je v tistem času vseboval jasne in prepričljive indikacije, da je lahko dejanje sodnika, ki zavestno izreče škodljivo sodno odločbo v nasprotju z zakonom, kaznivo dejanje, ne da bi se s tem ogrozila neodvisnost sodstva, kot jo zagotavljata ustava in mednarodni instrumenti. Zato pritožnici ne bi smeli dvomiti o posledicah, ki bi ju lahko doletele zaradi izdaje izpodbijane sodne odločbe.

Sodišče je nadalje ugotovilo, da so domača sodišča soglasno odločila, da je sodnik uradna oseba (*funcionar public*) v smislu 175. člena novega kazenskega zakonika in da je lahko storilec kaznivega dejanja zlorabe položaja. Prav tako so vsa presodila – ob sklicevanju na relevantno sodno prakso –, da obstaja splošno pravilo, po katerem izdaja sodne odločbe ne more voditi v kazenski pregon sodnika, ki je neodvisen, njegovo odločitev pa je mogoče preizkusiti le z uporabo pravnih sredstev, in da je sodnik lahko kazensko odgovoren le, če so izpolnjeni določeni pogoji, ki so se oblikovali v sodni praksi.

Sodišče je ugotovilo, da, kot so opozorila domača sodišča, pritožnici nista bili kazensko preganjani zaradi izdaje sodne odločbe kot take, temveč zaradi tega, ker sta že pred pisanjem sodbe ubrali določeno ravnanje in nato zavestno oblikovali obrazložitev, ki je bila v nasprotju z zakonom, z namenom izdati vnaprej določeno sodbo v primeru S.D., s škodljivim izidom. Nacionalna sodišča so torej presodila, da sta pritožnici zavestno napačno predstavili oziroma opisali dejstva zadeve, tako da se je lahko za obdolženca v tej zadevi uporabilo načelo *ne bis in idem* (prepoved dvojnega sojenja).

V zvezi s tem je Sodišče pripisalo pomen analizi vrhovnega sodišča, po kateri namen kazenske preiskave zaradi zlorabe položaja ni bil preučevanje zakonitosti in utemeljenosti sodbe, izdane na koncu sodnega postopka – to nalogo imajo izključno za to pristojni nadzorni organi, ki jih

določa zakon –, temveč ugotavljanje ravnanja, ki presega sodbo samo, in ki krši uradne dolžnosti ter predstavlja zakonski znak kaznivega dejanja, skupaj z motivom za dejanje, saj lahko takšno ravnanje v določenih primerih vpliva na končno odločitev. Tako so domača sodišča presodila, da sodna odločitev pritožnic ni bila izdana v dobri veri.

Sodišče je posebno pozornost namenilo okoliščini, da sta pritožnici pravna sredstva vložili pred najvišjimi domačimi sodišči, ki so odgovorila z razlago strukture kaznivega dejanja in opredelitvijo njegovih elementov v obravnavanem primeru. Nacionalna sodišča so prav tako preučila trditev pritožnic, da naj bi jih neodvisnost sodnikov, ki jo zagotavljata tako ustava kot mednarodni dokumenti, varovala pred obsodbo zaradi zlorabe položaja v povezavi z izdajo sodne odločbe. Sodišča so pojasnila, kako je treba neodvisnost sodnikov razlagati in razumeti v luči ustavnih načel in mednarodnih instrumentov, ki so jih štela za relevantne v tem primeru.

Sodišče je sklenilo, da so bile določbe, ki so v relevantnem času inkriminirale zlorabo uradnega položaja, skupaj s sodno prakso, ki jih je razlagala, oblikovane dovolj določno, da bi pritožnici – ki sta bili sami sodnici – lahko razumno prepoznali, da bi lahko njuna dejanja glede na okoliščine vodila do kazenske obsodbe, ne da bi bila pri tem ogrožena zagotovljena neodvisnost sodstva. Poleg tega je bila razlaga, ki so jo uporabila domača sodišča za ugotovitev njune individualne kazenske odgovornosti, skladna z bistvom obravnavanega kaznivega dejanja.

Zato po presoji Sodišča ni prišlo do kršitve 7. člena Konvencije.

8. člen EKČP (pravica do spoštovanja zasebnega življenja)

❖ Rentgenski test za ugotavljanje starosti

F. B. proti Belgiji, sodba z dne 6. 3. 2025

Nezadostna zaščita pri oceni starosti tujke, ki je trdila, da je mladoletna

V zadevi F. B. proti Belgiji (pritožba št. 47836/21) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno razsodilo, da je prišlo do kršitve 8. člena (pravica do spoštovanja zasebnega življenja) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Zadeva se je nanašala na odločitev o prenehanju podpore pritožnici kot mladoletni osebi iz tujine brez spremstva, potem ko je bila izvedena ocena njene starosti.

Sodišče je ugotovilo, da pri postopku odločanja, ki je pripeljal do prenehanja te podpore, ni bilo upoštevanih zadostnih varoval, kot jih zahteva 8. člen Konvencije – ne da bi se opredeljevalo do zanesljivosti rentgenskih testov kosti ali dejanske mladoletnosti pritožnice.

Posebej je poudarilo, da v spisu ni bilo nobenega dokaza, da bi bila pritožnica dejansko obveščena o potrebi po soglasju za izvedbo medicinskega testa. Poleg tega je Sodišče izpostavilo, da bi morali biti zdravstveni pregledi zaradi svoje invazivnosti uporabljeni zgolj kot skrajno sredstvo, torej šele ko druge, manj vsiljive metode za ugotavljanje starosti ne bi dale jasnih rezultatov.

V tem kontekstu je Sodišče opozorilo, da je bila pritožnica zaslišana s strani uslužbenca skrbniške službe, posebej usposobljenega za delo z mladoletniki, šele po izvedbi rentgenskih testov, čeprav bi že predhodni intervju lahko omogočil razjasnitev dvomov glede njene starosti na manj vsiljiv način ter bi bila pritožnica ustrezno informirana o svojih pravicah in bi jih lahko učinkovito uveljavljala.

❖ Odvzem starševske skrbi materi

Van Slooten proti Nizozemski, sodba z dne 15. 4. 2025

Neuspeh pri zaščiti družinskega življenja matere in otroka ob odvzemu starševske skrbi

V sodbi v zadevi Van Slooten proti Nizozemski (pritožba št. 45644/18) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno razsodilo, da je prišlo do kršitve 8. člena (pravica do spoštovanja družinskega življenja) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Zadeva se je nanašala na odvzem starševske skrbi gospe Van Slooten nad njeno hčerko, ki je bila nameščena v rejniško varstvo.

Sodišče je zlasti ugotovilo, da so nizozemski organi prezgodaj opustili prizadevanja za ponovno združitev matere in hčerke, ne da bi ustrezno pojasnili, zakaj njuna ponovna združitev ne bi bila v največjo korist otroka. Zato niso ustrezno zaščitili družinskega življenja gospe Van Slooten z njenim otrokom.

10. člen EKČP (svoboda izražanja)

❖ Zaseg in izbris video posnetkov policijskih postopkov, ki jih je napravil novinar

Hayk Grigoryan proti Armeniji, sodba z dne 3. 4. 2025

Ravnanje policije z novinarjem med protesti ob zajetju talcev (policistov) leta 2016 je kršilo njegovo pravico do svobode izražanja

V zadevi Hayk Grigoryan proti Armeniji (pritožba št. 9796/17) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno razsodilo, da je prišlo do kršitve 10. člena (svoboda izražanja) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Zadeva se je nanašala na dogodek, v katerem je bil gospod Grigoryan, takrat samostojni novinar, med poročanjem o demonstracijah v soseski Sari Tagh v Erevanu zvečer 19. julija 2016, domnevno napaden s strani policistov, ki so ga prijeli, udarili ter mu zaplenili mobilni telefon in kamero. Protesti so sledili zasedbi prostorov patruljne službe armenske policije. Policija je kamero pozneje vrnila, vendar naj bi bil posnetek odziva policije na proteste izbrisan.

Sodišče je presodilo, da napad na pritožnika in zaplemba njegove kamere s strani policije med opravljanjem njegovega dela nista bila zakonita in nista imela legitimnega cilja.

1. člen Protokola št. 1 h Konvenciji (varstvo premoženja)

❖ Izredni finančni ukrepi Banke Slovenije – nekdanji imetniki izbrisanih obveznic in delnic

Kotnik in Jukič proti Sloveniji, sklep z dne 6. 3. 2025

Sodišče zavrnilo kot nedopustni pritožbi v zvezi z nujnimi finančnimi ukrepi v Sloveniji

V zadevi Kotnik in Jukič proti Sloveniji (pritožbi št. 56605/19 in 25424/23) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno razglasilo pritožbi za nedopustni. Odločitev je pravomočna.

Zadeva se je nanašala na izredne ukrepe, ki jih je Banka Slovenije sprejela v letih 2013 in 2014 za zaščito finančnega sistema. Zaradi teh ukrepov so bile podrejene obveznice in delnice v lasti pritožnikov razveljavljene brez odškodnine.

Pritožniki so med drugim trdili, da slovenske oblasti niso izvedle sodbe Sodišča Evropske unije iz leta 2021, ki jim je bila v prid. V tej sodbi je bilo poudarjeno, da je bistveno, da imajo nekdanji imetniki razveljavljenih delnic ali obveznic na voljo pravno pot za učinkovito izpodbijanje posega v njihovo lastninsko pravico.

Sodišče je ugotovilo, da je leta 2024 začel veljati nov zakon, ki nekdanjim imetnikom razveljavljenih obveznic ali delnic omogoča, da sprožijo pravdne postopke proti Banki Slovenije, z možnostjo dodelitve odškodnine.

Ker pritožniki še niso izčrpali vseh razpoložljivih pravnih sredstev na nacionalni ravni, je Sodišče pritožbi zavrnilo.

[Povezava do sklepa v slovenskem jeziku](#)

V. Obvestila sodiščem

1. Novi sodniki

V torek, 22. aprila 2025, so pred predsednico Državnega zbora zaprisegli:

Petra PERKO IVANČIČ

na sodniško mesto okrožne sodnice na Okrožnem sodišču v Kopru,

Nataša JEROMEL FIŠER

na sodniško mesto višje sodnice na Upravnem sodišču Republike Slovenije,

Maša MARKOVIČ

na sodniško mesto okrajne sodnice na Okrajnem sodišču v Kranju.

2. Prenehanje sodniške službe oziroma funkcije

Alenki Burger, okrajni sodnici na Okrajnem sodišču v Kranju, preneha sodniška funkcija 15. 9. 2025;

Pavlini Čepin, okrožni sodnici na Okrožnem sodišču v Krškem, preneha sodniška funkcija 30. 6. 2025;

Anici Rant, okrajni sodnici na Okrajnem sodišču v Kranju, preneha sodniška funkcija z iztekom dne 30. 12. 2025;

Matjažu Štoku, okrožnemu sodniku svétniku na Okrožnem sodišču v Mariboru, preneha sodniška funkcija 30. 12. 2025.

3. Mattias Guyomar nov predsednik ESČP

Evropsko sodišče za človekove pravice je izvolilo novega predsednika, francoskega sodnika Mattiasa Guyomarja, ki bo 30. maja 2025 nasledil Marka Bošnjaka. Več na [povezavi](#).

4. Nova primerjalnopravna analiza SAR

Na intranetni strani sodstva ([povezava](#)) je bila objavljena primerjalnopravna analiza Sektorja za analize in raziskave z naslovom:

Kondicijski zahtevki v posledici ničnosti potrošniških kreditnih pogodb v CHF.

VI. Iz strokovnih revij

V SIF si želimo pomembne članke, prispevke, knjige in komentarje približati tudi tako, da nekatere od njih, ki jih štejejo za pomembne zaradi njihove aktualnosti, na kratko povzemamo. Hkrati pozivamo vse bralce, da nas obveščate o člankih, prispevkih in knjigah, ki jih vi štejete za pomembne oziroma menite, da bi bili vašim kolegom lahko v pomoč. Predloge pošljite na ossp.vsr@sodisce.si, pri tem navedite podatke o avtorju, naslov dela ipd. ter v stavku ali dveh na kratko predstavite pomembno vsebino.

Izbor aktualnih člankov iz zadnjih števil domačih in tujih strokovnih revij je dostopen na spletnih straneh Centralne pravosodne knjižnice.

1. Domače strokovne revije ([izbor člankov](#))

Izpostavljam:

[DELAVCI IN DELODAJALCI](#), št. 1/2025

- Grega Strban: Med javno zdravstveno službo in tržnim izvajanjem zdravstvene dejavnosti
- Andreja Poje Rožič: Plačna vrzel med spoloma v Sloveniji: se načelo enakega plačila za enako oziroma enakovredno delo uresničuje v praksi?
- Lea Zore: Obseg varstva po 49. in 66. členu Ustave s poudarkom na novejši ustavnosodni presoji
- Barbara Rajgelj: Jara kača delavskega soupravljanja v slovenskih bankah

[DELODAJALEC](#), št. 3/2025

- Predlog zakona o uveljavljanju delnega povračila nadomestila plače za skrajšani delovni čas

[DELODAJALEC](#), št. 5/2025

- V letu 2024 zaradi absentizma izgubljenih skoraj 17 milijonov delovnih dni

[DIGNITAS](#), št. 102/2024

- Jan Zobec: How Long is the Long Shadow of the Authoritarian Past – The Case of Slovenian Judiciary
- Marko Novak: Judicial Precedent in Civil Law: A Critical Perspective on the Slovenian Approach
- Eneja Drobež: Vpliv človekovih pravic na mednarodno zasebno pravo
- Tanja Malovrh, Matej Avbelj, Gorazd Justinek, Jernej Letnar Čeranič: Kako do varnega, čistega, zdravega in trajnostnega okolja v Sloveniji?

[IKS](#), št. 3/2025

- Andreja Mušič: Bruto ali neto načelo?

IKS, št. 4/2025

- Andreja Mušič: Aktivne časovne razmejitve

IKS, št. 5/2025

- Barbara Prislan: Brezplačna storitev, darilo ali plačilo protidobave?

ODVETNIK, št. 1–2/2025

- Luka Vavken: Odločanje o priporu v novejši odločbah Ustavnega sodišča RS in Vrhovnega sodišča RS
- Andreja Sedej Grčar in Marko Balažic: Razpolaganje z obtožnico in pravice obrambe – v luči sodne prakse Sodišča EU
- Matjaž Voglar: Novejša sodna praksa v zvezi s skupnim premoženjem
- Tajka Golob Obrenović: Ali 15-letnik (še) potrebujem kolizijskega skrbnika?
- Neža Miklič: Priprava in izvedba intervjuja z mladostnico, domnevno žrtvijo spolnega napada
- Petja Plauštajner: Čezmejno dedovanje v praksi
- Borut S. Pogačnik: Pomen in vloga kakovosti spornih in nespornih listin pri forenzičnem preiskovanju pisav
- Christophe Soulard: Seveda so plače pomembne, a sodnikom se zdijo večja težava pomanjkanje kadra (Andrej Razdrih)

PODJETJE IN DELO, št. 1/2025

- Peter Podgorelec in Saša Prelič: Avstrijska fleksibilna kapitalska družba – zgled za Slovenijo?
- Robert Homec in Polonca Kovač: Izbrani praktični izzivi upravnega in sodnega varstva pravic zavezancev pri odmeri davka
- Tanja Vuga in Elena Hari Pertovt: Fizična delitev stavbnih zemljišč, stavb in gozdnih zemljišč v sodnem postopku – pravne ovire
- Urška Arzenšek: Algoritemsko usklajeno ravnanje (1. del)
- Janez Čebulj: O pravnih mejah regulatornih ukrepov v nadzornem postopku upravnega organa

PODJETJE IN DELO, št. 2/2025

- Matevž Zgaga: (Ne)poštenost večdimenzionalne cene v potrošniških pogodbah
- Andrej Bitrakov: Pravičnost v neposlovnem odškodninskem pravu
- Miha Šepec: Prekrškovna odgovornost uprave za sestavo nadzornega sveta družbe

PRAVNA PRAKSA, št. 6–7/2025

- Erik Kerševan: Evropski dialog in medsebojno zaupanje
- Tanja Petrovič: Empatija na sodnem parketu
- Eva Robida: Primerjalnopravni pogled na sankcioniranje mladoletnih storilcev kaznivih dejanj v izbranih evropskih državah

- Igor Vuksanović: Ali je slovenska izvršba na podlagi verodostojne listine sploh v skladu s pravom EU?
- Luigi Varanelli: O protestih proti tujemu avtokratu ogromno, o domačem zakonskem omejevanju svobode izražanja skoraj nič
- Zvonko Fišer: Kaj če je do državnega tožilca prišel le glas o kaznivem dejanju
- Jan Zobec: Ustavnopravni vidiki imenovanja sodnikov v Sloveniji

PRAVNA PRAKSA, št. 8/2025

- Klemen Fekonja: Vežanost začetka pravde za nedopustnost izvršbe na pravnomočno zavrnitev ugovora
- Gregor Oprčkal: Pravilo potovanja: kaj vse bo (še) potovalo?

PRAVNA PRAKSA, št. 9/2025

- Luigi Varanelli: Ko sodnik sodi z mislijo nase ...
- Urška Perenič: Literatura in literarna satira med pravico do svobode umetnosti in pravico do osebnega dostojanstva

PRAVNA PRAKSA, št. 10–11/2025

- Gregor Verbajš: Nepristranskost se meri s sodbami, ne z zasebnim življenjem
- Marijan Pavčnik: Glosa ob jezikovni razlagi
- Ula Aleksandra Kos in Veronika Fikfak: Spoznavanje iz srednje in vzhodne Evrope: Slovenija, Madžarska in Poljska pred Evropskim sodiščem za človekove pravice

PRAVNA PRAKSA, št. 12/2025

- Jaka Cepec: Zavarovanje za primer izgube dohodka zaradi starosti
- Igor Vuksanović: Če sta nasilneža dva, nasilje ni skupinsko?
- Valentina Radonjić: Kako (ne)pristranskost sodnice vidi in razume javnost
- Matej Avbelj: Standardi poštenega sojenja v zadevah, kjer imajo sodniki (vsaj posreden) finančni interes
- Tomaž Pavčnik: Pismo v onostranstvo

PRAVNA PRAKSA, št. 13–14/2025

- Igor Strnad: Zakaj moramo slovenski sodniki hoditi v „šolo“?
- Matej Avbelj: Kako se ministrstvo norčuje iz pravne države in dijakov?
- Maja Bogataj Jančič in Ema Purkart: Avtorskopravna problematika trajnostne digitalne hrambe
- Tone Jagodič: Doktrina športnega prizorišča v praksi mednarodnega športnega razsodišča (CAS)
- Jorg Sladič: Protipravnost kot temelj odškodninske odgovornosti

PRAVNI LETOPIS 2024

I. Civilno in gospodarsko pravo

- Jaka Cepec: Pravni izzivi na presečišču insolvenčnega prava in prava varstva okolja
- Masha Korošec: Omejitev *ipso facto* klavzul pri postopkih finančnega prestrukturiranja
- Vesna Bergant Rakočević: „Enkrat tako, drugič drugače“ – o nekaterih problemih neenotne sodne prakse pritožbenih sodišč
- Tjaša Kalin: Pravica do popravila kot sredstvo za doseganje trajnostnosti

II. Umetna inteligenca

- Miro Cerar: Etičnost prava in umetna inteligenca
- Vasilka Sancin, Lovro Bobnar: Pravica do svobode izražanja v času umetnointeligenčnih sistemov

- Jernej Renko: Priznanje pravne subjektivitete umetni inteligenci za namene odškodninske odgovornosti
- Vasilka Sancin, Sergeja Hrvatič: Umetna inteligenca v kontekstu mirnega reševanja sporov po Uredbi (EU) 2024/1351 na področju upravljanja azila in migracij v EU

III. Nomotehnika

- Albin Igličar: Pravna država kot vrednota normativnega sistema
- Karmen Vezjak Progar: Normiranje izjem in načelo pravne države
- Dušan Štrus: Ustavno neskladna ureditev materialnih določb med prehodnimi določbami zakona
- Mojca Ilešič Bernik: Dostopnost prava
- Gordana Lalić: (Z)najti se
- Katja Božič: Namesto čestitke

PRAVNIK, št. 1-2/2025

- Matija Žagar: Prvostopenjsko uradniško odločanje v izrednih razmerah. O dilemi med vladavino prava in učinkovitostjo ter o vlogi infraprava
- Aleksij Mužina in Žiga Rejc: Sprememba nosilca lekarniške dejavnosti: vidik koncesijskega prava EU, še zlasti po sprejemu novele ZLD-1D
- Jaka Cepec: Načelo absolutnih prednosti
- Lora Briški: Meje spreminjanja opisa kaznivega dejanja iz obtožnega akta v sodbi: napolnjevanje zahteve po objektivni identiteti med obtožbo in sodbo
- Kaja Mele: Ženske v pravu: „Vrata se bodo najhitreje odprla tistim, ki si jih bodo drznile odpreti same“

REVIJA ZA KRIMINALISTIKO IN KRIMINOLOGIJO, št. 1/2025

- Lora Briški in Mojca M. Plesničar: Medigra zakonodajalca in sodišč pri oblikovanju kaznovalne politike: analiza začetnih učinkov spremembe prepovedanega prehajanja meje ali ozemlja države v kazenski zakonodaji
- Sabina Brodar Kaplja: Izbrani ukrepi preprečevanja spolnih zlorab otrok: algoritemski izračuni, spletna orodja in javni register prestopnikov
- Matjaž Ambrož: Prevoz prebežnikov v neprimernih razmerah: standard konkretnega ogrožanja
- Vanja Erčulj: Stališča do fizičnega in psihičnega nasilja v intimnopartnerskem odnosu – primerjava ruralnih in urbanih okolij
- Dorijan Keržan: Nicole Crown, Raymond Marquis, Carlyne Bird: Vodnik po značilnostih rokopisa: referenčni seznam opredeljenih in ilustriranih značilnosti, ki jih uporabljajo forenzični preiskovalci rokopisa

ZBORNİK ZNANSTVENIH RAZPRAV, leto 2024

- Dr. Luka Vavken: (Ne)priznavanje privilegija zoper samoobtožbo pravnim osebam s poudarkom na enoosebni gospodarski družbi
- Urh Šelih: Izbrani vidiki pravice do izjave v azilnih postopkih
- Joana Gomes Beirao in Jan Wouters: Na poti do mednarodnega pravnega okvira za smrtonosno umetno inteligenco, ki temelji na spoštovanju človekovih pravic: misija nemogoče?
- Iva Ramuš Cvetkovič: UI – možna rešitev za grožnje človekovemu življenju, ki prihajajo iz objektov v vesolju
- Kristina Čufar: Programska/strojna oprema UI kot problem uma/telesa. Globalne dobavne verige, delavci v senci in zavržena življenja

UNIKUM, št. 4/2025

- Olajšave za vrhunski šport in druge donacije

2. Tuje strokovne revije ([izbor člankov](#))

Izpostavljamo:

[ANALI PRAVNOG FAKULTETA U BEOGRADU](#), št. 3/2024

- Ivana Jelić: The Rights of Minority Women Before the European Court of Human Rights: Critical Review in Light of the Practice of the UN Human Rights Committee and Other International Human Rights Bodies
- Bojan Spaić in Miodrag Jovanović: Artificial Reason and Artificial Intelligence: the Legal Reasoning Capabilities Of GPT-4
- Ksenija Džipković: Comparative View of Public Promise of Reward

[COMMON MARKET LAW REVIEW](#), št. 2/2025

- Stefano Montaldo: Not in my backyard! Outsourcing EU asylum procedures to third countries: A challenge for the Common European Asylum System
- Filippo Morello: Blending silos. The Crowdfunding Regulation and the transformation of EU retail financial law
- Antonija Ivančan: 'Intuitive' rules on clashes between the right to intellectual property (copyright) and other fundamental rights before the CJEU
- Aleš Ferčič: Structural disadvantage argument in State aid case law
- Raphaële Xenidis: From religious neutrality to religious discrimination in the public and the private sector: Commune d'Ans and S.C.R.L.
- Despoina Mantzari: Taming judicial discretion? The Grand Chamber's judgment in Commission v CK Telecoms Investment
- Stefaan Van den Bogaert, Ben Van Rompuy: The New Testament for sports and EU competition law in European Super League, ISU, and Royal Antwerp
- Łukasz Żelechowski: No direct effect of the Paris Convention and limited cross-priority rights in EU design law: Question marks after KaiKai

[EUROPEAN LABOUR LAW JOURNAL](#), št. 1/2025

- Evelien Timbermont in Louize Hannah Knops: Judges' free speech on social media: Theory versus practice? A theoretical and empirical study of judges' freedom of expression on social media platforms
- Rüdiger Krause: "He Who Pays the Piper Calls the Tune?" – Free speech in the employment context in Germany
- Amir Paz-Fuchs: From belief to speech and back again
- Jari Murto in Päivi Korpisaari: Employee use of social media: Private, public or something else?
- Dáire McCormack-George: Recognition of professional qualifications of third-country nationals in the European Union: A comment
- Thomas Majoros in Sascha Obrecht: The European Works Council and the coverage of expert costs
- Adrijana Martinović: Anti-discrimination cases decided by the Court of Justice of the EU in 2023

- Alexandre Christ: “Ban of banning” – the EU General Court confirms incompatibility of International Skating Unions governance rules with competition law (International Skating Union in case T-93/18)
- Faustino Gudin: EU rule of law actors and the environmental crime directive: upholding the law in a new era of ecological challenges
- Boriana Musseva: Recent case law of the European Court of Justice on transfer of jurisdiction in matters of parental responsibility
- Maciej Szpunar: New technologies in the case law of the Court of Justice – lessons learnt and lessons to be learnt
- Pavlos Topalnakos: Protecting defendants’ rights: the EU directive on the right to interpretation and translation through the CJEU lens
- Stanisław Tosza in Olivier Voordeckers: An anti-money laundering authority for the European Union: a new center of gravity in AML enforcement
- George Zlati: Romanian jurisprudence on cybercrime: focus on illegal access to an information system

[ERA FORUM](#), št. 4/2024

- Luísa Cortat Simonetti Gonçalves in Anna Kanellopoulou: Editorial 12 years of cooperation with national judges in the field of environmental law
- Christina Eckes: “It’s the democracy, stupid!” in defence of KlimaSeniorinnen
- Marc Schmitz: The importance of innovating in the field of enforcement: towards a more efficient and accessible justice system

EUROPEAN COMPETITION LAW REVIEW, št. 1/2025

- Alan Riley: BKartA and the ALNG: Undermining Patents, Emboldening Cartels and Suppressing Innovation?
- Francesco Rizzuto: Self-Preferencing that is Discriminatory as a New Type of Abuse of Dominance Following the Google Shopping Ruling of the court of Justice of the European Union?
- Daniel Gore in Paul Stoddart: Flight of fantasy? The European Commission's Booking/Etraveli Prohibition

EUROPEAN COMPETITION LAW REVIEW, št. 2/2025

- Paul Gilbert in Riccardo Tremolada: GenAI and Antitrust: Tread Lightly in Times of Uncertainty
- Andras Toth: European Court of Justice's Sport Case Trilogy: General and Sport-Specific Considerations
- Xiaoye Wang and Yajie Gao: Is It Really Necessary for China's Antimonopoly Regulation of Its Digital Market to Learn from the EU DMA Model?
- Diarmuid Ryan, Tatiana Siakka in James Mosley: Is the CMA, Tatiana Siakka in James Mosley: Is the CMA's Power to Request Information Extraterritorial? Recent Guidance from the Court of Appeal's Judgment in Competition and Markets Authority v Volkswagen AG & Bayerische Motoren Werke AG

EUROPEAN COMPETITION LAW REVIEW, št. 3/2025

- Christian Kersting: Cartel Damages Claims: Limitation Periods After Heureka: A Case Note on ECJ 18 April 2024 Heureka Group a.s. v. Google LLC (C-605/21) ECLI:EU:C:2024:324

EUROPEAN COMPETITION LAW REVIEW, št. 4/2025

- Luc Peeperkorn in Frank Wijckmans: 'By Object' or 'by Object': Issues Resolved?
- Francesco Rizzuto: The Implications of the FIFA Ruling of the European Court of Justice for Professional Footballers and Their Clubs and Interclub Professional Football Competitions in Europe

EUROPEAN CURRENT LAW, št. 1/2025

- The Power of Signing International Agreements on Behalf of the European Union: Commission v Council (Signature d'accords internationaux)

EUROPEAN CURRENT LAW, št. 3/2025

- Complex Assessments as a Trigger for Broad Discretion and Limited Judicial Review? The Concept of Technical Issues in the Case Law of the CJEU

EUROPEAN HUMAN RIGHTS LAW REVIEW, št. 1/2025

- Dominic McGoldrick in Marie DeCock: Assessing Public Morality and the Necessity of Restrictions on ECHR Rights
- Frederick Cowell: The Positive Duty to Protect Against Religious Offence Under the European Convention on Human Rights

EUROPEAN LAW REVIEW, št. 1/2025

- Jonathan Faull in Barry Hawk: Politics and Antitrust/competition Law in the EU and USA
- Dimitrios V. Skiadas: Conceptualising Shapes of Fraud in the Context of Protecting the Financial Interests of the European Union

JURISTEN ZEITUNG, št. 1–2/2025

- Matthias Jestaedt in Marie Josefine Eitelbach: Der Europäische Gerichtshof für Menschenrechte - E pluribus unum
- Stefanie Jung in Magdalene Back: Das neue EU-Recht auf Reparatur

JURISTEN ZEITUNG, št. 3/2025

- Paul Krell: Das Urkundenstrafrecht - ein (allzu) weites Feld
- Simon Pschorr: Die Fachgerichtsbarkeit zwischen Vorlagepflicht und Entscheidungserheblichkeit
- Felix Andreas Kiefner: Gestaltungswirkung der Minderung im Werk- und Kaufrecht und ius variandi des Sachleistungsgläubigers

JURISTEN ZEITUNG, št. 4/2025

- Tonio Walter: Richtige und falsche Beschuldigungen im Sexualstrafrecht
- Philipp Overkamp: Intertemporale Gleichheitssicherung im Klimaschutzrecht
- Christian Rüsing: Rechtsfolgen der Unwirksamkeit von AGB in Abhilfeklagen nach dem VDuG
- Kevin Kulp, Fritz Kaspar: Si tacuisses... Zur Begründungsbedürftigkeit des Schenkungswiderrufs im Lichte der aktuellen Rechtsprechung des Bundesgerichtshofs

JURISTEN ZEITUNG, št. 5/2025

- Teng-Chieh Yang: Zu einer neuen Konzeptualisierung der Horizontalwirkung der Grundrechte
- Hannes Wais: Unternehmenshaftung bei Verstößen gegen Umwelt und Menschenrechte in der Lieferkette

- Dennis Fritz: Allgemeine Geschäftsbedingungen im Anwendungsbereich von § 134 BGB und § 307 BGB
- Ingeborg Puppe: Ein Rückschritt mit unabsehbaren Konsequenzen in der Rechtsprechung des BGH zur tatbestandlichen Handlungseinheit bei Organisationsdelikten

JURISTEN ZEITUNG, št. 6/2025

- Hanjo Hamann: Open Access als Rechtsbegriff?
- Wolf-Georg Ringe in Tim Kuhmann: Künstliche Intelligenz und Haftung im Zivilrecht
- Sebastian Omlor: Intelligente Verträge im Data Act
- Michael Denga in Samuel Walsh: "Fair, reasonable and non-discriminatory" - KI-Dienstleistungen, Vertragsrecht und die FRAND-Prinzipien
- Stefanie Jung: Künstliche Intelligenz in der Rechtswissenschaft

JURISTEN ZEITUNG, št. 7/2025

- Juliane Kokott: Der EuGH auf dem Weg zum Verfassungsgericht?

JURISTEN ZEITUNG, št. 8/2025

- Boris Schinkels: Flugpreisrabattabonnement auf Reisebuchungsportal - Anforderungen an »Bestellschaltflächen« gemäß § 312j BGB und Bereicherungsausgleich
- Maximilian Schneider, Jan-Henrik Herchenröder: Protestcamps als »gemischte Veranstaltungen«

PRAVNA MISAO, št. 3-4/2024

- Filip Novaković: Inkriminacija klevete u poredbenom svjetlu
- Miloš Davidović in Tarik Velić: Osvrt na XVI stručno savjetovanje tužilaca u Bosni i Hercegovini „20 godina primjene krivičnih zakona i zakona o krivičnom postupku u Bosni i Hercegovini“
- Majda Halilović: Prikaz studije „Analiza sudske prakse u predmetima govora mržnje i zločina iz mržnje u Bosni i Hercegovini“
- Arben Murtezić: Prikaz seminara „Umjetna inteligencija i krivično pravosuđe“

PRAVNA MISAO, št. 9-10/2024

- Naida Gačanović: Budućnost notarijata u BiH?
- Tamara Marić: Krivičnopravni odgovor na nasilje u porodici i nasilje nad ženama u BiH

[PRAVNA MISAO](#), št. 11–12/2024

- Harun Išerić: Održana IV škola medijskog prava: „SLAPP postupci i opasnosti po slobodu izražavanja“

[RECUEIL DALLOZ](#), št. 1/2025

- Charlotte Dubois: Une inspiration civiliste pour le droit pénal des infractions sexuelles?
- Philippe Brun in drugi: Responsabilité civile

[RECUEIL DALLOZ](#), št. 2/2025

- Fabrice Defferrard: Pour une protection pénale des androïdes parahumains
- Noëlle Lenoir: Émission de gaz à effet de serre: non-immixtion dans le calcul des réductions à exiger des entreprises, Sur l'arrêt de la cour d'appel de La Haye dans l'affaire Milieudéfensie

[RECUEIL DALLOZ](#), št. 3/2025

- Transport aérien (indemnisation): notion de voyage gratuit
- Jérôme Lasserre Capdeville in Nicolas Kilgus: Opérations de paiement non autorisées: difficultés liées à la contestation
- Jean-Michel Bruguière: Intelligence artificielle générative: transparence partout, justification nulle part!

[RECUEIL DALLOZ](#), št. 4/2025

- Thomas Perroud: Réflexions sur la future autorité de contrôle en matière de devoir de vigilance Une occasion de repenser l'enforcement à la française?
- Loïc Pelissier: La sanction disciplinaire de l'obligation de formation continue du magistrat
- Nicolas Binctin in drugi: Droit du numérique

[RECUEIL DALLOZ](#), št. 5/2025

- Séverine Nadaud in Jean-Pierre Marguénaud: La Cour européenne des droits de l'homme, laboratoire de la justice climatique
- Michel Vivant: Horreur! Appliquer la loi!
- Pierre Storrer: Le droit des opérations de paiement non autorisées mérite mieux que des communiqués de presse

[RECUEIL DALLOZ](#), št. 6/2025

- Georges Bolard: La Cour de cassation et le code de procédure civile

RECUEIL DALLOZ, št. 7/2025

- Joseph Morin: Pur une autre « théorie » du préjudice nécessaire
- Droit du sport

RECUEIL DALLOZ, št. 8/2025

- Antoine Hontebeyrie: La nullité de l'engagement d'un codébiteur solidaire pour défaut de contrepartie, hier et aujourd'hui
- Sarah Dormont in drugi.: Propriété littéraire et artistique

RECUEIL DALLOZ, št. 9/2025

- Nicolas Bonnardel: L'intérêt supérieur de l'enfant en droit de la responsabilité civile: une considération en devenir?

RECUEIL DALLOZ, št. 10/2025

- Garagiste (responsabilité contractuelle): kilométrage d'un véhicule d'occasion
- Hospitalisation sans consentement: inconstitutionnalité du régime

RECUEIL DALLOZ, št. 11/2025

- Harcèlement sexuel (victimes): propos adressés à un groupe d'étudiants
- Cycle de conférences (Cour de cassation): retour d'expérience des juridictions pénales internationales

RECUEIL DALLOZ, št. 12/2025

- Étienne Vergès in Géraldine Vial: Les raisonnements probabilistes des juges
- Télétravail (indemnité): occupation du domicile à des fins professionnelles
- Chambre sociale
- Chambre criminelle
- Mélina Douchy-Oudot: Contentieux familial

RECUEIL DALLOZ, št. 13/2025

- Cycle de conférences (Cour de cassation): retour d'expérience des juridictions pénales internationales
- Jean-Daniel Bretzner in Augustin Aynes: Droit de la preuve
- Charlotte Revet: Fraude paulienne: disparition de la condition d'appauvrissement?

RECUEIL DALLOZ, št. 14/2025

- Assurance sur la vie: formalisme de la substitution de bénéficiaire
- Éloi Buat-Ménard in drugi: Première chambre civile

- Claire Bohnert in drugi: Deuxième chambre civile
- Helene Aubry in drugi: Droit de la consommation

RSC, št. 10–12/2024

- Marina Eudes in drugi: Dossier: Actualité de la lutte contre l'impunité des crimes internationaux face à l'immunité de juridiction pénale des représentants de l'État
- Haritini Matsopoulou: Abus de confiance: un immeuble susceptible de faire l'objet d'un détournement punissable
- Marie-Christine Sordino: Extension du domaine de l'action en concurrence déloyale au non-respect d'obligations de conformité en matière de lutte contre le blanchiment et le financement du terrorisme

VII. Strokovni članek

Dr. Franc Brinc: Mladoletniško prestopništvo

„Mladoletniško prestopništvo se zmanjšuje: leta 2000 je bilo obsojenih 591 mladoletnikov, leta 2023 pa 188.“

Mladoletniki v kazenskem pravu

Mladoletniki v času svojega telesnega in duševnega razvoja občasno kršijo družbene pravne norme in se na ta način seznanjajo z družbenim odzivom na kršenje družbenih norm vedenja. Odločitve mladoletnikov so pogosto nepremišljene, s kaznivimi dejanji želijo doseči trenutno materialno ali psihološko korist (motivacijska kriminaliteta) ali pa so njihova dejanja odraz duševnih stisk in težav (frustracijska kriminaliteta). Mladoletniki še ne obvladajo pravil družbenega pravnega reda, zato potrebujejo bolj pomoč, vzgojo in usposabljanje kot kaznovanje. Mladoletniki drugače doživljajo svet kot odrasli, zato se tudi vedejo drugače. Nekateri mladoletniki nikoli ne kršijo družbenih norm, drugi kršijo norme občasno, majhen del pa nadaljuje s kršitvami v času mladoletnosti in še dolgo po polnoletnosti. Večina polnoletnih storilcev kaznivih dejanj z dolgo kriminalno kariero je začela kršiti norme že v obdobju mladoletnosti in še po polnoletnosti. S 14 letom starosti postane mladoletnik kazensko odgovoren za svoje vedenje in od njega se pričakuje, da bo upošteval pravne prepovedi, ki veljajo za odrasle ljudi. Ko doseže 14 let, mora opustiti otroške oblike vedenja, česar mnogi ne zmorejo brez pomoči staršev in učiteljev, ki bi jih morali poučiti tudi o spremembi njihovega pravnega položaja po kazenskem zakoniku. Mladoletniki praviloma izvršujejo kazniva dejanja, ki ne pomenijo večje družbene nevarnosti in niso izraz težje osebnostne motenosti mladoletnikov. Zaradi razvoja prihodnje kriminalne kariere pa so problematični tisti, ki so že pred 14 letom izvrševali dejanja z znaki kaznivih dejanj in jih ponavljajo tudi po 14 letu, kljub družinskim, šolskim in socialnovarstvenim disciplinskim in vzgojnim ukrepom. Prestopništvo mladoletnikov dokazuje, da jim niti družina niti šola ne nudita možnosti za normalen razvoj. Ko postane s 14 letom mladoletnik kazensko odgovoren, je pogosto že prepozno za njegovo uspešno prevzgojo, še zlasti, če je bilo prestopništvo posledica neustrezne ali napačne družinske vzgoje. Napoved bodočega prestopniškega vedenja pri mladoletnikih (zgodnja kriminalna prognoza) je tem bolj neugodna, čim bolj zgodaj se je pojavilo prestopniško vedenje. Zato je treba pri obravnavanju mladoletnih prestopnikov upoštevati, da bo majhen del prestopnikov nadaljeval s kriminaliteto še po svoji polnoletnosti, ker jih z vzgojnimi ukrepi in kaznimi ne bo mogoče zaustaviti na njihovi že utrjeni kriminalni poti. Na srečo pa večina mladoletnih prestopnikov, ne glede na uporabljene vzgojne ali kaznovalne ukrepe, preneha s prestopništvom zaradi družbenega in psihološkega dozorevanja (maturacije) s staranjem.

Mladoletniško prestopništvo je v določenem delu tudi posledica pomanjkljive pravne vzgoje, saj potrebujejo otroci in mladoletniki pouk o družbenih vrednotah, ki jih varuje pravo. Družina in šola bi morali otrokom in mladoletnikom nuditi temeljna znanja o kazenskem pravu, kazenski odgovornosti in posledicah kršitve prava. V šole bi bilo treba uvesti program pravne vzgoje za otroke in mladoletnike, saj je preprečevanje prestopništva s pravno vzgojo bolj uspešno kot kaznovanje in prevzgoja po storjenem kaznivem dejanju. Pravna vzgoja ne pomeni le razlage pravnih norm, temveč je njen namen oblikovanje pravne zavesti in pravne kulture ter odgovornosti za svoje vedenje. S pravno vzgojo se oblikuje in utrjuje človekova osebnost in privzgoja spoštovanje pravnih norm.

Za mladoletne prestopnike se uporabljajo prvenstveno vzgojni ukrepi, s katerimi se jim zagotavlja pomoč, vzgoja in nadzor, le izjemoma se jim po 16 letu starosti lahko izreče kazni mladoletniškega zapora. Tak položaj mladoletnikov je posledica spoznanja, da je vloga

kazenskega prava pri preprečevanju prestopništva mladoletnikov majhna, da sodišča le majhnemu delu vseh prestopnikov izrečejo kazenske sankcije, zato z vzgojnimi in kazenskimi ukrepi ni mogoče v pomembnejši meri zmanjšati prestopništva ter številnim mladoletnikom prihodnje kriminalne kariere ne prepreči niti prevzgoja v vzgojnem zavodu, v prevzgojnem domu ali v mladoletniškem zaporu. Pri oddaji mladoletnikov v vzgojni zavod, prevzgojni dom ali mladoletniški zapor je treba upoštevati, da ima vsaka oddaja v zavod poleg pozitivnih tudi negativne posledice za mladoletnika po odpustu iz zavoda. Najbolj negativna posledica življenja mladoletnika v zavodih je vključitev mladoletnika v subkulturni normativni sistem gojencev ali obsojencev. V zavodih se mladoletniki drug od drugega učijo prestopniškega vedenja in tehnik izvrševanja kaznivih dejanj, kar pospeši razvoj njihove bodoče kriminalne kariere. Zavodi ne morejo preprečiti nadaljnje kriminalitete mladoletnikom, ki so že pred oddajo v zavod doživeli razpad starševske družine ter doživljali neuspehe v šoli in med vrstniki, zato se po odpustu iz zavoda niso sposobni vključiti v družbeno življenje. Zaradi ožigosanja (stigmatizacije), ki ga zapušča zavod, mladoletniki nimajo ugodnih možnosti za bodoče srečno življenje, pa tudi sami ne pričakujejo nič dobrega v življenju.

Življenje, kriminalna kariera in smrt večkratnega povratnika Marjana

Marjan (rojen leta 1950) je bil pri 9 letih zaradi vzgojne zanemarjenosti (oče in mati sta bila alkoholika) oddan v **vzgojni zavod**. Ko je pri 11 letih prvič poskusil samomor, so pri njem ugotovili mejno umsko defektnost, okvare možganskega tkiva, organsko cerebralno prizadetost, temporalno epilepsijo in težjo nevrotično motenost. Kmalu po 14 letu mu je sodišče zaradi tatvin izreklo vzgojni ukrep **nadzorstva skrbstvenega organa**. Po 16 letu je bil zaradi kaznivih dejanj oddan v **Vzgojno poboljševalni dom** v Radečah, malo pred 18 letom pa mu je sodišče za nova kazniva dejanja izreklo kazen dveh let **mladoletniškega zapora**. Po odpustu iz mladoletniškega zapora so sodišča Marjanu zaradi novih kaznivih dejanj z 22 sodbami izrekla skupno **23 let in 6 mesecev zapora**. Od leta 1961 do 1988 je Marjan 12-krat poskušal samomor, dokler ni v zaporu na Dobu 17. maja 1988, star 37 let in šest mesecev, s samomorom končal svoje življenje. Marjanovo življenje in smrt dokazujeta, da pri njem vsa 28-letna prevzgojna prizadevanja vzgojiteljev, pedagogov, socialnih delavcev, psihologov in psihiatrov niso mogla preprečiti njegovega kriminalnega povratništva ter ne rešiti njegovih stisk in življenjskih težav. Zaporne kazni so Marjana vedno globlje potiskale v brezizhoden življenjski položaj, iz katerega se je rešil sam, ko je v zaporu delavnici odprl ventil plinske jeklenke. Do svoje smrti je Marjan v zavodih in zaporih preživel 28 let življenja in nikoli ni živel resničnega otroškega, mladostniškega ali zrelega moškega in družinskega življenja. V starosti 36 let je v zaporu napisal: „Večji del svojega življenja sem preživel v vzgojnih in prevzgojnih ter kazenskih zavodih. Po vsaki prestani kazni mi je sledila še hujša zagrenjenost. Vedno znova sem hotel začeti z novim življenjem, pa mi nikoli ni uspelo. Vdal sem se svoji usodi, da bom večino življenja preživel v zaporih.“ (Marjanov življenjepis je povzet po diplomski nalogi „Življenje, kriminalna kariera in smrt večkratnega povratnika Marjana M.“, ki jo je na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani napisal Anton Maver pod mentorstvom izr. prof. dr. Franca Brinca. Naloga je v celoti objavljena v Penološkem biltenu. Ljubljana, letnik 12, leto 1994, številka 3 in 4, strani 1–122).

Mladoletniško prestopništvo v Republiki Sloveniji od leta 2000 do 2023

Tabela 1: Kazniva dejanja in število ovadenih, obtoženih in obsojenih mladoletnikov od leta 2000 do 2023

Leto	Kazniva dejanja mladoletnih osumljenecv		Ovadeni mladoletni osumljenci		Predlog tožilstva za izrek sankcije		Izrečene kazenske sankcije	
	število	indeks	število	indeks	število	indeks	število	indeks
2000	4.847	100,0	2.937	100,0	1.097	100,0	591	100,0
2005	2.847	58,7	1.631	55,5	890	81,1	498	84,3
2010	2.150	44,4	1.440	49,0	629	57,3	330	55,8
2015	1.359	28,0	992	33,8	447	40,7	315	53,3
2016	1.319	27,2	779	26,5	402	36,6	319	54,0
2017	1.362	28,1	870	29,6	329	30,0	269	45,5
2018	1.337	27,6	898	30,6	246	22,4	226	38,2
2019	1.424	29,4	874	29,8	333	30,4	220	37,2
2020	1.220	25,2	799	27,2	364	33,2	193	32,7
2021	922	19,1	604	20,6	372	33,9	238	40,3
2022	1.178	24,3	655	22,3	293	26,7	194	32,8
2023	1.552	32,0	1.176	40,0	381	34,7	188	31,8

Vir: Podatki o kaznivih dejanjih mladoletnikov: Letno poročilo o delu policije. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. Policija. Podatki o predlogih državnih tožilstev in izrečenih sankcijah: Statistični urad Republike Slovenije. Avtor tabele Franc Brinc.

Podatki v **tabeli 1** kažejo, da se je od leta 2000 do 2023 po policijski statistiki število prijavljenih kaznivih dejanj mladoletnikov zmanjšalo s 4.847 na 1.552 (indeks 32,0), število ovadenih mladoletnikov se je z 2.937 zmanjšalo na 1.176 (indeks 40,0), število predlogov državnih tožilstev za izrek kazenske sankcije se je s 1.097 zmanjšalo na 381 (indeks 34,7), število izrečenih kazenskih sankcij pa se je s 591 zmanjšalo na 188 (indeks 31,8). Iz zmanjšane števila izrečenih kazenskih sankcij sklepamo na občutno zmanjšanje mladoletniškega prestopništva in njegove družbene nevarnosti.

Tabela 2: Obsojeni mladoletniki po vrsti storjenih kaznivih dejanj od leta 2000 do 2023

Število in struktura kaznivih dejanj obsojenih mladoletnikov v posameznih letih	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Kazniva dejanja zoper	591	498	330	315	319	269	226	220	193	238	194
%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Življenje in telo	40	47	37	24	32	22	14	23	19	24	15	23
%	6,8	9,4	11,2	7,6	10,0	8,2	6,2	10,5	9,8	10,1	7,7	12,2
Spolno nedotakljivost	10	18	14	16	9	23	20	10	25	34	21	22
%	1,7	3,6	4,2	5,1	2,8	8,6	8,8	4,5	13,0	14,3	10,8	11,7
Človekovo zdravje	27	29	15	23	21	34	21	20	17	41	13	14
%	4,6	5,8	4,5	7,3	6,6	12,6	9,3	9,1	8,8	17,2	6,7	7,4
Premoženje	445	335	200	195	201	142	134	125	89	81	88	68
%	75,3	67,3	60,6	61,9	63,1	52,8	59,3	56,8	46,1	34,0	45,4	36,2
Varnost javnega prometa	9	4	5	2	3	5	2	3	3	4	2	5
%	1,5	0,8	1,5	0,6	0,9	1,9	0,9	1,4	1,6	1,7	1,0	2,7
Druga dejanja	60	65	59	55	53	43	35	39	40	54	55	56
%	10,1	13,1	18,0	17,5	16,6	15,9	13,0	17,7	20,7	22,7	28,4	29,8

Vir: Statistični urad Republike Slovenije. Avtor tabele Franc Brinc.

Iz **tabele 2** je razvidno, da je bilo leta 2000 obsojenih 591 mladoletnikov, v naslednjih 24 letih se je to število zmanjševalo vse do leta 2023, ko je bilo obsojenih 188 (indeks 31,8) mladoletnikov. Vsako leto je bilo največ mladoletnikov obsojenih za kazniva dejanja zoper premoženje: leta 2000 je bilo za ta kazniva dejanja obsojenih 445 mladoletnikov, leta 2023 pa

68 (indeks 15,3). Ta kazniva dejanja so leta 2000 predstavljala 75,3 %, leta 2023 pa 36,2 % vseh kaznivih dejanj mladoletnikov. Od leta 2000 se zmanjšuje število obsojenih mladoletnikov za kazniva dejanja zoper varnost javnega prometa, leta 2000 je bilo obsojenih 9 mladoletnikov, leta 2023 pa 5 (indeks 55,6). Delež teh kaznivih dejanj v strukturi kaznivih dejanj je le neznaten (od 0,6 % leta 2015 do 2,7 % leta 2023). Število obsojenih mladoletnikov za kazniva dejanja zoper življenje in telo se je od leta 2000 do 2023 zmanjšalo s 40 na 23 (indeks 57,5). Ob domnevi, da so ta kazniva dejanja najbolj družbeno nevarna, se po teh podatkih v zadnjih letih zmanjšuje nevarnost mladoletniškega prestopništva. Od leta 2000 do 2023 se je število obsojenih mladoletnikov za kazniva dejanja zoper človekovo zdravje (povezana z drogo) zmanjšalo s 27 na 14 (indeks 51,8). Od leta 2000 do 2023 se je najbolj spreminjalo število obsojenih mladoletnikov za kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost in moralo, saj se je število obsojenih z 10 povečalo na 22 (indeks 220). Očitno je, da na področju spolnosti mladoletniki najtežje upoštevajo mejo med dovoljenimi in prepovedanimi dejanji. Na nihanja števila obsojenih mladoletnikov v posameznih letih v določeni meri vplivajo tudi tožilci in sodniki, ko ocenjujejo vrsto, težo in nevarnost posameznih dejanj mladoletnikov in se morajo na koncu odločiti, ali je dejanje kaznivo in kakšna sankcija bo zanje najbolj ustrezna.

Tabela 3: Obsojeni mladoletniki po vrsti izrečenih kazenskih sankcij od leta 2000 do 2023

I z r e č e n e k a z e n s k e s a n k c i j e m l a d o l e t n i k o m											Udeležba žensk		
s k u p a j			ukor	navodila in prepovedi	nadzorstvo socialnega varstva	vzgojni zavod	prevzgojni dom	Mladoletniški zapor	varnostni ukrep				
Leto	število	indeks	štev.	%	štev.	%	štev.	štev.	štev.	štev.	štev.		
2000	591	100,0	174	29,4	134	22,7	241	40,8	10	17	9	1	33
2005	498	84,3	101	20,3	88	17,7	263	52,8	28	5	8	1	43
2010	330	55,8	64	19,4	80	24,2	160	48,5	17	2	2	3	27
2015	315	53,3	36	11,4	30	9,5	223	70,8	13	10	2	0	43
2016	319	54,0	33	10,3	70	21,9	188	58,9	13	13	0	0	30
2017	269	45,5	31	11,5	76	28,3	136	50,6	13	10	0	0	28
2018	226	38,2	32	14,2	61	27,0	114	50,4	14	3	0	1	21
2019	220	37,2	27	12,3	50	22,7	131	59,5	10	2	0	0	24
2020	193	32,7	25	12,9	36	18,6	116	60,1	12	4	0	0	31
2021	238	40,3	16	6,7	58	24,4	145	60,9	12	7	0	0	31
2022	194	32,8	13	6,7	37	19,1	132	68,0	8	2	2	0	23
2023	188	31,8	23	12,2	31	16,5	123	65,4	5	3	0	1	21

Vir: Statistični urad Republike Slovenije. Avtor tabele Franc Brinc. Leta 2000 je bilo izrečenih 5 denarnih kazni, leta 2005 3 in 2010 2 kazni.

Tabela 3 kaže, da so sodišča leta 2000 obsodila 591 mladoletnikov, leta 2023 pa 188 (indeks 31,8), kar kaže na zmanjšanje mladoletniškega prestopništva in njegove družbene nevarnosti. Sodišča so leta 2000 izrekla 92,9 % mladoletnikom ukor, navodila in prepovedi ter nadzorstvo organa socialnega varstva, leta 2023 pa 94,2 %, le malo mladoletnikov so napotila v vzgojni zavod, v prevzgojni dom in v mladoletniški zapor. Leta 2000 so sodišča izrekla **ukor** 174 (29,4 %) mladoletnikom, leta 2023 pa 23 (12,2 %, indeks 13,2). Vzgojni ukrep **navodila in prepovedi** je bil leta 2000 izrečen 134 (22,7 %) mladoletnikom, leta 2023 pa 31 (16,5 %, indeks 23,1) mladoletnikom. Od leta 2000 do 2023 se je število izrečenih ukrepov **nadzorstva organa socialnega varstva** z 241 zmanjšalo na 123 (indeks 51,0), število oddanih mladoletnikov v **vzgojni zavod** se je z 10 zmanjšalo na 5 (indeks 50,0), število oddanih v **prevzgojni dom** pa se je s 17 zmanjšalo na 3 (indeks 25,8). Leta 2005 je bilo oddanih v vzgojni zavod in prevzgojni dom 33 mladoletnikov, leta 2023 pa 8 (indeks 19,5). Leta 2000 je bilo oddanih v **mladoletniški zapor** 9 mladoletnikov, leta 2023 pa nobeden. Število kaznovanih mladoletnic se je od leta 2000 do 2023 s 33 zmanjšalo na 21 (indeks 63,6).

Leta 2005 je bilo oddanih v vzgojni zavod, v prevzgojni dom in v mladoletniški zapor 41 mladoletnikov, leta 2023 pa 8 (indeks 19,5). Manjša uporaba zavodskih ukrepov in kazni je

posledica manj nevarnega prestopništva, delno pa tudi bolj strokovno preišljene kaznovalne politike državnih tožilcev in sodnikov pri izbiri kazenskih sankcij za mladoletnike. Podatki kažejo, da se mladoletniško prestopništvo zmanjšuje že od leta 2000, zato ni potrebe po strožji zakonodaji in kaznovalni politiki. Mladoletniško prestopništvo ni odvisno od dela policije, tožilstev, sodišč, organov socialnega varstva, vzgojnih in prevzgojnih zavodov ter zaporov, saj se vsi ti začnejo strokovno ukvarjati z mladoletniki šele daljši čas po storjenem kaznivem dejanju oz. po izrečeni kazenski sankciji. Kazenske sankcije so izrečene le majhnemu številu vseh odkritih in neodkritih prestopnikov, zato samo s kaznovanjem ni mogoče zmanjšati mladoletniškega prestopništva. Upoštevati je treba, da tudi najbolj strokovno obravnavanje mladoletnikov ne more vedno odpraviti preteklih napak v njihovi družinski in šolski vzgoji ter jim ne more preprečiti povratništva in kriminalne kariere. Od leta 2000 do 2023 je bilo na različnih državnih organih strokovno obravnavanih več tisoč mladoletnih prestopnikov, od katerih se je večina vrnila na družbeno in osebno srečno in koristno življenjsko pot.

Podatki o avtorju

Franc Brinc, rojen 8. aprila 1935, je diplomiral na Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani (1959), na Pravni fakulteti UL (1967, študij ob delu) je magistriral leta 1976 (Organizacija, metode dela in uspešnost pomoči odpuščenim obsojencem) in doktoriral leta 1980 (Značilnosti izvrševanja kazni odvzema prostosti v Franciji in Jugoslaviji). Na Pravni fakulteti UL je bil izvoljen za docenta za kriminologijo (1986, 1992) in na Pedagoški fakulteti UL za izrednega profesorja za kriminologijo (1992). Na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti UL je bil zaposlen od leta 1974 do 1996 in bil izvoljen v naziv znanstvenega svetnika (1991). Leta 1971 je dobil štipendijo Vlade Republike Francije in bil na strokovnem usposabljanju v Parizu (Socialno in sodno varstvo vedenjsko motenih in prestopniških otrok in mladoletnikov, 6 mesecev) in ponovno leta 1976 (Izvrševanje kazni zapora in pomoč obsojencem po odpustu).

Opravil je številne raziskave in napisal prispevke z naslednjih področij: varstvo družbe pred nevarnimi alkoholiki in izvrševanje varnostnega ukrepa oddaje v zavod; sojenje polnoletnim osebam za kazniva dejanja, storjena v mladoletnost, in obravnavanje mladih obsojencev v zavodih; vloga klinične ekspertize v kazenskem postopku proti mladoletnikom; pomoč odpuščenim obsojencem; razporejanje in klasifikacija obsojencev na prestajanju zaporne kazni in napovedovanje povratništva (kriminalna prognoza); vsebinske usmeritve delovanja kazenskih zavodov; izvrševanje kratkotrajnih kazni zapora; delo obsojencev in njegova vloga v prevzgoji obsojencev; pravice zapornikov in njihovo varstvo; kriminaliteta in kaznovalna politika sodišč; vloga policije v preprečevanju (povratniške) kriminalitete; prostorske zmogljivosti in standard kazenskih zavodov; kriminaliteta mladoletnikov in kaznovalna politika; uporaba pripora in ravnanje s priporniki. Prvi v Jugoslaviji je leta 1983 začel proučevati družbeno vzdušje (socialno klimo) v zaporih in petkrat zaporedoma vsakih pet let ponovil raziskovanje. Prevedel in objavil je prevode konvencij ZN in Sveta Evrope o človekovih pravicah in si prizadeval za njihovo vključevanje v zakonodajo in prakso. Za študente Pedagoške fakultete UL in Fakultete za varnostne vede UM je pripravil učne pripomočke s področja kriminologije, penologije, kazenskega prava, kazenskega postopka, socialne politike. Objavil je številne recenzije domačih in tujih strokovnih knjig. V svojih raziskavah se je ukvarjal z obravnavanjem mladoletnih obsojencev, izvrševanjem kratkotrajnih kazni zapora, delom obsojencev, pravicami zapornikov in njihovem varstvu, povratništvom obsojencev, normativih in standardih za opravljanje socialnovarstvenih storitev na področju socialnega varstva polnoletnih storilcev kaznivih dejanj, prostorskih zmogljivostih kazenskih zavodov in pogojih (standardih) za življenje in delo pripornikov in obsojencev v Sloveniji.

VIII. Iz uradnih listov

Povezave do posameznih uradnih listov:

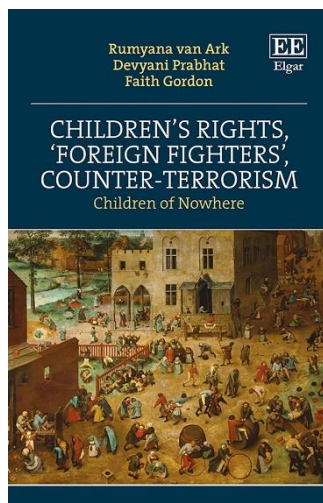
1. [Uradni list RS, št. 10/2025](#) (18. 2. 2025)
2. [Uradni list RS, št. 11/2025](#) (21. 2. 2025)
 - Sklep o spremembi Sklepa o določitvi pravnih področij, strokovnih področij in podpodročij, za katere so sodni izvedenci upravičeni do zvišanega plačila za delo
3. [Uradni list RS, št. 12/2025](#) (26. 2. 2025)
 - Višina obveznega zdravstvenega prispevka
4. [Uradni list RS, št. 13/2025](#) (28. 2. 2025)
5. [Uradni list RS, št. 14/2025](#) (7. 3. 2025)
6. [Uradni list RS, št. 15/2025](#) (12. 3. 2025)
7. [Uradni list RS, št. 16/2025](#) (14. 3. 2025)
8. [Uradni list RS, št. 17/2025](#) (18. 3. 2025)
 - Zakon o potnih listinah (ZPL)
 - Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-2B)
 - Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu (ZBan-3A)
9. [Uradni list RS, št. 18/2025](#) (21. 3. 2025)
10. [Uradni list RS, št. 19/2025](#) (25. 3. 2025)
11. [Uradni list RS, št. 20/2025](#) (28. 3. 2025)
12. [Uradni list RS, št. 21/2025](#) (31. 3. 2025)
13. [Uradni list RS, št. 22/2025](#) (4. 4. 2025)
14. [Uradni list RS, št. 23/2025](#) (4. 4. 2025)
15. [Uradni list RS, št. 24/2025](#) (8. 4. 2025)
16. [Uradni list RS, št. 25/2025](#) (11. 4. 2025)
17. [Uradni list RS, št. 26/2025](#) (18. 4. 2025)
18. [Uradni list RS, št. 27/2025](#) (23. 4. 2025)
19. [Uradni list RS, št. 28/2025](#) (25. 4. 2025)
 - Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1F)
20. [Uradni list RS, št. 29/2025](#) (29. 4. 2025)
21. [Uradni list RS, št. 30/2025](#) (30. 4. 2025)

IX. Novosti v Centralni pravosodni knjižnici

Spoštovani bralci,

ponovno vam predstavljamo preglede knjižničnih novosti iz Centralne pravosodne knjižnice. Popolni seznam novosti si lahko ogledate na naši spletni strani in na družbenih omrežjih, na tem mestu pa izpostavljam le nekaj knjig iz zadnjega meseca.

Posebnost tokratnega seznama je veliko število tujih knjig, ki predstavljajo kar dve tretjini celotnega seznama. Največ je seveda angleških, posebnost pa je kar osem nemških knjig. Angleške knjige med drugim govorijo o definicijah insolventnosti, prinašajo nov Oxfordov komentar *The EU Digital Services Act*, skrbijo za onesnaženost vesolja in se sprašujejo o etičnih vprašanjih prihodnosti človeškega dela v času avtomatizacije. Med nemškimi novostmi omenimo nov *ABGB Praxiskommentar* iz uredništva predsednika avstrijskega vrhovnega sodišča dr. Georga Kodeka, četrti zvezek devete izdaje Münchenskega komentarja BGB, 72. izdajo nemškega Kazenskega zakonika (StGB) in 84. Beckovo izdajo BGB. Škoda bi bilo spregledati še delo Stefana Albieza in Adriana Zwettlerja o skupinskih tožbah, kakor tudi elektronsko knjigo Simona Schröra z naslovom *Entscheidungsträger im Internet*, o regulaciji spletnih platform. Za konec omenimo še peto izdajo knjige Remberta Süßa o dednem pravu po Evropi in delo Valentina Feneberga z naslovom *Die Heimat der Anderen*, o ugotavljanju in uporabi informacij o izvornih državah v azilnih postopkih.

Izpostavljena knjiga meseca je tokrat znanstvena monografija z naslovom ***Children's Rights, 'Foreign Fighters', Counter-Terrorism***, ki so jo uredili Rumana van Ark, Devyani Prabhat in Vera Gordon, izšla pa je pri založbi E. Elgar leta 2024.

Knjiga govori o širokem spektru pomembnih vprašanj: od vpletenosti otrok v vojaške konflikte do tujih prostovoljcev v vojaških enotah skozi čas. Analizira položaj mladostnikov v vojnih razmerah ter vzroke za njihovo vpletenost v konflikte in radikalizacijo. Predstavlja inovativno in zelo interdisciplinarno delo na tem področju. Avtorji vključujejo podatke iz številnih znanstvenih in empiričnih virov, opisujejo povezave med raziskavami, politiko in prakso na področju boja proti terorizmu ter otrokovimi pravicami in protiterorističnim pravom.

Poglavja obravnavajo vprašanja pravic do državljanstva in „brezdržavljanosti“, preučuje se razveljavitev državljanstva kot strategija preventivnega boja proti terorizmu, pri čemer se razčlenjujejo številni pomembni primeri v Aziji, Avstraliji, Evropi in Severni Ameriki. V knjigi lahko preberemo, da je po ocenah Združenih narodov v letih 2012/2013 več kot 40.000 tujih borcev iz 110 držav pripotovalo v Sirijo, da bi se pridružilo vojskovanju v Siriji in Iraku. V poročilu iz leta 2018 je navedena študija, ki jo je izvedel Mednarodni center za preučevanje radikalizacije in ki je pokazala, da je bilo od 41.490 vpletenih oseb 32.809 moških, 4.761 žensk in kar 4.640 otrok. Knjiga opozarja tudi, da se ob vse večjem številu „evropskih“ tujih borcev (in s tem seveda tudi njihovim otrokom) zavrača ponovni vstop v državo njihovega primarnega

državljanstva, zaradi česar je v konfliktnih regijah ostalo ujetih večje število njihovih otrok. Knjiga je zato zanimiva za poznavalce človekovih pravic, terorističnega in varnostnega prava, humanitarnega prava, javnega prava, mednarodnega otroškega prava, družinskega prava ter migracij in državljanstva.

Igor Zemljič, Centralna pravosodna knjižnica

[Knjižne novosti – marec 2025](#)

KOLOFON

Sodnikov informator 2/2025

Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Ljubljana, maj 2025

Uredniški odbor: dr. Miodrag Đorđević (glavni urednik), dr. Damjan Orož (namestnik
glavnega urednika), mag. Blaž Možina (namestnik glavnega urednika),
mag. Nina Betetto, mag. Marijan Debelak, Peter Golob in dr. Primož Gorkič

Avtorji besedil: dr. Franc Brinc, dr. Ines Budinoska, mag. Blaž Možina in Igor Zemljič

Oblikovanje in prelom: mag. Blaž Možina, Jasmina Bajec in Iztok Stržinar

Naslovnica: Iztok Stržinar

Administrativna dela opravila: Jasmina Bajec

Prvi natis

Spletna in brezplačna izdaja